

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
18	פרשת צו
32	פרשת שמיני
47	פרשת תזריע
56	פרשת מצרע
69	פרשת אחרי מות
81	פרשת קדשים
91	פרשת אמור
110	פרשת בהר
119	פרשת בחקתי
133	פרשת במדבר
135	הפטרות
135	הפטרת ויקרא
137	הפטרת צו
139	הפטרת שמיני
143	הפטרת תזריע
145	הפטרת מצרע
147	הפטרת אחרי מות
149	הפטרת קדשים
150	הפטרת אמור
151	הפטרת בהר
153	הפטרת בחקתי
156	מפטיר לשבת ראש חודש
156	הפטרת שבת ראש חודש
159	הפטרת שבת מחר חודש
161	מפטיר לפרשת זכור

161	הפטרת פרשת זכור
164	מפטיר לפרשת פרה
166	הפטרת פרשת פרה
168	מפטיר לפרשת החודש
170	הפטרת פרשת החודש
173	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum" — Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>1 And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ויקרא למֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עֲמִיה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרִי וּמִן מִן־הַבֶּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קָרְבָנְכֶם:</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם עֲלֹתָא קֹרְבָנִיה מִן תּוֹרִי זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>3 אם־עֲלֹתָ קָרְבָנוֹ מִן־הַבֶּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.</p>	<p>וְיָסְמוֹךְ יָדֵיהָ עַל רִישׁ עֲלֹתָא וַיִּתְּרֵי לִיהָ לְכַפֵּרָא עֲלֹהֶי:</p>	<p>4 וְיָסְמוֹךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וְקָרָא זֶה אֵל זֶה (ישעיה ו, ג), אצל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרַע אֱלֹהִים אֵל זֶלְעָם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להסתובב בין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בתורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואליהן י"ג מיעוטין לְדַבֵּר אִתּוֹ (במדבר ז, פט), מְדַבֵּר אֵלָיו (שם), וַיְדַבֵּר אֵלָיו, וְנוֹשְׁעֵי לֵךְ (שמות כה, כב), כולן בתורת כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֵת הַקּוֹל (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צִפָּה, קול ה' צִדָּר, קול ה' שָׁר הָרָזִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פִּנְקִי הַבָּרָצִים שָׁמַע עַד הַקָּר הַבִּינָה (יחזקאל א, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קָקוֹל אֵל שָׁדִי צִדָּרָו (שם), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּתַח (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּין שְׁנֵי הַבָּרָצִים (שם): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל במדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁמָּה כָּל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה לְמוֹת. וַיְדַבֵּר ה' אֵלָיו (לאמר) דברים צטו, יז), אליהם הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֵת דְּבָרֵי הָעָם וּגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרבות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אחס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר לומר דָּבָר וּצֹאן: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרובע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעבד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנינים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קין המזבח הצאה מן המותרות (שזועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (בכורות מא:). תמים. צלל מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נעדרה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והיה הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נעדרה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.א): לפני ד' וסמוך. אין סמיכה צדקה:

<p>And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּכּוּס יָת בַּר תּוֹרֵי קֶדֶם יְיָ וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנָיִם יָת דָּמָא וַיִּזְרְקוּן יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחַא סְחוֹר סְחוֹר דְּבִתְרַע מִשְׁפָּן זְמָנָא:</p>	<p>וַשְׁחֵט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וַהֲקָרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>וי</p>
<p>And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֵתָא וַיִּפְלִיג יָתָהּ לְאַבְרָהָא:</p>	<p>וַהֲפָשִׁיט אֶת־הָעֶלָּה וַנִּתַּח אֹתָהּ לִנְתַחֲתֶיהָ:</p>	<p>6</p>
<p>And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.</p>	<p>וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כֹּהֲנָא אִישְׁתָּא עַל מִדְבַּחַא וַיִּסְדְּרוּן אַעֲיָא עַל אִישְׁתָּא:</p>	<p>וַנִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:</p>	<p>7</p>
<p>And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;</p>	<p>וַיִּסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנָיִם יָת אֲבָרִיָּא יָת רִישָׁא וַיָּת תְּרֵבָא עַל אַעֲיָא דְּעַל אִישְׁתָּא דְּעַל מִדְבַּחַא:</p>	<p>וַעֲרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֵת הַנִּתְּחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַתְּפֹד עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>8</p>
<p>but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַגִּוּיָּהּ וַכְּרַעֹהִי יַחֲלִיל בְּמִיָּא וַיִּסִּיק כְּהֹנָא יָת כּוֹלָא לְמִדְבַּחַא עֲלֵתָא קוֹרְבַּן דְּמִתְקַבַּל בְּרַעְיָא קֶדֶם יְיָ:</p>	<p>וַקְרָבוּ וַכְּרַעֲיוּ יִרְתֵּץ בְּמִיָּם וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלָהּ אִשָּׁה רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>	<p>9</p>
<p>And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיה מִן אֲמִרָא אוּ מִן בְּנֵי עֹזָא לְעֲלֵתָא דְּכַר שְׁלִים יִקְרְבִנֶיהָ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הָעֹזָאן קֹרְבָנוֹ מִן־הַכְּשָׂבִים אוּ מִן־הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>	<p>ישראל</p>

(4) על ראש העלה. להביא עולת חוצה לסמיכה, ולהביא עולת האֵאָן: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריחת ומיתות ד', או מיתת ציד שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מִקְצֵלָה ואילך מִזֹּת כְּהוֹנֵה, לִמַּד עַל הַשְׁחִיטָה שֶׁכֶּשֶׁרָה צוּר: לִפְנֵי ה'. צַעֲרוֹה: וְהִקְרִיבוּ. זוֹ קִצְלָה שֶׁהִיא הֶרָאשׁוֹנָה, וּמִשְׁמַעֲמָה לְשׁוֹן הוֹלָכָה, לְמַדְנוּ שֶׁמִּיָּהוּן (ס"א שְׁמִיָּהוּן) צִנִּי אֶהְיֶן (חֲגִיגָה י"א): בְּנֵי אֶהְיֶן. יִכּוֹל חֲלָלִים, תִּלְמִיד לֹמֵר הִכָּהֲנִים: אֶת הָדָם וּזְרָקוֹ אֶת הָדָם. מִהַ תִּלְמִיד לֹמֵר דָּם דָּם צ' פַּעֲמִים, לִהְיֵא אֶת שְׁנֵתֶרֶצַּב צִמִּינוּ אֹז בְּשִׁאֲרֵינוּ מִינוּ, יִכּוֹל אֶף בַּפְּסוּלִים, אֹז בַּחֲטָאוֹת הַפְּנִימִיּוֹת, אֹז בַּחֲטָאוֹת הַחֲזוֹנוֹיּוֹת, שֶׁאֵלּוֹ לִמְעַלָּה וְהִיא לִמְטָה, תִּלְמִיד לֹמֵר בַּמָּקוֹם אַחֵר אֶת דָּמֹו (פְּסוּקִי י"א): וּזְרָקוֹ. עוֹמֵד לִמְטָה, וּזְרָק מִן הַכִּלִּי לְכוֹתֵל הַמִּזְבֵּחַ לִמְטָה מִחוּץ הַסִּיקְרָא כְּגַד הַזּוֹיּוֹת, לִכְךָ נֹאמַר סָבִיב, שֶׁהִיא הַדָּם נִיתָן צ' רֹחוֹת הַמִּזְבֵּחַ, אֹז יִכּוֹל יִקְפְּנוּ כַּחוּט, תִּלְמִיד לֹמֵר וּזְרָק, וְאִי אֶפְשֶׁר לִהְיוֹת צוּרִיקָה, אִי וּזְרָקוֹ יִכּוֹל צוּרִיקָה אַחַת, תִּלְמִיד לֹמֵר סָבִיב, הֵא כִידֵּךְ, נוֹתֵן שְׁמִי מִמִּנּוֹת שֶׁהֵן ד': אֲשֶׁר פִּתַּח אֶהֱלִי מוֹעֵד. וְלֹא צוֹמֵן שֶׁהוּא מִפּוֹרֵק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתום: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא נכיהונו, האם עזב צגדי כהן הדיוט, עבודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם בניהוסם, הא כהן הדיזם שעבד בשמונה נגדים, עבדומו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותז בשחיטה, לפיכך הוצרך למנומו לעצמו (חולין כז:). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלה עם הראש ומכסה זו את בית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יוצאין מן למערכה:

(9) עולדה. לשם עולדה יקטירנו: אשה. כשישחמנו יהא שחמנו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פוסיי"ר בלע"ו: ניהחוד. נחם רוח לפני, שאמרת ונעשה רצוני:

- 11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about. וַשְׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar. וַנִּתַּח אֹתוֹ לִנְתָחָיו וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדָרּוֹ וְעֶרְכָּהּ הַכֶּהֱן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
- 13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעִים יִרְחַץ בַּמַּיִם וְהַקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עֹלָה הִוא אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)
- 14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons. וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קָרְבָּנוֹ לַיהוָה וְהַקְרִיב מִן־הַתּוֹרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה אֶת־קָרְבָּנוֹ:
- 15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar. וְהַקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ וּנְמָצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:
- 16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes. וְהִסִּיר אֶת־מְרָאָתוֹ בְּנִצָּתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מְקוֹם הַדָּשֵׁן:

(10) ואם מן הצאן. ויזמוסוף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהם: (11) על ירך המזבח. על זל המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון בצמה: (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר שמים וְכָר צָקָר צָפָצָדִים וְצָעִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צבהמה, ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הניחוד, שצוה ושבזה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים: (15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוץ צפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקולץ: ונמצה דמו. לשון מיץ אפים (משלי ל, ג), פי אָפֶס הַמֶּץ (ישעיה טז, ד), כוזב צית השחיתה על קיר המזבח, והדם מתמלח ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מולח, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר: (16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זבחים סד:), ונולה לשון דבר המאוס, כמו פי נלו גס נעו (איכה ד, טו), וזהו שחרגס אונקלס צאוקליה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנולה שעל העור (זבחים סה:). צעולת צבהמה שאינה אוכלת אלא באצוס צעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, צעוף שנוזן מן הגזל, נאמר,

- 17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 17 וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפָּיו לֹא יְבַדִּיל־וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)
- II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.
- II וְנִפְשׁ כִּי-תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה:
- 2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 2 וְהֵבִיאוּהָ אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מֶלֶא קִמְצוֹ מִסֵּלֶתָהּ וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֹתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזִכְרֹתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:
- 3 But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.
- 3 וְהַנּוֹתְרֹת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשִׁין מִקֹּרְבָּנֵי דִי: (ס)

והשלך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא.):

(17) ושם. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ פֶשֶׁע הַגָּדִי (שופטים יד, ו זכאים סה:): בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נולחו: בכנפיו. נולח ממם. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁפָע ומהודר בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצי' אחיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצבחה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:

(1) ובפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להתנדב מנחה, עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד:): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מציא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (ס) ונקמל כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפויז קודם קמיא חוץ מזו, לכך קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וְעֶשְׂרֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזכר אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צמורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמל עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שיעקה וצליה כשרים צור:

(2) הכהנים וקמץ. מקמיא ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזור עומדות, ללמדך שהקמיא כשרה בכל מקום בעזרה, אף צ"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טו:): מלא קמצו. יכול מצרך, מצרך ויואל לכל זד, תלמוד לומר במקום אחר והקרים מקינו צקמז (להלן ו, ח), לא יא כשר אלא מה שצחון הקומץ, אי צקמז יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), והו קומץ צממע, לשון העצרים: על כל לבונה. לזכר כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונה והקטיר. אף הלבונה צמקרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה צידו גרגיר מלח או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

<p>4 And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוּר סֶלֶת גִּרְיָצִין פִּטִּירִין דְּפִילִין בְּמִשְׁחָה וְאֶסְפֹּגִיין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָה:</p>	<p>וְכִי תִקְרַב קֶרְבֵּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוּר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֵּל בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>	<p>4</p>
<p>5 And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא עַל מִסְרִיתָא קֶרְבֶּנֶד סֶלֶתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָה פִּטִּיר תְּהִי:</p>	<p>וְאִם מִנְחָה עַל-הַמִּצְחָה קֶרְבֶּנֶד סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה:</p>	<p>5</p>
<p>6 Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בִּצֵּעַ יִתֶּה בְּצוּעִין וְתִרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָה מִנְחָתָא הִיא:</p>	<p>פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)</p>	<p>6</p>
<p>7 And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָא קֶרְבֶּנֶד סֶלֶת בְּמִשְׁחָה תִתְעַבֵּיד:</p>	<p>וְאִם מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֶרְבֶּנֶד סֶלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעָשֶׂה:</p>	<p>שלישי 7</p>
<p>8 And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְתִיתִי יָת מִנְחָתָא דִּתְתַעֲבִיד מֵאֲלִין קָדָם יי וּיִקְרְבֶנָה לְכֹהֵנָא וּיִקְרְבֶנָה לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>וַהֲבֵאתָ אֶת-הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהַקְרִיבָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל-הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>8</p>
<p>9 And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָת אֲדָכְרָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא קֶרְבֵּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרִעּוּא קָדָם יי:</p>	<p>וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה וַהֲקִטִּיר הַמִּזְבֵּחַתָּה אֵשָׁה יִיחַת נִיחַח לַיהוָה:</p>	<p>9</p>

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלל צמחלות, והדיוט צמחלות: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיביא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקן רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחוזן ומושחן עד שיכלה כל השמן שזלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלשי היולא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר זו זך. ושנינו צמנחות (עו). כל המנחות האפויים לפני קמיצתן ונקמצות על ידי פחיתה כולן צאות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחצת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה צמחוכו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יציקה, וזלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שזוללן צעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפחיתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה לְצוּר ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוש ומנענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגיש. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג.):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	<p>וְהוֹתַרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן
וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאִשִּׁי
יְהוָה:
וְיִשְׂתָּאֵר מִן מִנְחָתָא
לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ
קֹדָשִׁין מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־דֵי:</p>	<p>10 וְהוֹתַרְתָּ מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן
וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאִשִּׁי
יְהוָה:</p>
No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	<p>כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ
לִיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ
כִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ
לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה
לִיהוָה:</p>	<p>11 כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ
לִיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֻמֶּץ
כִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ
לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה
לִיהוָה:</p>
As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	<p>קֹרְבַן קִדְמָא יִתְּחוּן קֹדֶם
לֹא יִתְּסֹקֹן לְאַתָּרֵבֶלָא
בְּרִשָׁא:</p>	<p>12 קֹרְבַן רִאשִׁית תִּקְרִיבוּ
אֹתָם לִיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ
לֹא־יַעֲלוּ לְרִיחַ נִיחֹחַ:</p>
And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	<p>וְכָל קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח
תִּמְלַח וְלֹא תִבְטִיל מֶלַח
קִים אֶל־תֶּךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל
כָּל קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:</p>	<p>13 וְכָל־קֹרְבַן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח
תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח
בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ
עַל כָּל־קֹרְבָנְךָ תִּקְרִיב
מֶלַח: (ס)</p>
And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	<p>וְאִם תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִין
קֹדֶם יִי אָבִיב קְלִי בָנוּר
פִּירֹקֵן רַפִּיכֹן תִּקְרִיב יָת
מִנְחַת בִּכּוּרֶךָ:</p>	<p>14 וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים
לִיהוָה אָבִיב קְלִוִי בֹאֵשׁ גֵּרֶשׁ
פִּרְמֹל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת
בִּכּוּרֶיךָ:</p>
And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	<p>וְתָתִין עָלָה מִשְׁחָא וְתִשְׁנִי
עָלָה לְבֹנְתָא מִנְחָתָא הִיא:</p>	<p>15 וְנָתַתְּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ
לְבֹנָה מִנְחָה הִוא:</p>
And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	<p>וְיִסִּיק כֹּהֵנָא יָת אֲדָכְרָתָהּ
מִגֵּרְסָהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל
לְבֹנְתָהּ קֹרְבָנָא קֹדֶם יִי:</p>	<p>16 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכָּרְתָּהּ
מִגֵּרְשָׁהּ וּמִשְׁמֶנֶהּ עַל
כָּל־לְבֹנְתָהּ אִשָּׁה
לִיהוָה: (פ)</p>

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עשרת הצאים

מן השאור, שנאמר חמץ תאפינה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהזרית כרוחה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרב צמוצח צמלח,

וניסוך המים צחג: על כל קרבנד. על עולת זחמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ.):

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי צמחת העומר הכחוז מדבר שהיא חובה,

וכן ואם יהיה היוג' (צמדצר לו, צ): מנחת בכורים. צמנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אבי צשעת

בִּישׁוּל הַחֲבֻרָה, וּמִן הַשְּׁעוּרִים הֵיאָ בָּחָה, נֹאמֵר כֹּחַ חֲבִיב, וְנֹאמֵר לֵהֲלֹךְ כִּי הַשְּׁעוּרָה חֲבִיב (מִנְחוֹת סח): קְלוּי

באש. שמיבשין אותו על האור בצבוב של קלאים, (פירש"י צמנחות שם הכלי של מוכרי הליות) שאלולי כן אינה

נמחנת צריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה צריחים

של גרוסות, כמו ויג'רס צמח (איכה ג, טז), וכן גרסה נפשי (קהלים קיט, כ): ברמל. צעוד הכר מלא (מנחות

סו:), שהצדוצה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל בקלזו (מלכים-3, 7, מז:):

<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>וְאִם-זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וְיָסֻמוֹד יָדָיו עַל-רִישׁ קֹרְבָנִיה וְיִכְסֹנֶיה בַּתָּרֶע מִשְׁכָּן וְזָמָא וְיִזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן כַּתְּנִיף יָת דָּמָא עַל מִדְבַּחָא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְיָסֻמוֹד יָדָיו עַל-רִישׁ קֹרְבָנוֹ וְיִשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶל־תִּכְתֹּנִים אֶת-הַדָּם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וְיִקְרִיב מִנִּזְבַּח קֹדֶשֶׁת קֹרְבָנָא קָדָם יְיָ יֵת תַּרְבָּא דְּחִפִי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>וְהִקְרִיב מִזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלֵין וְיֵת תַּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיֶּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְיִסְקוּן יְתִיה בְּנֵי אַהֲרֹן לְמִדְבַּחָא עַל עֲלֹתָא דְעַל אֲעִיָּא דְעַל אִישְׁתָּא קֹרְבָנִין דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי-אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל-הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל-הָעֲצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>
<p>6 And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֶזְא קֹרְבָנִיה לְנִזְבַּח קֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דְּכָר אוֹ נִקְבָּה שְׁלָמִים יִקְרִיבֵנּוּ:</p>	<p>וְאִם-מִן-הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ:</p>
<p>7 If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם אֹמֶר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָנִיה וְיִקְרִיב יְתִיה קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם-כֶּשֶׂב הוּא-מִקְרִיב אֶת-קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

- (1) שלמים. שמטילים שלום בעולם. דבר אחר שלמים שיש זהם שלום למזבח ולכהנים ולבעלים:
(2) ואת כל החלב וגו'. להביא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להביא חלב שעל הדקין:
(3) הכסלים. (פלנקין) בלע"ז שהחלב שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא בגוזה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחתם המתנים שקורין בלע"ז לונצילו"ש, לוצן הנראה למעלה בגוזה הכסלים, וצחחיתו הצער חופהו: היותה.
היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, ובלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָדָא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום
אחר הוא אומר ואת היקרת מן הפֶּדָד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:
(4) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחקדים עולת חמילכל קרבן, על המערכה:
(5) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשב מה שאין צאימורי העז, שהכשב אליהו קריבה, לכך נחלקו שתי פרשיות:
(6)

- 8 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.
- 9 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,
- 10 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.
- 11 And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.
- 12 And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.
- 13 And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.
- 14 And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,
- 15 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.
- 8 וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וַשְׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהְרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 9 וְהִקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֶלְבֹהּ הָאֵלֶיָּהּ תְּמִימָה לַעֲמַת הָעֶצֶה יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
- 10 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:
- 11 וַהֲקִטִּירוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)
- 12 וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וַהֲקִרְיָבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:
- 13 וַיִּסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וַשְׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֶהְרֹן אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- 14 וַהֲקִרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֹלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
- 15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:

(8) וזרקו. שתי ממנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן באצבע אלא בחטאת:

(9) חלבו. המוצמר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעממת העצה. למעלה מן הכליות היועצות (חולין יא.):

(11) לחם אשה לח. לחמו של אש לשם גזוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִטָה עַץ בְּלֶחֶמוֹ (ירמיה יא, יט), עֶזְרָא לָקַם רֹצֵחַ (דניאל ה, א), לִשְׁחֹק עֲשִׂים לָקַם (קהלת י, יט):

16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ וְיִסִּיקֶנּוּ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לָחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ בְּרַעְיָא כָּל תְּרֵבָא קָדָם יי:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם קִים עַלֶם לְדַרְיִכּוֹן בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל-חֶלֶב וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	חמישי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נָפֶשׁ כִּי-תַחֲטָא בְשִׁגָּגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם כֹּהֵנָא רַבָּא יַחֲבִיב לְחֻבַּת עַמָּא וַיִּקְרִיב עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחַב תּוֹר בֶּר תּוֹרֵי שְׁלִים קָדָם יי לְחַטָּאת:	3
4	And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.	וַיְבִי יֵת תּוֹרָא לְתַרְע מִשְׁכָּן זִמְנָא לְקָדָם יי וַיִּסְמֹךְ יֵת יְדִיהָ עַל רִישׁ תּוֹרָא וַיַּכּוּס יֵת תּוֹרָא קָדָם יי:	4
5	And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.	וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתּוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיהָ לְמִשְׁכָּן זִמְנָא:	5
6	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.	וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יֵת אֶצְבָּעִיהָ בְּדָמָא וַיִּדֵּי מִן דָּמָא שְׁבַע זִמְנֵין קָדָם יי קָדָם פְּרוֹכְתָא דְּקוֹדֶשָׁא:	6

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מהנה. ממקצת אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדינאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול מוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין זו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פה. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פה, הא כילד, זה בן ג':

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצדית עולמים להיכל:

<p>And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיָּתִין כֹּהֵן מִן דָּמָא עַל קַרְנֵי מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמְיָא קָדִים יְיָ דְבִמְשָׁכֵן זִמְנָא וַיֵּת כָּל דָּמָא דְתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְמִדְבָּחָא דְעֹלָתָא דְבִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּאֵהֶל מוֹעֵד וְאֵתוֹ כָּל־הַדָּם הִפָּךְ יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יְסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֵהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיֵּת כָּל תֵּרֶב תוֹרָא דְחֻטָּאת יִפְרִישׁ מִיָּדָה יֵת תֵּרֶבָא דְחִפִּי עַל גִּזָּא וַיֵּת כָּל תֵּרֶבָא דְעַל גִּזָּא:</p>	<p>וְאֵת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֵת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וַיֵּת תֵּרֶמִּין כּוֹלִין וַיֵּת תֵּרֶבָא דְעַל־יָחוּן דְעַל גִּסְסִיָּא וַיֵּת חֲצָא דְעַל כְּבֶדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֵת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֵת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כְּמָא דְמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וְיִסִּיקֶנּוּ כֹהֵן עַל מִדְבָּחָא דְעֹלָתָא:</p>	<p>כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירֶם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וַיֵּת מִשַּׁךְ תוֹרָא וַיֵּת כָּל בְּסָרִיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְעַל כַּרְעוֹהִי וְגִינִיהָ וְאוֹכְלִיהָ:</p>	<p>וְאֵת־עוֹר הַפָּר וְאֵת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעֵיו וְקֶרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיִּבְיֵק יֵת כָּל תוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא וַיִּזְקִיד יִתִּיהָ עַל אֶעֱיָא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קְטָמָא יִתְזַקֵּד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שָׂפַךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים כַּאֲשֶׁר עַל־שָׂפַךְ הַדָּשָׁן יִשָּׂרַף: (פ)</p>

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושתה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים צפרות, ואם נגעו נגעו (יומא נז):

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלצו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויותר: החטאת. להצא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותר: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחמו קודם הסרת חלצו (ת"כ פרק ד, א):

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור וצח השלמים, וכי מה פירש בצח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. וצחטית קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזוה מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון תוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך

<p>13 And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל־כְּנֹשֶׁתָא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן וְיְהִי מְכֹסֵא פְתִיגְמָא מְעִינֵי קְהָלָא וְיַעֲבֹדוּן חֹד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּיִּי דִּלָּא כְּשָׂרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיְחֹבֹבִין:</p>	<p>13 וְאִם כָּל־עֵדֶת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מְעִינֵי הַקֹּהֶל וַעֲשׂוּ אֶחָת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשָׁמוּ:</p>
<p>14 when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבְתָּא דְחֹבֵבֵי עָלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קְהָלָא תוֹר בֶּר תוֹרֵי לְחֻטָּאת וַיִּתְּנוּן יְתִיָּה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>14 וְנִדְעָה הַחֻטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקֹּהֶל פֶּר בֶּן־בָּקָר לְחֻטָּאת וְהֵבִיאוּ אוֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>15 And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וְיִסְמְכוּן סָבִי כְנֹשֶׁתָא יְת אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>15 וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>16 And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְתוֹרָא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>16 וְהֵבִיא הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפֶּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>17 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָא אֶצְבָּעֵיהָ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שִׁבְעַ זְמַנִּין קֳדָם יְיָ קֳדָם פְּרוּכְתָּא:</p>	<p>17 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַהֲזָה שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפְּרֻכֶּת:</p>
<p>18 And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן דָּמָא יִתִּין עַל קַרְנֵת מִדְּבַחָא דְקֹדֶם יְיָ דְבִמִּשְׁכַּן זִמְנָא וְיֵת כָּל דָּמָא יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְמִדְּבַחָא דְעֹלֹתָא דְבִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>18 וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>19 And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וְיֵת כָּל תַּרְבִּיָּה וּפְרִישׁ מִנִּיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָא:</p>	<p>19 וְאֵת כָּל־חִלְבּוֹ יָרִים מִמֶּנּוּ וַהֲקִטִּיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>

לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצבית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו במס' יומא (סח.) וצנא דרין (מצ:): אל שפך הדשן. מקום ששופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והזיף את הדשן אל מחוץ לפתחה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא מלמד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצתורה שהוא מותר (הוריות ז:): הקהל ועשו. שעשו לצור על פיהם:

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (וצחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועקה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נחפרשו בו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אהצו, ומיעט בצרכונו מפני חיבתו (סס):

- 20 Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.
- 20 וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כִּן יַעֲשֶׂה-לּוֹ וּכְפָר עֲלֵהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם:
- 21 And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.
- 21 וְהוֹצִיא אֶת-הַפָּר אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרַף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרַף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהָל הוּא: (פ)
- 22 When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:
- 22 אִם רֹבֵא יַחֲוֹב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דְיְי אֱלֹהֵיהֶּ דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָּא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲוֹב:
- 23 if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.
- 23 אוֹ-הוֹדִיעַ אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וַיַּבְיֵא אֶת-קָרְבָּנוֹ שְׂעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:
- 24 And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.
- 24 וְסָמָךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁחַט אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה לִפְנֵי יְהוָה חַטָּאת הוּא:
- 25 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.
- 25 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קִרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:
- 26 And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.
- 26 וְאֶת-כָּל-חֵלְבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ כְּחֵלְבַּב זֶבֶח הַשְּׁלָמִים וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמרות העזודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניחין על המזבח החיצון שנתן צמחנה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמחנה אחת מהן מעכבת: (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמחחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע פי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה: (24) במקום אשר ישחט את העולה. בלשון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

<p>27 And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אִנְשׁ חַד יַחֲבֹב בְּשָׁלוּ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבְדִּיהּ חַד מִמְּקוּדָא דִּינִי דִלְא כְּשָׂרִין לְאַתְעֵבְדָא וַיְחֹב:</p>	<p>וְאִם-נִפְשׁ אַחַת תַּחֲטָא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אֶחָת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם: שט</p>
<p>28 if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִו אַתִּידַע לִיה חֻבְתִּיהּ דְּחַב וַיְבִי קוֹרְבָּנִיהּ צִפְרִית עִזִּי שְׁלֵמָא נְקִבָּא עַל חֻבְתִּיהּ דְּחַב:</p>	<p>28 אִו הוֹדַע אֵלָיו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וַהֲבִיא קֹרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקִבָּה עַל-חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:</p>
<p>29 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדִיהּ עַל רִישׁ חֲטָאתָא וַיְכּוּס יָת חֲטָאתָא בְּאַתְרָא דְעֻלְתָּא:</p>	<p>29 וְסִמָּךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֶת-הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>30 And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּסֹּב כְּהֵנָּא מִדְּמָה בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיַּתִּין עַל קִרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דְּמָה וַיִּשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>30 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדְּמָהּ בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קִרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>31 And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּת כָּל תְּרֵבָה יַעֲדִי כְּמָא דְאַתְעֵדָא תְּרַב מַעַל נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסִּק כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְיָא קָדָם יְיָ וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּיחַ לִיה:</p>	<p>31 וְאֶת-כָּל-חִלְבָּהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסִיר חִלְבִּי מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקֵטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ לִרִיחַ נִיחַח לַיהוָה וַכְּפֹר עָלָיו הַכֹּהֵן וַנִּסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>32 And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם אִמֹּר וַיְבִי קוֹרְבָּנִיהּ לְחֲטָאתָא נְקִבָּא שְׁלֵמָא וַיְתִינָהּ:</p>	<p>32 וְאִם-כֶּבֶשׂ יָבִיא קֹרְבָּנוֹ לְחֲטָאתָא נְקִבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָהּ:</p>
<p>33 And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדִיהּ עַל רִישׁ חֲטָתָא וַיְכּוּס יָתָּה לְחֲטָתָא בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יָת עֻלְתָּא:</p>	<p>33 וְסִמָּךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשַׁחַט אֹתָהּ לְחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:</p>
<p>34 And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּסֹּב כְּהֵנָּא מִדְּמָא דְּחֲטָתָא בְּאַצְבָּעֵיהּ וַיַּתִּין עַל קִרְנֵת מִדְּבָחָא דְעֻלְתָּא וַיִּת כָּל דְּמָה וַיִּשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא:</p>	<p>34 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדְּמַם הַחֲטָאת בְּאַצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל-קִרְנֵת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ:</p>

- (26) כחלב זבח השלמים. כמותן אמורין המפורשים צעז, האמור אלל שלמים:
 (31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים צשלמים:
 (33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחטתה לשם חטאת:

<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חֶלְבֶּה יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב־הַפֶּשֶׁבֶט מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הִכִּתֹּן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הִכִּתֹּן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>35</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְאִם־אִישׁ אֲרִי יְחֹבֵב וַיִּשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֵחִיד אוֹ חֵזָא אוֹ יָדַע אִם לֹא יִחְוֶי וַיִּקְבֵּל חֹבִיָּה:</p>	<p>V וְנִפְשׁ כִּי־תִחַטָּא וַיִּשְׁמַע קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וַיִּנָּשָׂא עֲוֹנוֹ:</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ אִישׁ דִּיקָרַב בְּכָל־מַדְעָם מִסָּאֵב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּתָא מִסָּאֵבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאֵב וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא מִסָּאֵב וְחָב:</p>	<p>2 אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַל בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמֵאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרִץ טָמֵא וְנֹעַלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אֲרִי יִקָּרַב בְּסוֹאֵבַת אִנְשָׁא לְכָל סֹאֵבִיתָיָה דִּי־סָתָאב בֵּה וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא יָדַע וְחָב:</p>	<p>3 אוֹ כִי יִגְעַל בְּטָמְאָת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בֵּהָ וְנֹעַלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:</p>
<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>אוֹ אִישׁ אֲרִי יִקְרִיִּים לִפְרָשָׁא בְּשִׁפְוֹן לְאִבְאָשָׁא אוֹ לְאִיטְבָּא לְכָל דִּי־פְרִישׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהָ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאֵלִין:</p>	<p>4 אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנֹעַלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וַיְהִי אֲרִי יְחֹבֵב לְחַדָּא מֵאֵלִין וַיִּנְדִּי דְחָב עָלֶיהָ:</p>	<p>5 וְהִתְוַדָּה כִּי־יָאָשָׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלה, אף חטאת כשהיא צאה כצשה טעונה אללה עס האמורין:

על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ז:

(1) ושמועה קול אלה. דבר שהוא עד צו, שהציעוהו שצוה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת

שזעו (1). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:

(3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרצות טומאת מגע זבין וזבות: אשר ישמא. לרצות

הנוגע צצועל נדה: בה. לרצות צצועל נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת

קודש או צביאת מקדש:

(4) בשפתיים. ולא צלצ: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל

אשר יבטא. לרצות לשעצר (שזעו כו): ונעלם ממנו. ועצר על שזעמו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש

כאן, אצל שזעוה שיש זה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.

וַיָּבִיאוּ יָת אֲשָׁמִיהּ לְקָדֶם יי
עַל חֻבַּתֶּיהָ דְּחֵב נִקְבָּא מִן
עֵנָא אֲמַרְתָּא אוֹ צִפִּירַת עֵזִי
לְחַטָּאת וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא
מִחֻבַּתֶּיהָ:

וַהֲבִיֵּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה עַל
חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה
מִן־הַצֹּאֵן כִּשְׁבָּה אוֹ־שְׁעִירַת
עִזִּים לְחַטָּאת וַכֹּפֶר עָלָיו
הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ:

And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.

וְאִם לֹא תִמְצִי יָדֶיהָ כְּמִסַּת
סִיתָא וַיָּבִיאוּ יָת חֻבַּתֶּיהָ
דְּחֵב תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין
בְּנֵי יוֹנָה לְקָדֶם יי חֵד
לְחַטָּאת וְחֵד לַעֲלֹתָא:

וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ
וַהֲבִיֵּא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא
שְׁתֵּי תְּרִים אוֹ־שְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה
לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד
לַעֲלֹה:

And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.

וַיָּבִיאוּ אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן
וַהֲקָרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת
רֵאשֹׁנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ
מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:

וַהֲבִיֵּא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן
וַהֲקָרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת
רֵאשֹׁנָה וּמָלַק אֶת־רֹאשׁוֹ
מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:

And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.

וַיִּדִּי מִדָּמָא דְּחַטָּאתָא עַל
כְּתָל מִדְּבָחָא וּדְיִשְׁתָּאֵר
בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא
דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:

וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר
הַמִּזְבֵּחַ וְהַנִּשְׁאָר בָּדָם יִמָּצֵה
אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת
הוּא:

And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.

וַיֵּת תַּנְנִינָא יַעֲבִיד עֲלֹתָא
כְּדָחוּזִי וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא
מִחֻבַּתֶּיהָ דְּחֵב וַיִּשְׁתַּבֵּק
לִיהָ:

וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה
כְּמוֹשְׁפֵט וַכֹּפֶר עָלָיו הַכֹּהֵן
מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח
לּוֹ: (ס)

But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.

וְאִם לֹא תִדְּבִיק יָדֶיהָ לְתִרְיִן
שְׁפָנִינִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה
וַיָּבִיאוּ יָת קוֹרְבָּנֶיהָ דְּחֵב
חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין
סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׁנִי
עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתִּין עָלֶיהָ
לְבֹנְתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:

וְאִם־לֹא תִשְׁיג יָדוֹ לְשְׁתֵּי
תְּרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה
וַהֲבִיֵּא אֶת־קֹרְבָּנוֹ אֲשֶׁר
חָטָא עֲשִׂירַת הָאֶפֶה סֵלֶת
לְחַטָּאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ
שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה
כִּי חַטָּאת הוּא:

שְׁנֵי

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לנשות, רינה פרקליט נכנס דורון אחרי (זכחים 1:): ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המשופע ללד הנאמר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הנאמר:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מנאי, ובחטאת הזהב ומנאי, אוחז בעורף ומנאי, והדס ניתו והולך למזבח (זכחים 7:): חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמושפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה בראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרָבָנוּ מִקְדָּר (מנחות 1:).

- 12 And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.
- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.
- וְהָבִיאוּ אֶל־הַכֹּהֵן וְקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנּוּ מְלֹא קִמְצוֹ אֶת־אֲזִכְרוֹתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עַל אֵשִׁי יְהוָה חֲטָאת הָהִוא:
- וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־חָטָא מֵאֵחָת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהִיתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יוֹ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:
- נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחָטָא בְּשִׁגְגָה מִקִּדְשֵׁי יְהוָה וְהָבִיֹא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:
- וְאֵת אֲשֶׁר חָטָא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֵם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהִכְהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)

(12) חטאת הוּא. נקמטה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות וזדלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כו): מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקנתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקנתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בזלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול התמורים שבהם יהיו כשצצה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין צעקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשצצה ושעירה אם השיגה ידו, ואת החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג): והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבית כהן, שהוא קָלִיל פְּהִיָּה לֹא תִקָּבַל (ויקרא ו, טו):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וימעלו בְּאֵלֶּהי בְּזוֹתֵיהֶם וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמִּי הָרָצָךְ (דברי הימים"ה, כה), וכן הוא אומר בְּסוּטָה וּמַעֲלָה זוּ מַעַל (במדבר ה, יב): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בתרומה וְלֹא יֵאָדָּו עָלָיו חָטָא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריצה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יאזו קדשים קלים: איל. ל' קשה, כמו וְאֵת אֵילֵי הָרָצָךְ לָקַח (יחזקאל יו, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

17

17

18

18

19

19

20

20

21

21

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו:):

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר צמי שצא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֲלָב וְשׁוֹמֵן לִפְנֵיו, וכסבור ששתייהן היתה, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֲלָב היתה, ולא ידע אם זו של חֲלָב אכל, הרי זה מציא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שדלח חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יציא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשו לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נכטור אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות. הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, הישג לו מן הפגולין והנוטרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו וילדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי צ' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עזירה כעוברי עזירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תְּקַזֵּר קְלִיךָ בְּצִדְךָ (דברים כד, יט) וְכִסְפֶּךָ עֹמֵר בְּצִדְךָ (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קבע הכתוב ברכה למי שצאת על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע נרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומאכל העני ונחפרנס זה, הרי הקב"ה קובע לו ברכה:

(18) בערכך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא חס ידע לאחר זמן לא נתכפר לו בזה שם זה, עד שיצא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ת"כ פירק כא, ב):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חליו קמץ וחליו פתח שהוא לשון פעל, וואס מאמר מקרא שלא לזרוך הוא, כבר נדרש הוא צ"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא אילי (בן שתי שנים) [שוה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כג, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא בעדים ובשטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש בעדים ובשטר, אבל המפקיד אצל חבירו ואינו רואה שדעו נשמה אלא שלישי שביניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שביניהם: בתשומות

- 22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;
- 22 אוֹ-מֵצֵא אֲבֵדָה וְכַחַשׁ בָּהּ אוֹ אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וְכִדִּיב וְנִשְׁבַּע עַל-שָׁקֶר עַל-אֶחָת בָּהּ וְאֲשַׁתְּבַע עַל שְׁקֶרָא עַל מִכָּל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָאָדָם הָדָא מִכָּל דִּי-עֵבִיד לְמַחֲב בָּהּ: לַחֲטָא בְּהֵנָה:
- 23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,
- 23 וְהָיָה כִּי-יִחַטָּא וְהָשִׁיב וְהָיָה אֲרִי יִחְטִי וְיָחֹב אֶת-הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ וְיָחִיב יֵת גְּזוּלָא דְגִזְלָא אוֹ אֶת-הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ יֵת עוֹשָׁקָא דְעֶשֶׂק אוֹ יֵת אֶת-הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת-הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:
- 24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.
- 24 אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר-יִשְׁבַּע עָלָיו אוֹ מִכּוּלָא דִּישְׁתְּבַע עָלֻהִי לְשָׁקֶר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֹׁו בְּרִישִׁיָּה וְחִמְשֻׁהִי יוֹסִיף עָלֻהִי לְדָהוּא דִּילִיָּה וְהָיָה לְיוֹסֵף בְּיוֹמָא דְחוֹבָתֵיהּ:
- 25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.
- 25 וְאֶת-אַשְׁמּוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאַשֶׁם אֶל-הַכֹּהֵן:
- 26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.
- 26 וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן לַפָּנִי וְיִכָּפֵר עָלֻהִי כִּהְנָא קָדָם יי וְיִשְׁתַּבֵּק לִיהֵ עַל הָדָא מִכָּל דִּי-עֵבִיד לְמַחֲב בָּהּ: וְיִכָּפֵר עָלָיו הַכֹּהֵן לַפָּנִי וְיִשְׁתַּבֵּק לִיהֵ עַל הָדָא מִכָּל דִּי-עֵבִיד לְמַחֲב בָּהּ: (פ)

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 135. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 161. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 168.

- VI And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 15 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֵלִיל יי עִם מֹשֶׁה לַיְמִימָר: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמֵלִיל יי עִם מֹשֶׁה לַיְמִימָר: לְאָמַר:

יד. שָׁשׁ זִידוֹ מִמּוֹן לַהֲמַעֲסָק, אוֹ צִמְלוּה: אוֹ בִּגְזֹל. שְׁגֹל מִיִּדּוֹ כְּלוּס: אוֹ עֶשֶׂק. הוּא שֹׁכֵר שְׂכִיר: (22) וְכַחַשׁ בָּהּ. שֹׁכֵפֵר עַל אֶחָת מִכָּל אֱלֹהִים אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטוּא וְלַהֲשַׁבֵּעַ עַל שָׁקֶר לַכִּפּוּרִת מִמּוֹן: (23) כִּי יִחַטָּא וְאֲשֶׁם. כַּשִּׁיכִיר צַעֲזָמוֹ לְשׁוֹצַצַת שְׁמוּצָה, וְלִדְעַת וְלַהֲתוֹדוֹת כִּי יִחַטָּא (ג'י"א) וְצִדְעָמוֹ לַהֲתוֹדוֹת כִּי חָטָא וְאֲשֶׁם: (24) בְּרֵאשֹׁו. הוּא הֶקְרָן רֹאשׁ הַמִּמּוֹן: וְחִמְשֻׁתִּיו. (צ"ק קט). רִצְתָה מוֹרָה חֲמִשִּׁיּוֹת הִרְצָה לִקְרָן אֶחָת, שֹׁאֵם כֹּפֶר צִמּוּשׁ וְנִשְׁבַּע וְהוֹדָה חוֹזֵר וּמִצִּיא חוֹמֶשׁ עַל אֹתוֹ חוֹמֶשׁ, וְכֵן מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ עַד שִׁיתַּמְעֵט הֶקְרָן שְׁנֵשְׁבַע עָלָיו פָּחוֹת מִשׁוֹה פְּרוּטָה: לְאֲשֶׁר הוּא לוֹ. (לֹא פוֹקִי צִנּוֹ וְשִׁלּוּחוֹ ת"כ) לְמִי שֶׁהַמִּמּוֹן שְׁלוֹ:

- 2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.
- 2 צו את־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל מִזְבֵּחַהּ (בספרי תימן מוקדה במים רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה בּוֹ:
- 3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.
- 3 וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בֹד וּמִכְנָסֵי־בֹד יִלְבַּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת־הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֹלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ:
- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 4 וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשָׁן אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר:
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 5 וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדָּה־בּוֹ לֹא תִכָּפֹּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֹצִים בִּבְקָר בִּבְקָר וְעֶרְבָה עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חִלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
- (2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרו מיד ולדורות אר"ש ביותר נריך הכתוב לזרו במקום שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אס עלה ירד, ואיזה אס עלה לא ירד, שכל תורה לרצות הוא צא, לומר תורה אחת לכלל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בהן, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין בת"כ (פרשתא א, ח) וזבחים פ"ג ופ"ד):
- (3) מדו בד. היא הכחונת, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדחו (ת"כ פרק ז, א): על בשרו. שלא יהא דבר חוץ צנתים (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחמה מן המאוכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אברים שעדיין לא נתאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אילך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):
- (4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהואאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים שצול בהן קדרה לרבו אל ימוג בהן כוס לרבו, לכך ולכש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא את הדשן. הוציא בפספס כשהוא קצה ואין מקום למערכה, מוציאו משם (תמיד כח), ואין זה חוצה בכל יום, אצל התרומה חוצה בכל יום:
- (5) והאש על המזבח תוקד בו. ריבה כאן יקידות הרבה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו צמם' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (צרי' ומנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אס יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט.) למדו מכאן עליה, על עולת הצוקר השלם כל הקרצות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

- 6 אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֶה: (ס) אִשְׁתָּא תְדִירָא תִהְיִי יִקְדָּא
6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
עַל מִדְבָּחָא לֹא תִסְפִּי:
- 7 וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּלֶב אֹתָהּ בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
קָדָם יְיָ לִקְדָם מִדְבָּחָא:
- 8 וְהָרִים מִמֶּנּוּ בִקְמֻצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְאֵת כָּל-הַלֶּבֶנָּה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקִּטֹּרֶת הַמִּזְבֵּחַ הֵיחָיִת נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ לִיהוָה:
8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.
וַיִּפְרִישׁ מִנֶּה בִקְמֻצִיהָ מִסֹּלֶתָא דְּמִנְחָתָא וּמִשְׁמֶנָּה וְיֵת כָּל לְבוֹנָתָא דְּעַל מִנְחָתָא וַיְסִיק לְמִדְבָּחָא לְאַתְקַבְּלָא אֲדַכְרָתָהּ קָדָם יְיָ:
- 9 וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:
9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.
וְדִישְׁתָּאֵר מִנֶּה יִכְלוּן אַהֲרֹן וּבָנָוְהִי פִטִּיר תִּתְאֲכִיל בְּאַתֵּר קֹדֶשׁ בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זְמָנָא יִכְלוּנָהּ:
- 10 לֹא תֵאֻפֶּה חֲמֵץ חֶלְקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאִשִּׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הִוא כַּחֲטָאת וּכְאַשָּׁם:
10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.
לֹא תִתְאֲפִי חֲמִיעַ חוֹלְקָהוֹן יִתְבִּית יִתְהִי מְקוֹרְפִנִי קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא כַּחֲטָאתָא וּכְאַשְׁמָא:
- 11 כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אַהֲרֹן יֹאכְלֶנָּה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאִשִּׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)
11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.
כָּל דְּכוּרָא בְּבָנֵי אַהֲרֹן יִכְלֶנָּה קִים עֹלָם לְדֹרֵיכוֹן מְקוֹרְפִנִיא דִּין כָּל דְּיִקְרַב בְּהוֹן יִתְקַדָּשׁ:
- 12 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:
12 And the LORD spoke unto Moses, saying:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
- 13 זֶה קָרְבֵּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לִיהוָה בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:
13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.
דִּין קוֹרְבָנָא דְּאַהֲרֹן וּדְבָנָוְהִי דִּיקְרְבוּן קָדָם יְיָ בַּיּוֹמָא דִּירְבוּן יִתְהִי חֹד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סֵאִין סוֹלֶתָא מִנְחָתָא תְדִירָא פִּלְגוּתָהּ בְּצַפְרָא וּפִלְגוּתָהּ בְּרִמְשָׁא:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה להעלות גר תמיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיצון תוקד (יומא מה:): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:
(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולזונה האמורין בענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולזונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמח, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה זקקן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לנד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחוצר, שיהא עשרון שלם צמת אחת בשעת קמיצה. זר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטיר, (ת"כ שס) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות בזיקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל-מִחְבַּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה עַל מִסְרִיתָא בַּמֶּשֶׁחַ תַּחֲעֲבִיד רַבִּיקָא תִּיתִינָה תוֹפִינִי מִנְחַת בְּצוּעִין תִּקְרִיב לְאַתָּה־קָבֵלָא בְּרֻעָא קָדָם יי:</p>	<p>14 עַל-מִחְבַּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה תִּפְיִנִי מִנְחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רִית־נִיחַח לַיהוָה:</p>
<p>15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.</p>	<p>וְהִכְלִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:</p>	<p>15 וְהִכְלִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֶק־עוֹלָם לַיהוָה כָּלִיל תִּקְטָר:</p>
<p>16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.</p>	<p>וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָּא גְמִיר תְּהִי לֹא תֹאכְלִי:</p>	<p>16 וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכְלִי: (פ)</p>
<p>17 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַלֵּל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>17 וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לְאָמַר:</p>
<p>18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאִת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֹטָאִת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:</p>	<p>18 דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאִת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֹטָאִת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:</p>
<p>19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.</p>	<p>כֹּהֵנָּא דְּמִכְפָּר בְּדָמָה יִכְלֶנָּה בְּאַתֵּר קֳדִישׁ תִּתְּאָכִיל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>19 הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכֹל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.</p>	<p>כָּל דִּיקְרַב בְּבִשְׂרָהּ יִתְקַדֵּשׁ וַיְדִי מִדָּמָה עַל לְבוּשָׁא דִּיְדֵי עֲלֶה תַחֲנוּר בְּאַתֵּר קֳדִישׁ:</p>	<p>20 כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָה עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבַּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ:</p>

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול צכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא:):
- (14) מרבכת. חלוטה ברוחמין כל לרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפיוה אפיות הרצה, שאחר חליטתה אופה בתנור, וחוזר ומטוגנה במחצת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטיר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:
- (16) כליל. כולה שוה לגזוה:
- (19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצצר (זבחים נט.), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמותה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז:): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד איתו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לזרץ מן גלם (איוז טו, כט), יהא נטוי:

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּמִן דְּחֶסֶף דִּתְבַשֵּׁל בֵּיתָה יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּה דִּנְחָשָׁא תְּתַבְשֵׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בְּשֻׁלָּה וּמָרְק וְשִׁטָּף בְּמֵיִם: בְּמִנָּה:	21	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכִלִי נְחֹשֶׁת תִּבְשַׁל וּמָרְק וְשִׁטָּף בְּמֵיִם: בְּשֻׁלָּה:
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל דְּכוּרָא בְּכַהֲנָיָא יִיכּוּל יְתֵה קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:	22	כָּל-זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכֵל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא:
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל חֲטָאת דִּיתְעַל מִדְּמָה לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשׁ אֵל תֹּאכֵל בְּגוֹרָא תִתּוּקַד:	23	וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדְּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכֵל בְּאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִוא:	VII	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הִוא:
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering; and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִכְסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיִזְרוּק עַל מִדְּבַחַת סָחוּר סָחוּר:	2	בְּמָקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחָטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחָטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמּוֹ יִזְרוּק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְיֵת כָּל תְּרִיבָהּ יִקְרִיב מִנֶּיהָ יֵת אֲלִיָּתָא וְיֵת תְּרִבָּא דְּחָפִי יֵת גִּנָּא:	3	וְאֵת כָּל-חֵלְבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֲלִיָּה וְאֵת-הַחֵלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-תְּקֵרָב:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיֵת תְּרִתִּין כּוֹלִין וְיֵת תְּרִבָּא דְּעִלְיָהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיָּתָא יַעֲדִינָה:	4	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֵת-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֵת-הַיֶּתֶר עַל-הַכְּבִד עַל-הַכְּלָיִת יִסְרֶנָּה:
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּה לְמִדְּבַחַת קוֹרְבָנָא קָדֶם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:	5	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַת אֲשֶׁה לִיהוָה אֲשָׁם הִוא:

(21) ישבר. לפי שהזליעה שהנזלת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקיי הנשים (אסתר 3, יז) אשקורייר צלעו: ומרק ושטף. לפלוט את זליעו, אצל כלי חרס למדך הכחוצ כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החינוכה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים: (1) קדש קדשים הוא. הוא קרב ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ח"כ פרשתא ד, ז):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחטות הרבה, לפי שמצינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו צעולה להציא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אצל חטאת צבור נתפרשו זה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא חיל או כבש, ואילו וכבש נתרבו באליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו צעליו או שנחפרו צעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנֵיָא יִכְלִינִיה בְּאַתָּר קֹדֶשׁ יִתְאַכִּיל קֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין הוּא:	6
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאתָא כַּאֲשֶׁם תוֹרָה אַחַת כַּחֲטָאתָא כֶּהֱנָא לְהוֹן כֶּהֱנָא דִּיכֹפֵר בֵּיה דִּילִיָּהּ יְהִי:	7
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עוֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְתָּן לֹו יְהִיָּה:	8
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹור וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחָשֶׁת וְעַל־מַחְבֵּת לִפְתָּן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לֹו תִהְיֶה:	9
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוֹלָה־בְּשֶׁמֶן וְחֶרֶבָה לְכָל־בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)	10
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תוֹרַת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אִשֶּׁר יִקְרִיב לַיהוָה:	שלישי
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבְחַת הַתּוֹדָה חֲלֹות מִצּוֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוֹלֹת בְּשֶׁמֶן:	12

לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צחטאת כהנים הוא נדרש (פרשטא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצר זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק בו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זכחים קג:):

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דצר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחבשי בית האסורים, וחולה שנתרפא, שהם צריכין להודות שכתוב בהן יודו לה' מקדו ונפלאותיו לגני אדם. ויזבח וזבחי תודה (תהלים קז, כא-כג), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאלצין אלא ליוס ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני

- 13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving. **עַל-חֻלֹּת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב עַל גְּרִיצָן דְּלִחִים חֲמִיעַ קָרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדֹת יִקְרִיב קוֹדְשֹׁנִיהַ עַל נִכְסֹת שְׁלָמָיו:**
- 14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar. **וַהֲקָרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל-קָרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִפְתֹּן הַזֶּרֶק אֶת-דָּמָם הַשְּׁלָמִים לֹו יִהְיֶה:**
- 15 And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning. **וּבִשָּׂר זֶבַח תּוֹדֹת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר:**
- 16 But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten. **וְאִם-נִדְּרוֹ אוֹ נִדְּבָה זֶבַח קָרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקָּרִיבוֹ אֶת-זֶבְחוֹ יֵאָכֵל וּמִמָּחָרֹת יִהְיוּתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל:**
- 17 But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire. **וַהֲנוֹתָר מִבִּשָּׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשְׂרָף:**
- 18 And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity. **וְאִם הָאָכַל יֵאָכֵל מִבִּשָּׂר-זֶבַח שְׁלָמָיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחַשֵּׁב לוֹ פְּגוּל יִהְיֶה וַהֲנֶפֶשׁ הָאָכֹלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָה תִשָּׂא:**

מזה, וכתיב על חלות לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' שאין ירושלמיות שהן ו' מדצירות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט ברותחין כל זרכו: (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:). ליפסל ביוצא וטבול יוס, ומלזאת לחולין בפדיון עד שישחט הזבח: (14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לזבעלים (מנחות עז:). ובשרה לזבעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ד. 7): (15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצוין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יז, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן צשרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אכל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (בבבבב. 3): (16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה שלנס, אינה טעונה לחם ונאכלת לז' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. בראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו זו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון ואלה דג' לצעון ואלה ופע' (בראשית לו, כד) פת וקדש וצבא מקמס (דניאל ח, יג): (18) ואם האכל יאכל וגו'. במחשצ צשחיתה לאכלו צשלישי הכחוצ מדצר יכול אם אכל ממנו צשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריצ אותו לא יחשצ, צשעת הקרצה הוא נפסל, ואינו נפסל צשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן

- 19 And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.
- 20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.
- 21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.
- 22 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.
- 24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.
- וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יִגַע בְּכָל-טָמֵא לֹא יֵאָכֵל בָּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר כָּל-טָהוֹר יֹאכֵל בְּשָׂרָה׃
- וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בֶּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְטָמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃
- וְנִפְשׁ כִּי-תִגַע בְּכָל-טָמֵא בְטָמְאָת אָדָם אֹו בְּבִהֵמָה טָמְאָה אֹו בְּכָל-שֶׁקֶץ טָמֵא וְאָכַל מִבֶּשֶׂר-זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ׃ (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר׃
- דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ׃
- וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהוּ׃
- וְהַבֶּשֶׂר קֹדֶשׁ דִּיקָרָב בְּכָל מִסָּאב לֹא יִתְאָכֵל בְּנוֹרָא יִתְקַדַּד וּבֶשֶׂר קֹדֶשׁא כָּל דִּידְכִי לְקֹדֶשׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׂר קֹדֶשׁא׃
- וְאִנְשׁ דִּיכּוֹל בֶּשֶׂר מִנִּכְסַת קֹדֶשׁא דְקָדָם יִי וְסִיבְתִּיהָ עָלֵהּ וְיִשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ׃
- וְאִנְשׁ אֲרִי יִקָּרַב בְּכָל מִסָּאב בְּסִיבְתִּיהָ אִנְשָׁא אֹו בְּבִיעִיָּא מִסָּאבָא אֹו בְּכָל שֶׁקֶץ מִסָּאב וְיִיכּוֹל מִבֶּשֶׂר נִכְסַת קֹדֶשׁא דְקָדָם יִי וְיִשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ׃
- וּמִלֵּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר׃
- מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר כָּל תָּרַב תֹּזֵר וְאִמֵּר וְעִז לֹא תִיכְלוּן׃
- וְתָרַב נִבְיָלָא וְתָרַב תְּבִירָא יִתְעַבִּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִכָּל לֹא תִיכְלוּנִיהּ׃

פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשצ פיוגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צתוך הזמן, עונה תשא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אצר שיצא מקצתו, שהפנימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם וצִסְקָה וְשֶׁפָּךְ וְהֶעֱשָׂר תֹאכֵל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל בשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שם יצא חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב בחזר אהל מועד יאכלוה, בצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל בשר, אפילו צל העיר):

(20) וטמאתו עליו. צטומאת הגוף הכתוב מדבר (וצחים מג:), אצל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והבשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת צתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות באוכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו בשבועות (י:), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכול מלאכה. בא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשתא י, ח:), ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז:).

- 25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people. **כִּי כָל-אֹכֵל חֶלֶב אֲדָרִי כָּל דֵּייוֹכֹל תִּרְבָּא מִן הַהִבְהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:**
- 26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings. **וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיתֵכֶם לְעוֹף וּלְבִהֵמָה:**
- 27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people. **כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכֵל כָּל-דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)**
- 28 And the LORD spoke unto Moses, saying: **וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי: לְאֹמֹר:**
- 29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings. **דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְח שְׁלָמָיו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְח שְׁלָמָיו:**
- 30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD. **יָדָיו תְּבִיאֵינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֶלֶב עַל-הַחֹזֶה וַיֵּאֲנֹנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:**
- 31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'. **וַיִּסֵּק כֹּהֵנָא יֵת תִּרְבָּא לְמִדְבָּחָא וַיְהִי חֲדָיא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:**
- 32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings. **וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְּרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם:**

(26) לעוף ולבהמה. פרט לזרע דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר: (30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחונים זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשי ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמצאנו מצות המטבחיים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזה האמור במקום אחר שוק הפְּרוּמָה וְחֹזֶה הַפְּנוּפָה על אשֵׁי הַעֲלִים יָבִיא לְהִנִּיף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וַיִּשְׂמֹנוּ אֶת הַעֲלִים על הקזות וַיִּקְטֹר הַעֲלִים מִן-זָכָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סב:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביא, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשֵׁי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל צעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טו, ז):

33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אֶהְרֹן לֹא תִהְיֶה שׁוֹק הַיָּמִין לַמֶּנֶּה:	33
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	כִּי אֶת־חֹזה הַתְּנוּפָה וְאֶת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתָּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אֶהְרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקְּרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחָו אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאָשָׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוְּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קִרְבָּנֵיהֶם בְּמִדְבַּר סִינַי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לְאָמַר:	רצעי

- (32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד):
 (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלציו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטיר חלצים שאינו חולק בצנער:
 (34) התנופה התרומה. מוליך ומזיא מעלה ומוריד (סוכה לז):
 (37) ולמלוואים. ליום חינוך הכהונה:

<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קח את־אהרן ואת־בניו אתו ואת הבגדים ואת שמן המשחה ואתו פר החטאת ואת שני האילים ואת סל המצות:</p>	<p>2 קח את־אהרן ואת־בניו אתו ואת הבגדים ואת שמן המשחה ואתו פר החטאת ואת שני האילים ואת סל המצות:</p>
<p>3 and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'</p>	<p>וְאָתָּה כָּל־הָעֵדָה אֶהְיֶה מוֹעֵד:</p>	<p>3 וְאָתָּה כָּל־הָעֵדָה אֶהְיֶה מוֹעֵד:</p>
<p>4 And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>4 וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>5 And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>	<p>5 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>
<p>6 And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>	<p>6 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>
<p>7 And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׂ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>	<p>7 וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׂ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֹּאפֶד לוֹ בּוֹ:</p>
<p>8 And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיִּשֶׂה עָלָיו יֵת חוֹשֶׁנֶּא וַיִּהְיֶה בְּחוֹשֶׁנֶּא יֵת אוּרִיָּא וְיֵת תוּמִיָּא:</p>	<p>8 וַיִּשֶׂה עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתּוּמִּים:</p>
<p>9 And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּשֶׂה עַל־רֹאשׁוֹ אֶת־הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂה עַל־הַמִּצְנֶפֶת לִקְבִיל אֹפְוֵהי יֵת צִיצֵא דְדִּהֶבָא כְּלִילָא דְקוֹדֶשָׁא כְּמֹא דְפָקִיד יְיָ אֶת מֹשֶׁה:</p>	<p>9 וַיִּשֶׂה עַל־רֹאשׁוֹ אֶת־הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂה עַל־הַמִּצְנֶפֶת לִקְבִיל אֹפְוֵהי יֵת צִיצֵא דְדִּהֶבָא כְּלִילָא דְקוֹדֶשָׁא כְּמֹא דְפָקִיד יְיָ אֶת מֹשֶׁה:</p>

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעמ ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר בתורה: קח את אהרן. קחנו דזכרים ומשכהו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלואים צואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו דיום ראשון למלואים חזר וזרו שזעמ מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דזרים שתרלו שזני עושה לפניכם לזני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי צואתה תזוה (שם):
- (8) את האורים. כחז של שם המפורש:

<p>10 And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:</p>	<p>10 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם:</p>
<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזְרֹק מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמְשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקֹדְשָׁם:</p>	<p>11 וַיִּזְרֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקֹדְשׁוֹ:</p>
<p>12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	<p>וַיִּצְקֵל מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ לְקֹדְשׁוֹ:</p>	<p>12 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִת וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	<p>13 וַיִּגָּשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת:</p>
<p>14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.</p>	<p>וַיִּגָּשׁ אֶת פֶּר הַחֲטָאת וַיִּסְמֹךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּר הַחֲטָאת:</p>	<p>14 וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצְקֵל אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>
<p>15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצְקֵל אֶל־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>	<p>15 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>16 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(9) וישם על המצנפת. פתילי תכלת הקצועים צניק נתן על המצנפת נמצא הניץ תלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוו זהזאזת הללו:

(12) ויצק. וימשה. צמחה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כרימות ה):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. קטלו וטערו מקרות ליכנס לקדושה: ויקדשהו. צעודה זו: לכפר עליו. מעתה

כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכבד, שהיה נוטל מעט מן הכבד עמה:

	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַבָּקָר וְאֶת-עֹרֹו וְאֶת-בִּשְׂרֹו וְאֶת-פֶּרְשֹׁו שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמֶּחֶנֶה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃	17
17	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֵת אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל׃	18
18	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת-הַדָּמָם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	19
19	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת-הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת-הָרֹאשׁ וְאֶת-הַנִּתְחִים וְאֶת-הַפָּדֶרֶר׃	20
20	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת-הַכְּרָעִים רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת-כָּל-הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַה עֹלָה הוּא לְרִיחַ-נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה׃	21
21	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת-הָאֵיל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ הָאֵיל׃	22
22	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחָטוּ וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמֹו וַיִּתֵּן עַל-תְּנוּדָה אֹזֶן-אֹהֲרֹן הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יָדֹו הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית׃	23
23	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרָב אֶת-בְּנֵי אֹהֲרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן-הַדָּם עַל-תְּנוּדָה אֹזְנָם הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רִגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת-הַדָּמָם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב׃	24

(22) אֵילֵי הַמֵּלָאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לְשׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִמְלָאִים וּמְשַׁלְּמִים אֶת הַכֹּהֲנִים זִכְהוֹנָם:

<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַיִּקַּח וַיְנַסִּיב ית תרבא וית אליתא וית כל תרבא דעל גווא וית חצר כבדא וית תרתין כולין וית תרבהון וית שקא דימינא:</p>	<p>וַיִּקַּח וְאֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־יִתְרֹת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּתָן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:</p>	<p>25</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלָא דְפִטִּירֵיָא דְקֻדְשׁ יִי נָסִיב גְּרִיצְתָא פִּטִּירֵיָא חֲדָא וּגְרִיצְתָא דְלַחִים מִשַּׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוּי עַל תְּרַבֵּיָא וְעַל שְׁקָא דִי־מִינָא:</p>	<p>וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לֶקַח חֲלֹת מִצָּה אַחַת וְחֲלֹת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִקִּיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־הַחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמָיִן:</p>	<p>26</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּתֵּב ית כולא על ידי אהרן ועל ידי בְּנוֹהֵי וְאַרְיֵם יְתָהוֹן אֲרָמָא קֻדְשׁ יִי:</p>	<p>וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>27</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּנְסִיב מִשָּׁה יְתָהוֹן מַעַל יְדָהוֹן וְאַסִּיק לְמִדְבַּחָא עַל עֲלֹתָא קוֹרְבָנֵיָא אֲנֹן לְאַחַקְבֵּלָא בְּרַעְוָא קוֹרְבָנָא הוּא קֻדְשׁ יִי:</p>	<p>וַיִּקַּח מִשָּׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלְאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹח אִשָּׁה הוּא לִיהוָה:</p>	<p>28</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּנְסִיב מִשָּׁה ית חֲדָא וְאַרְיֵמִיָּה אֲרָמָא קֻדְשׁ יִי מִדְּכַר קוֹרְבָנֵיָא לְמִשָּׁה הָיָה לְחֵלֶק כְּמָא דְפַקִּיד יִי ית מִשָּׁה:</p>	<p>וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלְאִים לְמִשָּׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה אֶת־מִשָּׁה:</p>	<p>29</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּנְסִיב מִשָּׁה מִמִּשְׁחָא דְרַבּוּתָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְבַּחָא וְאַדִּי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיָּה וְקַדִּישׁ ית אַהֲרֹן ית לְבוּשׁוֹהִי וִית בְּנוֹהִי וִית לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיָּה:</p>	<p>וַיִּקַּח מִשָּׁה מִשְׁמֵן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתָם:</p>	<p>שְׂצִיעִי</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עמ.).
 (28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שצעת ימי המלואים בחלוק לנן (עבודה זרה לד.): על העולה. אחר העולה ולא מצינו שוק של שלמים קרב כל מקום חוץ מזה:

- 31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.
- 32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.
- 33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.
- 34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.
- 35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.
- 36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.
- IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;
- 2 and he said unto Aaron: 'Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בְּשַׁלּוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּתָּרֶע מִשְׁכַּן זִמְנָא וְתִמְן תִּכְלוּן יְתִיה וְיֵת לַחֲמָא דְבִסְל קוֹרְבָנִיא כְּמָא דְפִשְׁדִּית לְמִימַר אַהֲרֹן וּבְנֵיהִי יִכְלֻנֶיהָ:
- וְהַנּוֹתֵר בַּבָּשָׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:
- וּמִפֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ שִׁבְעַת יָמִים עַד נֹחַ מְלֵאת יָמֵי מְלֵאִיכֶם כִּי שִׁבְעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת-יְיָדְכֶם:
- כְּמָא דַּעֲשָׂה בְּיוֹם הַזֶּה צִוְּהָ יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:
- וּפֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד תֵּשְׁבוּ יוֹמָם וּלְיָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֶרְתֶּם אֶת-מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי-כֵן צִוִּיתִי:
- וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוְּהָ יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה: (ס)
- וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן קַח-לָךְ עִגֹל עִגֹל בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרֵב לִפְנֵי יְהוָה:
- וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וַיֹּאמֶר לְאַהֲרֹן סֶב לָךְ עִגֹל בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאת וְדָבָר לְעֹלָתָא שְׁלָמִין וְקָרִיב קֳדָם יְיָ:

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 137. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 161. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 164. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 173.

- (34) צוּה ה' לַעֲשׂוֹת. כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים וְז"ל דְּרָשׁוּ (יומא ז:). לַעֲשׂוֹת, זֶה מַעֲשֵׂה פֶרֶה, לְכַפֵּר זֶה מַעֲשֵׂה יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְלִלְמַד שֶׁכֵּהן גְּדוֹל טַעוֹן פְּרִישָׁה קוֹדֵם יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁבַעַת יָמִים, וְכֵן הִכְהֵן הַשּׁוֹרֵף אֶת הַפֶּרֶה:
- (35) וְלֹא תָמוּתוּ. הָאֵס לֹא תַעֲשׂוּ כֵן, רִי אַתֶּם חַיִּיבִים מִיתָה:
- (36) וַיַּעַשׂ אַהֲרֹן וּבָנָיו. לְהַגִּיד שֶׁכֵּהן שָׁלָא הָטוּ יָמִין וּשְׂמָאל:
- (1) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. שְׁמִינִי לְמַלּוּאִים, הוּא ר"ח נִסָּן, שֶׁהוּקָם הַמִּשְׁכָּן בּו צִיּוֹם, וְנָטַל יַעֲרֻת הַשְּׁנוּיּוֹת בְּצִדָּר עוֹלָם (פֶּרֶק ז:). וְלִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל. לְהַשְׁמִיעַם שֶׁעַל פִּי הַדְּבָר אַהֲרֹן נִכְנָס וּמִשְׁמַשׁ בְּצִהוֹנָה גְּדוֹלָה, וְלֹא יֹאמְרוּ מֵאלֵינוּ נִכְנָס:

<p>3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר־עִזִּים לַחֲטָאתָ וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִים לַעֲלֹתָ:</p>
<p>4 and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'</p>	<p>וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחֹ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה בַשֶּׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֲלֵיכֶם:</p>
<p>5 And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.</p>	<p>וַיָּקֻחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְאֶל־פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָל־הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>6 And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>
<p>7 And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קִרְב אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת־חַטָּאתְךָ וְאֶת־עֹלֹתְךָ וְכִפֹּר בַּעֲדֶךָ וּבַעֲדֵי הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת־קֶרְבַּן הָעָם וְכִפֹּר בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>
<p>8 So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.</p>	<p>וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת־עֵגֶל הַחֲטָאתָ אֲשֶׁר־לוֹ:</p>
<p>9 And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבְּעוֹ בַּדָּם וַיָּתֵן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יָצַק אֶל־יֶסֶד הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו באין חוצה ליום זה:

(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשתא ח, א):

את חטאתך. עגל זן זקור: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שער עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל זן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

- 10 But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.
- 11 And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.
- 12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.
- 13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.
- 14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.
- 15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.
- 16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.
- 17 And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.
- 18 He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,
- וְאֶת־הַחֹלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַלֶּבֶת מִן־הַזֹּחֶלֶת מִן־הַחֹטֶאֶת הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֵלָה וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אַהֲרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וְאֶת־הָעֵלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתִּיחָהּ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים וְאֶת־הַלֵּב וַיִּקְטֹּר עַל־הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחֹטֶאֶת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאוּהוּ כְּרִאשֹׁן:
- וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֵלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:
- וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עַל־תּוֹרֵת הַבֹּקֶר:
- וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיַּחַטְּאוּהוּ אֶת־הַדָּם לָעָם וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אַהֲרֹן אֵת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּקַּח יְהוָה אֶת־הַחֹלֶב וְאֶת־הַכִּלְיֹת וְאֶת־הַלֶּבֶת מִן־הַזֹּחֶלֶת מִן־הַחֹטֶאֶת הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:
- וְאֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הָעוֹר שָׂרָף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:
- וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֵלָה וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אַהֲרֹן אֵת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וְאֶת־הָעֵלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתִּיחָהּ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים וְאֶת־הַלֵּב וַיִּקְטֹּר עַל־הָעֵלָה הַמִּזְבֵּחַ:
- וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחֹטֶאֶת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאוּהוּ כְּרִאשֹׁן:
- וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֵלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:
- וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹּר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עַל־תּוֹרֵת הַבֹּקֶר:
- וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיַּחַטְּאוּהוּ אֶת־הַדָּם לָעָם וַיִּמְצְאוּ בָנֵי אַהֲרֹן אֵת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

- (11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מנינו חטאת חיינוה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:
- (12) וימצאו. לשון השטה והזמנה:
- (15) ויחטאוהו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:
- (16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדבה צויקרא (צ"ה כ):
- (17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת החמיד:

19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָהּ וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּלִיֹּת וְיִתְּרַת הַכֶּבֶד:	וְיִתְּ תִרְבֵּיָא מִן תִּזְרָא וּמִן דְּכָרָא אֵלִיתָא וְחִפִּי גִזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצְרָא כְּבָדָא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וְשִׂיאוּ יֵת תִּרְבֵּיָא עַל חֲדוֹתָא וְאַסִּיק תִּרְבֵּיָא לַמִּדְבָּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֵת הַחֲזוֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַיָּנִיף אַהֲרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וְיֵת חֲדוֹתָא וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא אָרִים אַהֲרֹן אֶרְמָא קָדָם יי כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אַהֲרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרֲכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֵׂת הַחֲטָאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וְאַרְיִם אַהֲרֹן יֵת יְדוּהִי לְעִמָּא וּבְרִיכְנוּן וְנָחַת מִלְּמַעְבַּד חֲטָאת וְעֹלָתָא וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיָּא:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וְעָאֵל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זְמָנָא וַנְּפָקוּ וּבְרִיכוּ יֵת עִמָּא וְאַתְגִּילִי יִקְרָא דִּי לְכָל עִמָּא:
24	And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.	וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל־הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם:	וַנְּפַקַת אִישְׁתָּא מִן קָדָם יי וְאַכְלַת עַל מִדְבָּחָא יֵת עֹלָתָא וְיֵת תִּרְבֵּיָא וְחִצְרָא כָּל עִמָּא וַשְּׁבַחוּ וַנְּפִלוּ עַל אִפְּהוֹן:

- (19) והמכסה. חלב המכסה את הקרב: (20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סג.). (22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח: (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מלאכי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על חורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות ברכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרצו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, וצבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציתי, מיד נכנס משה עמו וצקסו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' לאלהינו עלינו (תהלים ז, יז), יהי רצון שחשרה שכינה צמעה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלוואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שחשרה שכינה צינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' מעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו חשרה שכינה צכם, ותדעו שהמקום צחר צו: (24) וירדו. כתרומתו:

<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֻתֹּתָיו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ בְנֵי־אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אִישׁ מִחֻתֹּתָיו וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶפְבֹּד וַיֵּדָם אַהֲרֹן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָל־הָעָם אֶפְבֹּד וַיֵּדָם אַהֲרֹן:</p>
<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזֶל אַחֲבֹהֵי דָאֲהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָהֶן קְרֹבוּ טוּלוּ יָת אַחֲיָכֶן מִן קֹדֶשׁ קוֹדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמִּחֲנֶה:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזֶל דָּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִיבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמִּחֲנֶה:</p>
<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרִיבוּ וַיַּטְלוּנִין בְּכַתְּנֵיהֶן וַיִּקְרֹאוּ לַמִּשְׁרִיתָא כְּמָא דְמִלִּיל מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרִיבוּ וַיִּשְׂאֻם בְּכַתְּנֵתָם וַיִּקְרֹאוּ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>

(2) ותצא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. מדע שאמר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאימא דויקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעזרתי שמה לזני ישראל ונקדש צכזדי (שמות כט, מג), אל תקרי צכזדי אלא צמכזדי (וצחים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית צמיודעיו של מקום, והייתי סבור או כי או כך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ז). וידום אהרן. קבל שכר על שתיקמו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמרה לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צמחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקצ"ה עושה דין צלדיקים ממחירא, ומחעלה, ומתקלם, אס כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נזר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכחנחם. של מחיס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

- 13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.
- 14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.
- 15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'
- 16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:
- וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ הִוא מֵאִשֵּׁי יְהוָה כִּי־כֵן צֻוֵּיתִי:
- וְאֵת חֲזֵה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנֵיךָ וּבָנֹתֶיךָ אַתְּ בְּיַחְקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֲזֵה הַתְּנוּפָה עַל אִשֵּׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִנִּיף לָךְ וּלְבָנֶיךָ אַתָּה לַחֹק־עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה:
- וְאֵת שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וַהֲנִיף שָׂרָף וַיִּקְצָף עַל־אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אֹהֲרֹן הַנּוֹתָרִם לְאֹמֶר:
- וְיֵת חֲדָיָא דְאַרְמוּתָא וְיֵת שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא תִּיכְלוּן בְּאַתֵּר דְּכִי אַתְּ וּבְנֶךָ וּבָנֹתֶךָ עִמָּךְ אַרִי חוּלְקָךְ וְחוּלְקָ בְנֶךָ אַתְּהִיבּוּ מִנְּכֶסֶת קוֹדֶשִׁיא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל:
- שְׂקָא דְאַפְרָשׁוּתָא וְחֲדָיָ דְאַרְמוּתָא עַל קוֹרְבָנֵי תְּרִבִּיָּא וְיִתְּנוּן לְאַרְמָא אַרְמָא קָדָם יְיָ וְיִהִי לָךְ וּלְבָנֶךָ עִמָּךְ לְקִים עָלֶם כְּמָא דְּפִקִּיד יְיָ:
- וְיֵת צִפְרִיא דְּחַטָּאת מִתְּבַע תְּבַעִיהָ מֹשֶׁה וַהֲאֵתוּקֵד וּרְגִיזוּ עַל אֶלְעָזָר וְעַל אִיתָמָר בְּנֵי אֹהֲרֹן דְּאַשְׁתָּארוּ לְמִימָר:

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר ויצַהֲרֹן הַתֹּאֲנֵף ה' מאד להַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פְּלוֹי בָּנִים, שנאמר וְאַשְׁמִיד פְּרִי' מִמֶּעַל (עמוס ז, ט), ותפלוה של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאַתְּפֹלֵל גַּם בְּעַד לַעֲהֹן בְּעֵת הַהוּא (דברים טז): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (וצחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיי ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחב בניך. אין לָנִתּוּ חֹק בְּקִדְשִׁים: כי כן צוֵּיתִי. באנינו יאכלוה (ת"כ פרק א, ח וצחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך בחלק, אבל בנותיך לא בחלק, אלא אם תתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צהור ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחק בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לבנות (ת"כ סם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הוּקף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צהור. לא ידענו. ששניהם צהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישב המקראות שלא יכשירו זה את זה כבר פרשתי שלשתן צָוּ את אהרן (לעיל ז, ל):

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציום שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכילן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בת"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אנינות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מִזֹּת: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמורת כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

<p>17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?</p>	<p>מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחֲטָאתָּהּ בַּמִּקְדָּשׁ כִּי קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא וְאַתָּה נָתַן לָכֶם לַשָּׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>17 לא-אכלתם את-החטאת במקום הקדש כי קדש קדשים הוא ואתה נתן לכם לשאת את-עון העדה לכפר עליהם לפני יהוה:</p>
<p>18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'</p>	<p>הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דַּמָּהּ לְבֵית קֹדֶשׁ אֲנִי מֵאֵל אֲכֹל וְאַתָּה בַּקֹּדֶשׁ כָּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:</p>	<p>18 הן לא-הובא את-דמה אל-הקדש פנימה אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי:</p>
<p>19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?</p>	<p>וַיִּדְבֹּר אַהֲרֹן אֶל-מֹשֶׁה הַיּוֹם הַקָּרִיבוּ אֶת-חֲטָאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וְתִקְרָאנָה אֵתִי כְּאֵדָה וְאֶכְלֹתִי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:</p>	<p>19 וידבר אהרן אל-משה היום הקריבו את-חטאתם ואת-עולתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאדה ואכלתי חטאת היום הבעיני יהוה:</p>
<p>20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.</p>	<p>וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב:</p>	<p>20 וישמע משה וייטב וישמע משה וייטב (פ)</p>
<p>XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:</p>	<p>שׁי וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר אליהם:</p>

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוהו, והלא שרפוהו, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יאזה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל ובמקום הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואתה נתן לכם לשאת וגו'. שהכניס אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיי וחטאת נחשון לא לכפרה באו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וכל חטאת אשר יוצא מקדמה וגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאתם אוניס: כאשר צויתי. לכס צויתו:

(19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר וידבר קדם וגו' (צמדבר כא, ה). אפשר משה קץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר ויאמר קלעזר הפהן קל אצני הוצא וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאצי בספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמה זרקתם דמה אוניס, שהאונן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שם הדיוטות, אני הקרבותי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (וצחים קא). ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המתים בני, אלא שר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים בפרשת כהנים שהכנה מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו'. היום. אצל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצרה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת בקדשי שעה, אין לך להקל בקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לבניו, לאלעזר ולאיתמר:

- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.
- 3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.
- 4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.
- 5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.
- 6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you.
- 7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.
- 2 דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:
- 3 כָּל־מִפְרָסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַ פְּרָסֶת מַעֲלַת גֶּרֶה בִּבְהֵמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:
- 4 אֲדָ אֶת-זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמְּפָרְסֵי הַפְּרָסָה אֶת-הַגִּמְלָה כִּי-מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרָסָה אֵינָנו מִפָּרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
- 5 וְאֶת-הַשָּׁפָן כִּי-מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפְרָסָה לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
- 6 וְאֶת-הָאַרְנֶבֶת כִּי-מַעֲלַת גֶּרֶה הוּא וּפְרָסָה לֹא הַפְּרִיסָה טָמְאָה הוּא לָכֶם:
- 7 וְאֶת-הַחֲזִיר כִּי-מִפָּרִיס פְּרָסָה הוּא וְשִׁסְעַ שִׁסְעַ פְּרָסָה וְהוּא גֶרֶה לֹא-יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם:
- מִלִּילֹו עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר דָּא חַיָּתָא דְתִיכְלוּן מִכָּל בְּעִירָא דְעַל אֶרֶא:
- כָּל דְּסָדִיקָא פְּרָסָתָהּ וּמִטְלָפֹן טְלָפִין פְּרָסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׂרָא בְּבִעִירָא יִתָּה תִיכְלוּן:
- בְּרֵם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמְּסָקֵי פִּשְׂרָא וּמִסְדִּיקֵי פְּרָסָתָא יֵת גִּמְלָא אַרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפְרָסָתִיהָ לֹא סָדִיקָא מִסָּאב הוּא לָכוּן:
- וְיֵת טְבִנָּא אַרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפְרָסָתִיהָ לֹא סָדִיקָא מִסָּאב הוּא לָכוּן:
- וְיֵת אַרְנֶבָא אַרִי מִסְקָא פִּשְׂרָא הוּא וּפְרָסָתָהּ לֹא סָדִיקָא מִסָּאבָא הוּא לָכוּן:
- וְיֵת חֲזִירָא אַרִי סָדִיק פְּרָסָתָא הוּא וּמִטְלָפֹן טְלָפִין פְּרָסָתִיהָ וְהוּא פִּשְׂרָא לֹא פִּשְׂרָא מִסָּאב הוּא לָכוּן:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה צדקמיהם וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החידה. לשון חיים, לפי שישאל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הבדילם מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאימא במדרש רבי תנחומא (פ", ויקרא רבה יג, ב): זאת החידה. מלמד שהיה משה אוחז בחיה ומראה אותה לישראל ואת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשרי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשרים וזה לכם הטמא: זאת החידה מכל הבהמה. מלמד שהבהמה בכלל חיה (חולין עא.).

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאנט"ה צלע": ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקראה האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויחנן להיותו מגזרת פיס הַגִּנְרִים (שמואל-צ יד, יד), שהוא גרר אחר הפה, ותרומתו פִּשְׂרָא, שעי הגרה האוכל נפשו ונמוח: בבהמה. תיבה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעיי אמו: אתה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא צהורה היא, אלא לעצור עליה צעשה ולא תעשה (זכחים לד.).

- 8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you. 8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ שְׂמָאִים וּבְנִבְלַתְהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מֵאֲכָלֵי אֲנָוָה לָכֵן:
- 9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, they may ye eat. 9 אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם בֵּינֵיהֶם וּבְנִחְלָיִם אַתֶּם תֹּאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל דְּבַמְיָא כָּל דְּלִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמַיָּא בִּינְמַמַּיָּא וּבְנִחְלָיָא יִתְהוֹן תִּיכְלוּן:
- 10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you, 10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם וּבְנִחְלָיִם מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶן הֵם לָכֵן: וְכָל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בִּינְמַמַּיָּא וּבְנִחְלָיָא מִכָּל רִחְשָׂא דְּבַמְיָא וּמִכָּל נֶפֶשׂא חַיָּתָא דְּבַמְיָא שֶׁקֶצָא אֲנָוָה לָכֵן:
- 11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation. 11 וְשֶׁקֶן יִהְיוּ לָכֵם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ: וְשֶׁקֶצָא יִהְיוּ לָכֹן מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּ וְיֵת נִבְלַתְהוֹן תִּשְׁקֹצוּן:
- 12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you. 12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת בַּמַּיִם שֶׁקֶן הוּא לָכֵם: כָּל דְּלִית לִיה צִיצִין וְקַלְפִּין בְּמַיָּא שֶׁקֶצָא הוּא לָכֹן:
- 13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the osprey, 13 וְאֶת־אַלְהֵי תִשְׁקֹצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶן הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעִזְנִיָּה: יֵת אֱלִין תִּשְׁקֹצוּן מִן עוֹפָא לֹא יִתְאכְלוּן שֶׁקֶצָא אֲנָוָה נֶשֶׁרָא וְעֵר וְעִזְנָא:
- 14 and the kite, and the falcon after its kinds; 14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזִנְהָ: לְמִינֵיהּ:

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין בח"כ פרק ג, ז): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרניים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהירים על מגע נבלה, תלמוד לומר לא יאמרו כל הפהגים וגו' (ויקרא כא, ח), כהנים מזהירין, ואין ישראל מזהירין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר בה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששטן בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשֶׁרִיזוֹן קַשְׂקֵשִׁים הוּא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו בנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהיר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יבחושין שסינן (חולין סז.), יבחושין מושיילוג"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו גוף. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא ח, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יבמות קיד.), שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסור בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהו ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

- 15 every raven after its kinds; ית כל עורבא לזניה: את כל-ערב למינו: 15
- 16 and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds; ואת בת היענה ואת התחמס וית בת נעמיתא וציצא ואת השחף ואת הנץ וצפר שחפא ונצא לזניה: למיניה: 16
- 17 and the little owl, and the cormorant, and the great owl; ואת השלף וקדיא ושליונא וקפופא: ואת-הכוס ואת-הינשוף: 17
- 18 and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture; ואת-התנשמת ובותא וקתא וירקריקא: ואת-הרקחם: 18
- 19 and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat. ואת החסידה האנפה וחריתא ואבו לזניה ונגר למיניה ואת-הדוכיפת וטורא ועטליפא: ואת-העטלף: 19
- 20 All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you. כל רחשא דעופא דמהליך על-ארבע שקיז הוא לכון: כל שרץ העוף ההלך על-ארבע שקיז הוא לכם: 20
- 21 Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth; אך את-זה תאכלו מכל שרץ העוף ההלך על-ארבע אשר- (כ' לא) (ק' לו) כרעים ממשל לרגליו לנתר בהן על-הארץ: 21
- 22 even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds. ואת-אלה מהם תאכלו ית אליו מנהון תיכלון ואת-הארבה למינו ית גובא לזניה וית רשונא ואת-הסלעם למיניה ית חגבא לזניה: ואת-החרגל למיניה ואת-החגב למיניה: 22

(16) הנץ. אישפרוי"ר:

(17) השלף. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגזיה) דגיס מן הים, וזהו שחרגס אונקלוס ושליונא:

כוס וינשוף. הם נואימי"ש העוקים צלילה, ויש להם לסתות כדאס, ועוד אחר דומה לו שקורין ייצ"ך:

(18) התנשמת. היא קלצ"א שרי"ך, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה בשרשים היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לבנה, ציגוי"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה בזמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירו"ן. הדוכיפת. תרגול הדבר, וברצלתו כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרבלתו, ונגר טורא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין צפרק מי שאחזו (דף סח:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הגמזומים הרחשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויחושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממשל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורה, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אבל אין אנו צוקיזין בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכתומים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מאיינן באותן שבינוטיו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ואריך שיהא שמו חגב, ובזה אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:

- 23 But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you. וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר-לּוֹ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁמֶן הוּא לָכֶם: וְכָל רֶחֶשׂא דְּעוֹפֵא דְלִיה אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶצָא הוּא לָכֹן:
- 24 And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even. וְלֹאֲלֶה תִטְמָאוּ כָּל-הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב: וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלַתְהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמֻשָּׂא:
- 25 And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even. וְכָל-הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל דִּיטוֹל מִנִּבְלַתְהוֹן יִצְבֵּעַ לְבושׁוֹהִי וְיְהִי מִסָּאב עַד רְמֻשָּׂא:
- 26 Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean. לְכָל-חֲבֵהֱמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעֵלָה טִמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנֶּגַע בָּהֶם וְטִמָּא: לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא פְּרָסָתָה וְטִלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מִסָּקָא מִסָּאֲבִין אֲנוּן לָכֹן כָּל דִּיקָרָב בָּהוֹן יְהִי מִסָּאב:
- 27 And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even. וְכָל הוֹלֵךְ עַל-כַּפָּיו בְּכָל-הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל-אַרְבַּע טִמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב: וְכָל דְּמַהֲלִיךְ עַל יְדוּהִי בְּכָל חַיָּתָא דְּמַהֲלִקָא עַל אַרְבַּע מִסָּאֲבִין אֲנוּן לָכֹן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלַתְהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמֻשָּׂא:
- 28 And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you. וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב טִמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס) וְדִיטוֹל יֵת נִבְלַתְהוֹן יִצְבֵּעַ לְבושׁוֹהִי וְיְהִי מִסָּאב עַד רְמֻשָּׂא מִסָּאֲבִין אֲנוּן לָכֹן:
- 29 And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds, וְזֶה לָכֶם הַטִּמָּא בַּשָּׂרֵץ הַשֹּׁרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֵד וְהַעֲכָר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ: וְדִין לָכֹן דְּמִסָּאב בְּרֶחֶשׂא דְּרַחִישׁ עַל אֲרֻעָא חוּלְדָא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְיָהּ:
- 30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon. וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּף וְהַלְטָאָה וְהַחֲמָט וְהַתְּנַשְׁמָת: וְלֹא וְכֹחָא וְהַלְטָתָא וְחֹמְטָא וְאַשׁוּתָא:

(23) וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף גּוֹר. צֵא לְלַמַּד שֶׁאִם יֵשׁ לוֹ חֲמֵשׁ טַהוֹר (ת"כ פֶּרֶק ה', י):
 (24) וְלֹאֲלֶה. (ת"כ) הַעֲתִידִין לְהֵאמֵר לְמַטֵּה צַעֲנִין: תִּטְמָאוּ. כְּלוֹמֵר צַעֲנֵתָם יֵשׁ טוֹמָא:
 (25) וְכָל הַנֶּשֶׂא מִנִּבְלָתָם. כָּל מִקּוֹם שֶׁנִּאֲמַר טוֹמָא מִשָּׂא, חֲמוּרָה מִטוֹמָא מִגַּע, שֶׁהִיא טַעוּנָה כְּזֹס צַדִּים (שֶׁס פֶּרֶשׁא ד, ז):
 (26) מִפְרֹסֶת פְּרָסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שׁוֹסֶעַת. כְּגוֹן גַּמֵּל שֶׁפִּרְסָמוֹ סְדוּקָה לְמַעֲלָה, אֲצֵל לְמַטֵּה הִיא מְחֻצֶּרֶת. כֹּאן לְמַדְךָ שֶׁנִּצְלַת צִהְמָה טוֹמָא מִטְמָאָה, וְצַעֲנִין שֶׁצִּסְקוֹ הַפְּרָשָׁה פִּירֵשׁ עַל צִהְמָה טַהוֹרָה:
 (27) עַל כַּפָּיו. כְּגוֹן כֶּלֶז וְדוֹצ וְחֹמֶל: טִמְאִים הֵם לָכֶם. לְמַגַּע:
 (29) וְזֶה לָכֶם הַטִּמָּא. כָּל טוֹמָאוֹת הַלּוֹ אֵינָן לְאִסּוּר אֲכִילָה, אֲלֵא לְטוֹמָא מִמַּשׁ, לְהִיּוֹת טִמָּא בְּמַגַּע, וְאַחֲרָיִם לְאֲכֹל תְּרוּמָה וְקֹדֶשִׁים, וְלִכְנֹס לְמִקְדָּשׁ: הַחֹלֵד. מוֹשׁ"טִילָה: וְהַצָּב. פּוֹיִי"ט, שְׂדוּמָה לְצַפְרֵדֶּע:

- 31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.
- 32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.
- 33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.
- 34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.
- 35 And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.
- אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרִץ כָּל-חַנּוּנֵעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:
- וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אוֹ בִגְד אוֹ-עוֹר אוֹ שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֶאכֶה בָּהֶם בַּמַּיִם יוֹבֵא וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְשָׁחַר:
- וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֹתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:
- מִכָּל-הָאֵכֹל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מֵיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כְּלִי יִטְמָא:
- וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְּבִילָתָהֶם עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וּכִירִים יִתֵּן טְמֵאִים הֵם וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם:
- וְכָל דִּיפּוֹל עָלֹהֵי מִנְּהוֹן בְּמֹתָהוֹן יִהְיֶה מְסָאב מִכָּל מֵאֵן דָּאֵעַ אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׁדָּ אוֹ שֶׁק כָּל מֵאֵן דִּיתַעֲבִיד עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמֵאֵא יִתְעַל וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רַמְשָׁא וַיִּדְכִּי:
- וְכָל מֵאֵן דִּחֶסֶף דִּיפּוֹל מִנְּהוֹן לִגְנִיָּה כָּל דְּבִגְנִיָּה יִסְתָּאב וְיִתִּיָּה תִתְּבָרֵן:
- מִכָּל מִיכָל דִּמְתַּאכִּיל דִּיִּיעֲלוֹן עָלֹהֵי מֵאֵא יִהְיֶה מְסָאב וְכָל מִשְׁקִיא דִּישְׁתִּתִּי בְּכָל מֵאֵן יִהְיֶה מְסָאב:
- וְכָל דִּיפּוֹל מִנְּבִילָתָהוֹן עָלֹהֵי יִהְיֶה מְסָאב תַּנּוּר וּכִירִים יִתְרַעוֹן מְסָאבִין אֲנָן וּמְסָאבִין יִהְיוּ לָכוֹן:

(30) אנקה. הרינין: הלטאה. לשרד"ה: החמט. לימז"א: תנשמת. טלפ"א:
 (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך ושהר. בהערב השמש (יצמות עה.):
 (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל צמכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשת ז. יג):
 (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא צתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דצרים הרצה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבוא עליו מים פעם אחת, ומשבאו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצמכו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צמכו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אהא אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אהא אומר מקבלין הכשר צמחוצר, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין בית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:
 (35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקצ החלל, ושניהם

- 36 Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.
- 36 אֵךְ מַעֲיֵן וְכוּר מְקוּה־מַיִם בָּרֶם מַעֲיֵן וְגוֹב בֵּית כְּנִישָׁת מֵאָ יְהִי דְכִי וְדִקְרַב בְּנִבְלָתָהוֹן יְהִי מְסָאב: יִטְמָא:
- 37 And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.
- 37 וְכִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָם וְאֵרִי יִפֹּל מִנְּבִלָתָהוֹן עַל עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר זֶרַע טָהוֹר הוּא: דְּכִי הוּא:
- 38 But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.
- 38 וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנָפַל מִנְּבִלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: (ס)
- 39 And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.
- 39 וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ דְּהִיא לָכוֹן לְמִיכַל דִּיקְרַב בְּנִבְלָתָהּ יְהִי מְסָאב עַד עַד-הָעֶרֶב: רְמָשָׂא:
- 40 And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.
- 40 וְהָאֱכָל מִנְּבִלָתָהּ יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נְבִלָתָהּ יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: לְבוּשׁוֹתָיו וְיְהִי מְסָאב עַד עַד-רְמָשָׂא:
- 41 And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.
- 41 וְכָל-הַשֹּׁרֵץ הַשֹּׁרֵץ וְכָל רֶחֱשָׁא דְרֶחֱשָׁא עַל עַל-הָאָרֶץ שֶׁקֶץ הוּא לֹא יֵאָכַל: אֲרֻעָא שֶׁקֶצָא הוּא לֹא יִתְאָכַל:

פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: ושמאים יהיו לכם. שלא תאמר מנווה אני לנאותם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחוצרים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל זהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בחוך מעין וצור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע שם דבר הוא, כמו ויזנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יב): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיצואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. זין מים, זין שאר משקין, זין הם על הזרע, זין הזרע נפל לתוכו, הכל נדרש צמורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעצמות וגידיים, ולא בקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח:).

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדי טמאין, שלא נאמר צי יכבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור קבלה וטקפה לא יאכל לטמא קפה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת זהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו בצית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, כריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את היחושין שצבלין ופולין, ואת הזיזין שבעדשים (חולין סז:): שהרי לא

- 42 Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.
- 43 Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.
- 44 For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.
- 45 For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.
- 46 This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;
- 47 to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.
- כל הולך על-גחון וכל הולך על-ארבע עד כל-מרבבה רגלים לכול-השרץ על-הארץ לא תאכלום כי-שקץ הם:
- אל-תשקצו את-נפשתיכם בכל-השרץ ולא תטמאו בהם ונשמתם בהם:
- כי אני יהוה אלהיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את-נפשתיכם בכל-השרץ הרמש על-הארץ:
- כיו אני יהוה המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים כי קדוש אני:
- זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ:
- להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ)

שרו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משיאיו לאויר ושרו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שסיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפשות, אשקרבית צלע"ו, ואת הדומה לדומה: מרבבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכהן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:

(43) אל תשקצו. באכילתם, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקץ נפש בנגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בהם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הבא, ובישיבת מעלה:

(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הבא: ולא תטמאו וגו'. לעבור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז): אכל פומיקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:

(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מוסי העליתי אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בזמן כתיב הולאתי, וכאן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 139. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 164. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 168.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּרוּתָהּ תִּטְמָא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׂר עָרְלָתוֹ: וּבְיוֹמָא תְּמִינָא יִתְגַּזֵּר בָּשָׂר דְּעוּרָא לְתִיָּה:	3
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל־קֹדֶשׁ לֹא־תִגַּע וְאֶל־הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד־מָלֵאת יְמֵי טְהָרָה:	4
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	וְאִם־נִקְבָּה תֵּלֵד וְטָמְאָה שִׁבְעִים כְּנִדְתָּהּ וְשָׁשִׁים יוֹם וּשְׁשַׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל־דָּמֶי טְהָרָה:	נ"ו
6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	וּבְמָלְאָתָּהּ יְמֵי טְהָרָה לְבֶן אֹד לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה וּבֶן־יוֹנָה אוֹתֶר לְחַטָּאת אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד אֶל־הַכֹּהֵן:	6
		וּבְמִשְׁלָם יוֹמֵי דְכוּתָּהּ לְבָרָא אוֹ לְבָרְתָא תִּיתִי אִמֶּר בֶּר שְׁתִּיָּה לַעֲלֹתָ וּבֶר יוֹנָה אוֹ שְׁפִינָא לְחַטָּאת לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא לְנֹת כֹּהֲנָא:	

(47) להבדיל. לא כלצד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין השמא ובין השהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזיו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צדי לערוד, והלא כזר מפורשים הם, אלא צין שנולדו צה סימני טרפה כשרה, לנולדו צה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה צראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדתו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כו:). כימי נדת דוּתָהּ חטמא. כסדר כל טומאה האמורה צנדה, מטמאה צטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דוּתָהּ. לשון דצר הזז מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה:

(4) תשב. אין חשז אלא לשון עכזה, כמו וּשְׁשָׁצוּ צִקְדָּשׁ (דברים א, מו), וַיֵּשֶׁב צִלְנִי מִמְּרָא (צראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שם דצר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה.). בכל קדש וגר. לרצות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לקוף שצעה ואין שמה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תצא את כפרת טהרתה:

<p>And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרַבְנָהּ לִקְדָּם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזֶרֶת הַיִּלְדֹּת לִזְכָּר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>	<p>וְהִקְרִיבֹהּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזֶרֶת הַיִּלְדֹּת לִזְכָּר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>
<p>And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יְדָהּ כְּמִסַּת אֲמָרָא וַתִּסַּב תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חֵד לַעֲלֹתָ וְחֵד לַחֲטָאתָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כִּהְנָא וַתִּדְּכִי:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִמְצָא יְדָהּ דִּי שֶׁהָ וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לַחֲטָאתָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתִּהְיֶה: (פ)</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְלֵאמֹר: לְמִימֶר:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בַמִּשָּׁךְ בַּשְּׂרִיָּה עֲמָקָא אוֹ עֲדִיא אוֹ בִּהְרָא וַיְהִי בַמִּשָּׁךְ בַּשְּׂרִיָּה לְמַכְתָּשׁ סִגִּירוֹ וַיִּתִּיחֵי לְנוֹת אַהֲרֹן כִּהְנָא אוֹ לְנוֹת חֵד מִבְּנוֹתֵי כִּהְנִיא:</p>	<p>אָדָם כִּי-יְהִיָּה בַּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ-סִפְחַת אוֹ בִּהְרַת וַיְהִיָּה בַּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לְנִגַּע צָרַעַת וְהוּבֵא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>
<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כִהְנָא יֵת מַכְתָּשָׁא בַּמִּשָּׁךְ בַּשְּׂרִיָּה וַשְּׂעָרָא בַּמַּכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וּמַחֲזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשָּׁךְ בַּשְּׂרִיָּה מַכְתָּשׁ סִגִּירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינִיָּה כִּהְנָא וַיִּסְאִיב יִתִּיהָ:</p>	<p>וַרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע בַּעוֹר-הַבָּשָׂר וַשְּׂעָר בַּנִּגַּע הִפָּדָה לָבָן וּמַרְאֵה הַנִּגַּע עֲמִיק מִעוֹר בָּשָׂרוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא וַרְאָהוּ הַכֹּהֵן וַטְמֵא אֹתוֹ:</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בִּהְרָא חֹרָא הִיא בַּמִּשָּׁךְ בַּשְּׂרִיָּה וְעֲמִיק לִית מַחֲזֵא מִן מִשְׁכָּא וַשְּׂעָרָא לֹא אֶתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֹּר כִּהְנָא יֵת מַכְתָּשָׁא שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם-בִּהְרַת לְבָנָה הוּא בַּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אֵין-מַרְאֵה מִן-הַעוֹר וַשְּׂעָרָה לֹא-הִפָּדָה לָבָן וְהַסִּגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע שְׁבַעַת יָמִים:</p>

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעבדה לאכול צקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צל לכפר, צו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אצל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ' כל התדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצבורות טי"א ר"ר צלע"ז, וכן צהיר הוא צשקקים (איוצ' לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכל (שזועות ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיִּחְזֶינָה כִּהְנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד הָנָה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגְּרֶנָּה כִּהְנָא שְׁבַע יוֹמִין תִּנְיָנוֹת: וַרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה הַנֶּגַע עֹמֵד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיִּחְזֶי כִּהְנָא יְתִיה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה הַנִּינּוֹת וְהָא עֹמֵד מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינָה כִּהְנָא עֲדִיתָא הִיא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וַיִּדְכֶּי: וַרְאֵה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תִפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטִהְרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן: וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחָזִי לְכִהְנָא לְדִכּוּתִיהּ וַיִּתְחַזֵּי תִנְיָנוֹת לְכִהְנָא:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַרְאֵה הַכֹּהֵן וְהָנָה פִּשְׁתָּה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטִמְאָו הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ) וַיִּחְזֶי כִּהְנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲבֶנָּה כִּהְנָא סְגִירוֹתָא הִיא:</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוֹבֵא אֶל־הַכֹּהֵן: מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ אֲרִי תִהִי בְּאִנְשָׁא וַיִּתִּי לִנֹת כִּהְנָא:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַרְאֵה הַכֹּהֵן וְהָנָה שְׂאֵת־לְבָנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּכֶה שֶׁעַר לָבָן וּמִחִית בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת: וְהָנָה חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שֶׁעַר לְמַחֲוֹר וְרֶשֶׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְקָתָא:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָו הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא: סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁחָ בְּשָׂרִיהּ וַיִּסְאֲבֶנָּה כִּהְנָא לֹא יִסְגְּרֶנָּה אֲרִי מִסָּב הוּא:</p>

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צנית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמרהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:

(6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל וזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרבן האמור צפרשת זאת תהיה:

צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:

(10) ומחית. שנימינ"ט כלע"ו, שנהפך מקצת הלוצן שצחך השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף ככל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:

<p>12 And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;</p>	<p>וְאִם־פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעָה בְּעוֹר וּבְסִתָּהּ הַצִּרְעָה אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>	<p>12 וְאִם־פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעָה בְּעוֹר וּבְסִתָּהּ הַצִּרְעָה אֶת כָּל־עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד־רַגְלָיו לְכָל־מְרָאָה עֵינֵי הַכֹּהֵן:</p>
<p>13 then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָּה וְהָא חֲפַת סְגִירוֹתָא יֵת כָּל בְּשָׂרִיהּ וַיִּדְבִּי יֵת מִכְתָּשָׁא כְּלִיָּה אֶתְהַפִּיף לְמַחְנֹר דְּכִי הוּא:</p>	<p>13 וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּרְעָת אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְשִׁתָּהּ אֶת־הַנֶּגַע כָּלּוֹ הַפֶּה לִבָּן טָהוֹר הוּא:</p>
<p>14 But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.</p>	<p>וּבִיּוֹמָא דִּיתְחַזִּי בֵּיה בְּשָׂרָא חֲזָא יְהִי מִסָּאב:</p>	<p>14 וּבַיּוֹם הַרְאֹת בּוֹ בְּשָׂר חַי וְטָמֵא:</p>
<p>15 And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.</p>	<p>וְיַחְזִי כֹהֵנָּה יֵת בְּשָׂרָא חֲזָא וַיִּסְאַבְנִיהּ בְּשָׂרָא חֲזָא מִסָּאב הוּא סְגִירוֹתָא הוּא:</p>	<p>15 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַבְּשָׂר הַחַי וְטָמֵא הַבְּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא:</p>
<p>16 But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;</p>	<p>אִו אַרִי יָתוּב בְּשָׂרָא חֲזָא וַיִּתְהַפִּיף לְמַחְנֹר וַיִּיְתִי לֹת כֹּהֵנָּה:</p>	<p>16 אִו כִּי יָשׁוּב הַבְּשָׂר הַחַי וַיִּתְהַפֵּף לִלְבָּן וְכָא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>17 and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.</p>	<p>וְיַחְזִינִיה כֹּהֵנָּה וְהָא אֶתְהַפִּיף מִכְתָּשָׁא לְמַחְנֹר וַיִּדְבִּי כֹהֵנָּה יֵת מִכְתָּשָׁא דְּכִי הוּא:</p>	<p>17 וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לִלְבָּן וְשִׁתָּהּ הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)</p>
<p>18 And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,</p>	<p>וְאִנְשׁ אַרִי יְהִי בֵּיה בְּמִשְׁכִּיָּה שְׁחִנָּה וַיִּתְפֹּס:</p>	<p>שְׁנִישׁ וּבְשָׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בַעֲרוֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:</p>
<p>19 and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.</p>	<p>וַיְהִי בְּאַתֵּר שְׁחִנָּה עֲמָקָא חֲזָא אִו בְּהָרָא חֲזָא סָמָקָא וַיִּתְחַזִּי לְכֹהֵנָּה:</p>	<p>19 וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשְּׁחִין שָׁאֵת לְבָנָה אִו בְּהֶרֶת לְבָנָה אֲדַמְדָּמֶת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:</p>

- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאורו:
 (14) וביום הראות בו בשר חי. אם צמחה בו מקפה הרי כבר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צה' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האבר ונחגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחצ ונראית בו המחיה, למדנו הכתוב שטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה בו, ויש יום שאין אתה רואה בו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שבעת ימי המשחה, לו ולאטטליתו ולכסותו ולביתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
 (15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר:
 (18) שחין. לשון חמום, שנחמם הצער צלקוי הבא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט.). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
 (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לצן חלק, אלא פתוך ומעורב צשתי מראות לצון ואודס:

<p>And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof 20 be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.</p>	<p>ויראה הכהן והנה מראה שפל מן-העור ושערה הפך לבן ושמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת: ויראה הכהן והנה מראה שפל מן-העור ושערה הפך לבן ושמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת: ויראה הכהן והנה מראה שפל מן-העור ושערה הפך לבן ושמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת:</p>	<p>20 ויראה הכהן והנה מראה שפל מן-העור ושערה הפך לבן ושמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת: ויראה הכהן והנה מראה שפל מן-העור ושערה הפך לבן ושמאו הכהן נגע צרעת הוא בשחין פרחת:</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>ואם יחזינה כהנא והא לית בה שער חור ומפיקא ליתתה מן משקא והיא עמא ויסגרניה כהנא שבועא יומין:</p>	<p>21 ואם יראנה הכהן והנה אין-בה שער לבן ושפלה איננה מן-העור והיא כהת והסגירו הכהן שבועת ימים:</p>
<p>And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>ואם אוספא תוסף במשקא ויסאיב כהנא יתיה מכתשא היא:</p>	<p>22 ואם-פשה תפשה בעור ושמא הכהן אתו נגע הוא:</p>
<p>But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>ואם באתרה קמת בחרת לא אוספת רשם שחנא היא וידפינה כהנא:</p>	<p>23 ואם-תחתיה תעמד תבחרת לא פשתה צרבת השחין הוא וטהרו הכהן: (ס)</p>
<p>Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>או אנש ארי יהי במשפיה כנאה דגור ויהי רשם כנאה בחרת חורא סמקא או חורא:</p>	<p>או בשר פיהיה בעור מכות-אש והיתה מחית המכה בחרת לבנה ארמדת או לבנה:</p>
<p>then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>ויראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן-העור צרעת הוא במכה פרחת ושמא אתו הכהן נגע צרעת הוא:</p>	<p>25 ויראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת ומראה עמק מן-העור צרעת הוא במכה פרחת ושמא אתו הכהן נגע צרעת הוא:</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>ואם יחזינה כהנא והא לית בבהרתא סער חור ומפיקא ליתתה מן משקא והיא עמא ויסגרניה כהנא שבועא יומין:</p>	<p>26 ואם יראנה הכהן והנה אין-בהרת שער לבן ושפלה איננה מן-העור והיא כהת והסגירו הכהן שבועת ימים:</p>

- (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לצניעותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן השל: (22) נגע הוא. השאת הזאת או הזהרת: (23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרגומו רשם שחנא, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חימוס, כמו ונצרכו צה פל פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ו: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ו:
- (24) מחית המכוה. שנימי"ט זלע"ו, כשחיתה המכוה נהפכה לזהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימיני מכוה וסימיני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטערפין זה עם זה, נולד חצי גרים בשחין וחצי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין סז):

- 27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy. וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשָׁה תַפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע צֹרַעַת הוּא׃ וַיִּחְזִינֶיהָ כִּהְנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כִּהְנָא יִתִּיה מִכְתָּש סְגִירוֹתָא הִיא׃
- 28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning. וְאִם־תִּפְחֹתֶיהָ תַעֲמֹד הַבֹּהֶרֶת לֹא־פָשְׁתָּהּ בְּעוֹר וְהוּא כְהֵה עֲמִיא עוֹמֵק פְּנוֹאָה הִיא וַיִּדְכִּינֶיהָ כִּהְנָא אֲרִי רוֹשֶׁם פְּנוֹאָה הִיא׃
- 29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard, וְאִישׁ אֹד אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נֹגַע בְּרֹאשׁ אֹד בִּזְקָן׃ חמשי וגבר או אִתָּא אֲרִי יְהִי בִּיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אֹד בְּדָקָן׃
- 30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard. וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע וְהִנֵּה מִרְאָהוּ עֲמֵק מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֹׁעַר צָהָב דָּק וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתְקַן הוּא צֹרַעַת הָרֹאשׁ אֹד הַזֶּקֶן הוּא׃ וַיִּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא מַחְזִיחִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שֹׁעַר סוּמָק דְּעֵדָק וְיִסְאִיב יִתִּיה כִּהְנָא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אֹד דְּקָנָא הוּא׃
- 31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days. וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֹגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מִרְאָהוּ עֲמֵק מִן־הָעוֹר וְשֹׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִיר הַכֹּהֵן אֶת־נֹגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים׃ וְאֲרִי יִחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּש נִתְקָא וְהָא לִית מַחְזִיחִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וְשֹׁעַר אוֹכֶם לִית בִּיה וְיִסְגֵר כִּהְנָא יֵת מִכְתָּש נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין׃
- 32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin, וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־יִהְיֶה בּוֹ שֹׁעַר צָהָב וּמִרְאָה הַנֶּתֶק אֵין עֲמֵק מִן־הָעוֹר׃ וַיִּחְזִי כִהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא תִנּוּה בִּיה שֹׁעַר סוּמָק וּמַחְזִי נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא׃
- 33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more. וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית׃ וַיִּגְלַח סַחְרֵי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וְיִסְגֵר כִּהְנָא יֵת נִתְקָא שִׁבְעָא יוֹמִין תִּנְיָנוֹת׃

(29) בראש או בזקן. צא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום צמר, שזה סימנו צשער לבן, וזה סימנו צשער כהוב (ת"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שצו ללבוש: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה צו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צמקום, כמו שנאמר ושער שחור צמח צו וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער כהוב, טמא:

(33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיִּחְזִי כֹהֵן יֶתְנָקָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא וּמַחְזִיחִי לִיתְהוּי עִמּוּק מִן מַשְׁכָּא וַיִּדְכִי יִתִּיה כֹּהֵן וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכִי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר וּמֵרָאֵהוּ אֵינָנו עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְּבֹס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>	<p>34</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא בְּתַר דְּכּוּתִיָּה:</p>	<p>וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֹׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:</p>	<p>35</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וַיִּחְזִינִיָּה כֹהֵן וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמַשְׁכָּא לֹא יִבְשֹׁר כֹּהֵן לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:</p>	<p>וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּתֶק בְּעוֹר לֹא־יִבְשֹׁר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֵּהָב טָמֵא הוּא:</p>	<p>36</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כִּד הָוָה קָם נִתְקָא וְשַׁעַר אוֹכְסִים צִמַּח בֵּיתָה אֶתְסִי נִתְקָא דְכִי הוּא וַיִּדְכִינִיָּה כֹהֵן:</p>	<p>וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>	<p>37</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבֹּר אוֹ אִתָּא אַרְי יְהִי בְּמַשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֵן בְּהָרֵן חוֹרֵן:</p>	<p>וְאִישׁ אוֹ־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת בְּהָרַת לְבָנֹת:</p>	<p>38</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וַיִּחְזִי כֹהֵן וְהָא בְּמַשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרֵן עִמּוּן חוֹרֵן בְּהָרָא הוּא סִגִּי בְּמַשְׁכָּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בְּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרַת כִּתוּת לְבָנֹת בְּהָק הוּא פָּרַח בְּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>	<p>39</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְגִבֹּר אַרְי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיָּה קָרִיחַ הוּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>שְׁעִי (שְׁלִישִׁי) 40</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְּבִיל אֶפְרוֹחֵי יִתֵּר שַׁעַר רִישִׁיָּה גְלִישׁ הוּא דְכִי הוּא:</p>	<p>וְאִם מִמִּפְּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבֹּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:</p>	<p>41</p>

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף בסוף שבע ראשון ובסוף שבע שני, תלמוד לומר פשה יפשה:
(37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו נהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון נהוב, דומה לתצנית הזהב. נהוב כמו וזהב, אור"צלא צלע": טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:):
(38) בהרת. מצרצורות:
(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוש"ו זין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שזין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון צח:
(40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צשער לזון ומחיה ופשוין:
(41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הנדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְכִי־יְהִי בַקֶּרֶחַת אֹז בַּגִּבַּחַת וְאִרִי יְהִי בַקֶּרֶחַת אוֹ בַגְּלִישׁוּתָא מִכְתָּשׁ חִיזָר סְמוּק סְגִירוֹת סְגִיָא הִיא בַקֶּרֶחַת אוֹ בַגְּלִישׁוּתִיהָ:</p>	<p>42 וְכִי־יְהִי בַקֶּרֶחַת אֹז בַּגִּבַּחַת נָגַע לְבָן אֲדָמָדָם צָרַעַת פֶּרַחַת הוּא בַקֶּרֶחַת אוֹ בַּגִּבַּחַת:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזֵי יְתִיבָה כְּהֵנָא וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיזָר סְמוּק בַקֶּרֶחַת אוֹ בַגְּלִישׁוּתִיהָ כְּמַחֲזֵי סְגִירוֹת מִשְׁדָּ בְשָׂרָא:</p>	<p>43 וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַהֲנִיחָה שְׂאֵת־הַנֶּגַע לְבָנָה אֲדָמָדָמַת בַקֶּרֶחַת אוֹ בַּגִּבַּחַת כְּמֵרָאָה צָרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גָּבֵר סְגִיר הוּא מְסֻבָּב הוּא סֹאבָא יִסְאֲבִינָה כְּהֵנָא בְּרִישִׁיָה מִכְתָּשִׁיָה:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאֲנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וְסִגִּירָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יִהְיוּ מְבוֹעֵין וְרִישִׁיָּה יְהִי פְרִיעַ וְעַל שָׁפָם כְּאֲבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ וְלֹא תִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתְנֶה פָרוּעַ וְעַל־שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא אִ טָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּמִכְתָּשָׁא בִיָּה יְהִי מְסֻבָּב מְסֻבָּב הוּא בְּלַחוּדוּהִי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:</p>	<p>46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמָר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וַתִּבְגַּד פִּי־יְהִיָּה בּוֹ נָגַע צָרַעַת בְּבֶגֶד צֹמֶר אוֹ בְּבֶגֶד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בְּשֵׁתִיָּה אוֹ בְּעֶרְבָא לְכֶתֶנָּא וּלְעִמְרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁדָּ:</p>	<p>48 אוֹ בְּשֵׁתִי אוֹ בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וּלְצֹמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה נרעת עור זשר, כמראה הנרעת האמור זפרשת עור זשר, אדם כי יהיה זעור זשרו, ומהו אמור זו, שטמא זארצע מראות, ונדון זז' זשזעות, ולא כמראה נרעת האמור זשחין ומכזה הוא נדון זשזוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין זארצע מראות, שאת ותולדתה, זהרת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר זגדיו יהיו פרומים וגו': (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מְגָדָל שְׁעָר: ועל שפם יעטה. כאזל: שפם. שער השפחים, גרינו"ן זלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.): (46) בדרד ישוב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משרר טמאים לזשז זדד, הואיל והוא הדליל זלשון הרע זין איש לאשתו וזין איש לרעהו, אף הוא יזדלל: מחוץ למחנה. חוץ לזשלש מחנות (פסחים טז:): (48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה זו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה זו מלאכה:

- 49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.
- 49 וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקָקוּ אֹי אֲדָמָדִם בִּבְגָד אוֹ בְעוֹר אוֹ-בְשֵׁתִי אוֹ-בְעֵרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נֹגַע צִרְעַת הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:
- 50 And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.
- 50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִסְגִּיר אֶת-הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:
- 51 And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.
- 51 וְרָאָה אֶת-הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ-בְשֵׁתִי אוֹ-בְעֵרֶב אוֹ בְעוֹר לְכָל אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמִלְאכָה צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא:
- 52 And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.
- 52 וְשָׂרַף אֶת-הַבְּגָד אוֹ אֶת-הַשְּׂתִי אוֹ אֶת-הָעֵרֶב בְּצִמְרֹם אוֹ בַּפִּשְׁתִּים אוֹ אֶת-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר-יְהִי בּוֹ הַנֶּגַע כִּי-צִרְעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף:
- 53 And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;
- 53 וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא-פָשָׁה הַנֶּגַע בִּבְגָד אוֹ בְשֵׁתִי אוֹ בְעֵרֶב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר:
- 54 then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.
- 54 וַצִּוָּה הַכֹּהֵן וּלְבַסּוֹ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהִסְגִּירוֹ שִׁבְעַת יָמִים שֵׁנִית:

(49) ירקקו. ירוק שצירוקין; אדמדם. אדום שצאדומים:
 (51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פויי"נטש זלע"ו. ומדרשו מן צו מארה שלא תהנה הימנו:
 (52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיו צמר ואניצי פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתים, להוציא את האִמְרוֹת שבו שהן ממין אחר אימרויות לשון שפה, כמו אימרא:
 (54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע זלזד, תלמוד לומר את אשר צו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון בזום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יכנס מן הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיִּחְזֹן הַכֹּהֵן בְּתֵר דְּחִנּוֹר וַיִּרְאֶה יָת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָוָה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה תִּבְרָא הִיא בְּשַׁחִיקוּתֶיהָ אוֹ בְּחִדְתוּתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע אַחֲרָיו וְהָנִיחָהּ הַנֶּגַע אֶת־עֵינָיו וְהִנֵּגָה לֹא־פֶשֶׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפְנָה פָּחַתָּה הִוא בְּקִרְחָתָהּ אוֹ בְּגִבְחָתָהּ:</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כְּהֵנָּא וְהָא עֲמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוֹר וַיִּתִּיה וַיִּבְזֵעַ יִתִּיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שְׂתִיָּא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה בִּתְלָה הַנֶּגַע אַחֲרָי הַכֹּהֵן אֶת־וּקְרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְדֹּא אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשְּׂתִי אוֹ מִן־הָעֵרֶב:</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשְׂתִיָּא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁךְ סִגְיָא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיה יָת דְּבִיהָ מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּרְאֶה עוֹד בְּבִגְדֹּא אוֹ־בְשְׂתִי אוֹ־בְעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פָּרַחְתָּה הִוא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפְנָה אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שְׂתִיָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ דְּתַחֲנוֹר וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיִּצְטַבַּע תְּנִינֹת וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְהַבִּגְדֹּא אוֹ־הַשְּׂתִי אוֹ־הָעֵרֶב אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אֲרִיִּתָּא דְּמִכְתָּשׁ סִגְרִי לְבוּשׁ עֲמָר אוֹ כְּתָנָא אוֹ שְׂתִיָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מָאן דְּמִשְׁךְ לְדַפְאוּתִיהָ אוֹ לְסָאבוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְדֹּא הַצִּמְרוֹ אוֹ הַפְּשָׁתִים אוֹ הַשְּׂתִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)</p>

The Haftarah is II Kings 4:42 – 5:19 on page 143. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 168.

(55) אחרי הכבס: לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיו: והנגע לא פשה. שמענו ששם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדליתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזיה כחן לישב המקרא על ארופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו פִּתְּתָהּ הַפֶּקֶתִים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, ננגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו פִּתְּתָהּ הַפֶּקֶתִים או פִּתְּתָהּ הַפֶּקֶתִים: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שוה, מנין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגבחת צאדם, ונאמרה קרחת וגבחת צגדים מה להלן פרח צבולו טהור (סנהדרין פח.), אף כחן פרח צבולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגבחת. ולענין פירושו ותרגומו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגבחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגבחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו גוי', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקדע אותו. יקדע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ולומט: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשצבסוהו בתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבסין שצפרשה זו לשון לבון, ויִתְּסֹר, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויִתְּסֹר, וכן כל כבסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין ויִתְּסֹר:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא: לְאִמֹּר:	מִצְרַע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תְּהִי־הַתּוֹרָה הַמְצֻרָע בְּיוֹם טְהוּרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אִרְיָתָא דְסִגְרָא בְּיוֹמָא דְדִכּוּתִיהּ וְיִתִּיתִי לְנֹת כְּהֵנָא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֶיךָ לְמַחֲנֶה וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֶגַע־הַצִּרְעָת מִן־הַצִּרְעָה: וַיִּפּוֹק כְּהֵנָא לְמִפְרָא לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְהֵנָא וְהָא אִתְּסִי מִכְתֵּשׁ סִגְרִיתָא מִן סִגְרָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and hyssop.	וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרֹת וְעֵץ אֲרִזָּה וְשֵׁנִי תוֹלַעַת וְאַזְב: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וַיִּסַּב לְדַמְדְּכֵי תַרְתִּין צִפְרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעֲא דְאַרְזָא וְצִבְעֵה וְהוֹרִי וְאַיִזוּבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַצִּוֶה הַכֹּהֵן וְשַׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כָּל־יְהִירֶשׁ עַל־מֵי חַיִּים: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וַיְכַסֵּה יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְפָּה עַל מִי מִבּוּע:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֲרִזָּה וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאִזְבּ וְטָבַל אוֹתָם וְאָתוּ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדָם הַצִּפּוֹר הַשָּׁחֻטָה עַל הַמֵּי חַיִּים: יֵת צִפְרָא חַיָּתָא יִסַּב וְיֵת אֲעֵא דְאַרְזָא וְיֵת צִבְעֵה וְהוֹרִי וְיֵת אִיזוּבָא וְיִטְבּוֹל יֵתָהוֹן וְיֵת צִפְרָא חַיָּתָא בְּדָמָא דְצִפְרָא דְנִכְסְתָא עַל מִי מִבּוּע:	6
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהַר מִן־הַצִּרְעָת שֶׁבַע פְּעָמִים וְיִטְהַר וְיִשְׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיְדִי עַל דְּמַדְכֵי מִן סִגְרִיתָא שֶׁבַע זְמַנִּין וַיְדַבֵּר וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא עַל אִפִּי חֻקְלָא:	7

(2) זאת תהיה תורת וגר. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא.).

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטיו:

(4) חיות. פרט למרפות (חולין קמ.). טהרות. פרט לעוף טמא (שם). לפי שהנגעים באים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזהרו לטהרתו דברים, שמפוטטין תמיד בצפרוף קול (ערכין טז.): ועץ ארז. לפי שהנגעים באין על גסות הרוח (שם): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע וזורית (צ"מ כא.):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם צפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז.):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזוב כרוכים יחד בלשון הזהירות, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזוב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

- 8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.
- 8 וְכַבֵּס הַמְטַהֵר אֶת־בְּגָדָיו וְיַגְלַח יֵת כָּל שְׁעָרָיו וְיִסְחִי בַמַּיִם וְטָהֵר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְיֹשֵׁב מִחוּץ לְאֹהֶל שִׁבְעַת יָמִים:
- 9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.
- 9 וְהָיָה בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יַגְלַח אֶת־כָּל־שְׁעָרָיו אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבְתוֹ עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׁעָרָיו יַגְלַח וְכַבֵּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְטָהֵר:
- 10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.
- ישראל וְיִבְיֹמָם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִם וְכִבְשָׁה אֶחָת בֶּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלֹג אֶחָד שֶׁמֶן:
- 11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.
- 11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמְטַהֵר אֶת הָאִישׁ הַמְטַהֵר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
- 12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.
- 12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וְהִקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- 13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.
- שני וְשָׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הַחֲטָאָה וְאֶת־הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחֲטָאָה הָאִשָּׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ הוּא:

- (8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגראה (סוטה טז).
 (10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאחיו ואשמו של מזרע טעוין נסכים (מנחות זא). ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו ל תנוך אזנו ומתן בהונות:
 (11) לפני ה'. כשער נקנור, ולא בעזרה עזמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז).
 (12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם ואת הלוג:
 (13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם כפרשת זו את אהרן שהאשם טעון שחיטה צפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום

- 14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמַם הָאֲשָׁם וְנָתַן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית:
- 15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.
- 15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:
- 16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.
- 16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
- 17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.
- 17 וּמִיֵּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יָתֵן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בָּהֶן רִגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:
- 18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.
- 18 וַיַּנּוֹתֵר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:
- 19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.
- 19 וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת-הַחֲטָאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:
- 20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.
- 20 וַיַּעֲלֶה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהַר: (ס)

העמדתו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (זבחים מט.): כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן השואה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל וינא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על תנוך וצהונות, לא יאה טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יאה דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צחורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמנעי שצאון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ סט):

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

- 21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;
- 22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.
- 23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.
- 24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.
- 25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.
- 26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.
- 27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.
- 28 And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.
- וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֹא יִדְיָהּ מִדְּבָקָא וְיִסֵּב אָמַר חֹד אֶשְׁמָא לְאַרְמָא לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי וְעֶשְׂרֹנָא סוּלְתָא חֹד דְּפִיל בְּמִשַּׁח לְמִנְחָתָא וְלֹגָא דְּמִשְׁחָא:
- וְתָרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תָרִין בְּנֵי יוֹנָה דְּתַדְּבִיק יְדֵיהּ וְיִהִי חֹד חֲטָאתָא וְחֹד עֲלֵתָא:
- וְיִיתִי יְתַחֲוֵן בְּיוֹמָא תְּמִינָאָה לְדְכוּתִיהּ לְנֹת כְּהֵנָּא לְתַרְעֵ מִשְׁכָּן זְמָנָא לְקָדָם יי:
- וְיִסֵּב כְּהֵנָּא יֵת אֶמְרָא דְּאֶשְׁמָא וְיֵת לֹגָא דְּמִשְׁחָא וְיִרְדִּים יְתַחֲוֵן כְּהֵנָּא אֶרְמָא קָדָם יי:
- וְיַכּוּס יֵת אֶמְרָא דְּאֶשְׁמָא וְיִסֵּב כְּהֵנָּא מִדְּמָא דְּאֶשְׁמָא וְיִתִּין עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא:
- וּמִן מִשְׁחָא יִרְיֵק כְּהֵנָּא עַל יָדָא דְּכְהֵנָּא דְּשִׁמְאָלָא:
- וְיַדִּי כְּהֵנָּא בְּאַצְבָּעִיהּ דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיהּ דְּשִׁמְאָלָא שִׁבְעַ זְמָנִין קָדָם יי:
- וְיִתִּין כְּהֵנָּא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיהּ עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיהּ דִּימִינָא עַל אֶתְרָא דְּמָא דְּאֶשְׁמָא:
- וְאִם-דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁנֶה וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלוּל בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:
- וּשְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְיִהִי אֶחָד חֲטָאתָא וְהָאֶחָד עֹלָה:
- וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:
- וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:
- וְשָׁחַט אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן עַל-תַּנּוּדָא אֲזֶן-הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:
- וּמִן-הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:
- וְהִנִּיף הַכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשִּׁמְאָלִית שִׁבְעַ פַּעַמִּים לִפְנֵי יְהוָה:
- וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ עַל-תַּנּוּדָא אֲזֶן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל-מְקוֹם דָּם הָאֲשֶׁם:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנשכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות, ושמן של נשכי המנחה לא הוזקק הכחזב לפרש:
(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזב ושני חולעת:

<p>29 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לַפָּנִי יְהוָה:</p>	<p>29 וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לַפָּנִי יְהוָה:</p>
<p>30 And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:</p>	<p>30 וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:</p>
<p>31 even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָה וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לַפָּנִי יְהוָה:</p>	<p>31 אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָה וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וּכְפָר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לַפָּנִי יְהוָה:</p>
<p>32 This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטַהֲרָתוֹ: (פ)</p>	<p>32 זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטַהֲרָתוֹ: (פ)</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>33 רציעי (ששי) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>34 When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p>	<p>34 כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p>
<p>35 then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>	<p>35 וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנָּגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>
<p>36 And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>	<p>36 וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפָנּוּ אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>

- (28) על מקום דם האשם. אפי' נמקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.). אלא המקום גורם:
- (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמונויות של זהב בקירות צמיהם כל ארצעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ:
- (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דצר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ז מ"ה):
- (36) בטרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף

- 37 And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall; וַיִּרְאֶה אֶת־הַנֶּגַע וְהָנָה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת שְׁקַעְרוּרֹת יִרְקַרְקַת אוֹ אֲדַמְדָּמֹת וּמִרְאֵיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:
- 38 then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days. וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת וַיִּסְגֹּר יֵת בֵּיתָא לְתַרְע יוֹמִין:
- 39 And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house; וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירַת הַבַּיִת: וַיָּתוֹב וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן בִּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיִּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵיתָא:
- 40 then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city. וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלְצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכּוּ אֶתְהֶן אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
- 41 And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place. וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הַעֲפָר אֲשֶׁר הִקְצֹו אֶל־מַחֲוִיץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:
- 42 And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house. וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַיִּסְבוּן אֲבָנִין אֲחֵרִינִין וַיַּעֲלוּן וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וַעֲפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:
- 43 And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered; וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וַיִּפְרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַטֹּחַ וְאִם יָתוֹב מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגֹּר בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְפּוּ יֵת אֲבָנִיָּא וּבְתֵר דְּקִלְפּוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאִתְשַׁע:

יטבילים ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם בימי טומאתם, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יב):

(37) שקערורת. שוקעות צמרמדיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאזנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק 7, 7):

(41) יקצע. (דרינ"ר בלע"ז), ובלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלופ הטיח סביב אצני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצעו בקצו הנגע סביב:

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוה. אבל חלץ את האזנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פֶּסֶר, דָּצָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר צו ביום יאה טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כן בסוף שבו (שם פרשתא ו, ז):

<p>44 then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וַיֵּעוֹל כְּהֵנָּא וַיַּחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סְגִירוֹת מְחֻסְרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:</p>	<p>44 וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הִנֵּגַע בְּבֵית צֹרַעַת מִמֶּאֳרַת הוּא בְּבֵית טָמֵא הוּא:</p>
<p>45 And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וַיִּתְּרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנָיו וַיִּתְּ אַעוּזָיו וַיִּתְּ כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וַיִּפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:</p>	<p>45 וַנִּתֵּן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לָעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>46 Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וַדִּיעוֹל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּיסְגֵר יִתִּיה יְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׁא:</p>	<p>46 וְהָבֹא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>47 And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.</p>	<p>וַדִּישְׁכּוֹב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ וַדִּיכּוֹל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹ:</p>	<p>47 וְהִשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:</p>
<p>48 And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.</p>	<p>וְאִם מִיעוֹל יֵיעוֹל כְּהֵנָּא וַיַּחְזִי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּאִתְשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כְהֵנָּא יֵת בֵּיתָא אֲרִי אִתְסִי מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>48 וְאִם־בֹּא יֹבֵא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה לֹא־פֶשֶׁה הִנֵּגַע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הִטָּח אֶת־הַבַּיִת וְטִהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:</p>

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר צרעת ממארת צבחים, ונאמר צרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הדין, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכתוב למעלה כלום צעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסוק זה שאינו מדבר אלא צעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתנו כמו שסמך לו ונתן את הדין, תלמוד לומר ושב הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, צמה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבוע ראשון וצא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטור וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליזת חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זה שיצה זה ביאה, אף בפתחונה כך וכי, כדאיתא בתורת כהנים (פרשתא ז, ט). גמרו של דבר, אין נתינה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקוצה וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל בבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב צעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון צפרים, שאין צבגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): יטמא עד הערב. מלמד שאין מטמא צבגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית יכבס את צבגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מלא. עירוץין פז):

(48) ואם בא יבא. לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד בעיניו בראשון ובשני

49 And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּסַּב לְדַכָּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעֵה זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:	49 וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁנֵי צִפְרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת אֵזָב:
50 And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	50 וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְרָא עַל מֵי מְבוּעַ:	50 וְשָׁחַט אֶת־הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל־כָּל־יְהִירֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים:
51 And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	51 וַיִּסַּב יֵת אֵעָא דְּאַרְזָא וְיֵת אִיזוּבָא וְיֵת צִבְעֵה זְהוּרִי וְיֵת צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבֹּל יִתְהוֹן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסִיתָא וּבְמֵי מְבוּעַ וַיְדִי לְבֵיתָא שִׁבְעַ זְמָנִין:	51 וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֶרֶז וְאֶת־הָאֵזָב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבְמַיִם חַיִּים וְהִזָּה אֶל־הַבַּיִת שִׁבְעַ פְּעָמִים:
52 And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	52 וַיְדַכֵּי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמֵי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעֵה זְהוּרִי:	52 וְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם חַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֶרֶז וּבְאֵזָב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת:
53 But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	53 וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיִּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיְדַכֵּי:	53 וַיִּשְׁלַח אֶת־הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיִּכְפֹּר עַל־הַבַּיִת וַיִּטְהַר:
54 This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	54 דָּא אִוְרִיתָא לְכָל מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וְלִנְתָקָא:	54 זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־גִּגַּעַת הַצֹּרֶעַת וְלִנְתָק:
55 and for the leprosy of a garment, and for a house;	55 וְלִסְגִירוּת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55 וּלְצֹרֶעַת הַבֶּגֶד וּלְבַיִת:
56 and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	56 וּלְעִמְקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהָרָא:	56 וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחַת וּלְבִהָרָת:
57 to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	57 לְאַלְפָּא בְּיוֹם מְסֻאָבָא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אִוְרִיתָא דְּסִגִּירוּתָא:	57 לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטָּמֵא וּבְיוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצֹּרֶעַת: (פ)
XV And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	XV וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לִמְיָמָר:	XV וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לֵאמֹר:

מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקזוי וטיחה ושצוה שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יצא צשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקזוי, ואחרי הטוה את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השצוה, כי נרפא הנגע, ואם חזר כצר פירש על החוזר שטעון נתיצה: (57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

<p>Speak unto the children of Israel, 2 and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.</p>	<p>דְּבַרְוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זֹכּוֹ טָמֵא הוּא:</p>	<p>2</p>
<p>And this shall be his uncleanness 3 in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.</p>	<p>וְזֹאת תִּהְיֶה טְמֵאתוֹ בְּזֹכּוֹ הָרֹב בְּשָׁרוֹ אֶת־זֹכּוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזֹּכּוֹ טְמֵאתוֹ הוּא:</p>	<p>3</p>
<p>Every bed whereon he that hath 4 the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean. .</p>	<p>כָּל־הַמְּשָׁכָב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:</p>	<p>4</p>
<p>And whosoever toucheth his bed 5 shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְגִבֹר דִּיקָרַב בְּמִשְׁכַּבִּיהָ יִצַּבֵּעַ לְבוּשׁוֹתָיו וְיִסְחִי בַמַּיָּא וְיִהְיֶה מִסָּאב עַד רִמְשָׂא:</p>	<p>5</p>
<p>And he that sitteth on any thing 6 whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהַיֹּשֵׁב עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>6</p>
<p>And he that toucheth the flesh of 7 him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהַנֹּגֵעַ בְּבָשָׂר הָזָב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>7</p>
<p>And if he that hath the issue spit 8 upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכִי־יִרְק הָזָב בַּטְּהוֹר וְכִבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:</p>	<p>8</p>

(2) כי יהיה זב. יכול צב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרע, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב צין צר לצר וצית לדין טימא צב וטימא צצה, מה צב ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וצצה, אף הוצב ממקום שטמאה טומאה קלה, קרי, מטמאה טומאה חמורה וצצה (ת"כ וצים פרשתא ח, ה): זבוב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וצב דומה למי צב של שערין ודחוי, ודומה ללוצן ציפה המוורת, שצבת זרע קשור כלוצן ציפה שאינה מוורת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זבוב. כמו ריר שיוצא ללול: או החרתים. שיוצא עב וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר צב מצרעו וצב טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צבוב רר בשרו את זבוב או החתים בשרו מווצו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הוצב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא וולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שם ח) או נשאו שהרוק מטמא במשא (נדה נה):

9	And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.	וְכָל־הַמֵּרְכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב
עָלָיו הָזֶבֶד יִטְמָא:	9
10	And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־דִּיקְרָב בְּכָל־דִּיהִי
תַּחְתּוֹתָיו יִהְיֶה מִסָּאב עַד
רִמְשָׁא וּדְיֻטוֹל יִתְהוֹן וַיִּצְבַּע
לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּסְחִי בַמַּיָּא וַיְהִי
מִסָּאב עַד רִמְשָׁא:	10
11	And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־דִּיקְרָב בֵּיהַ דּוֹבְנָא
וַיְדוּהִי לֹא שִׁטְףָּהּ בַּמַּיָּא
וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹתָיו וַיִּסְחִי
בַּמַּיָּא וַיְהִי מִסָּאב עַד
רִמְשָׁא:	11
12	And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.	וְכָל־יִתְרֹשׁ אֲשֶׁר־יַגֵּע־בּוֹ
הָזֶבֶד יִשְׁבֵּר וְכָל־כְּלִי־עֵץ
יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:	12
13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְכִי־יִטְהַר הָזֶבֶד מִזּוֹבּוֹ וְסָפַר
לֹא שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ
וְכַבֵּס בְּגָדָיו וּרְחַץ בַּשָּׂדֶה
בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:	13
14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	וּבְיוֹמָא תַּמְינָאָה יֹסֵב לִיהַ
תְּרִין שְׁפִינִינִין אוֹ תְּרִין
בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּיתִי לְקָדָם יְיָ
לְתַרְע מִשְׁכַּן זְמָנָא וַיַּתְּנִנּוּ
לְכַהֲנָא:	14
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וַעֲשֶׂה אֹתָם חֲפָתִין אֶחָד
חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר
עָלָיו חֲפָתִין לַפְּנֵי יְהוָה
מִזּוֹבּוֹ: (ס)	15

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הפסוס של סְקִירִין ארצוֹן, טמא משום מרכב, והאורף שקורין אלי"ש, טמא טומאת מושב (עירוזין כז):

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של ז' (ת"כ פרק ד, א), בא ולימד על המרכז שיהא הנוגע בו טמא ואין טעון כבוס בגדים, והוא חומר במשכב מזמרכב: והנביא אומר: כל האמור בענין הזב, וזבו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והמשכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזוזו וספר שבעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זכ צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ביאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ סה נדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע בו מאחוריו וכו', כדאימא דת"כ (פרשתא ג, א), עד איזו מגעו שהא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי יטהר. כשיפסקו (מגילה ט:). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (גדה סח:):

16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְגִבֹּר אֲרִי תִפּוֹק מִנִּיהָ שִׁכְבַּת זָרַע וְיִסְחִי בְּמִיָּא יָת כָּל בְּסָרְיָה וַיְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְאִישׁ כִּי־תִצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זָרַע וְרָחֵץ בְּמִים וְטָמֵא אֶת־כָּל־בִּשְׁרוֹ עַד־הָעֶרֶב:	שְׂשִׁי (שְׂשִׁיעִי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מִשְׁחָה דִּיהִי עֲלוּהִי שִׁכְבַּת זָרַע וַיִּצְטָבַע בְּמִיָּא וַיְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־עוֹר וְכָל־בְּגָד אֲשֶׁר־יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת־זָרַע וְכַבֵּס בְּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִתָּתָא דִּישְׁכּוּב גִּבֹּר יָתָה שִׁכְבַּת זָרַע וְיִסְחִין בְּמִיָּא וַיְהִין מִסָּאבִין עַד רְמָשָׂא:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת־זָרַע וְרָחֲצוּ בְּמִים וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)	18
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִתָּתָא אֲרִי תְהִי דִּיבָא דָם יְהִי דוֹבָה בְּבִשְׂרָה שִׁבְעָה יוֹמִין תְּהִי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקָרֵב בָּהּ יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יִהְיֶה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגָּע בָּהּ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל דִּתְשְׁכּוּב עֲלוּהִי בְּרִיחוּקָהּ יְהִי מִסָּאב וְכָל דִּתְתִּיב עֲלוּהִי יְהִי מִסָּאב:	וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטָּמֵא וְכָל אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יִטָּמֵא:	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקָרֵב בְּמִשְׁכַּבָּהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־הַנִּגָּע בְּמִשְׁכַּבָּהּ יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	21
22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל דִּיקָרֵב בְּכָל מְאָנָה דִּתְתִּיב עֲלוּהִי יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְכָל־הַנִּגָּע בְּכָל־כֵּלִי אֲשֶׁר־תֵּשֵׁב עָלָיו יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בְּמִים וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל מִשְׁכַּבָּהּ הוּא אוֹ עַל מְאָנָה דִּהִיא יִתְבָּא עֲלוּהִי בְּמִקְרָבִיהָ בֵּיהּ יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׂא:	וְאִם עַל־הַמִּשְׁכָּב הוּא אוֹ עַל־הַכֵּלִי אֲשֶׁר־הוּא יִשְׁבֹּת־עָלָיו בְּנִגְעוֹ־בּוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:	23

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְטָמָא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסמרים היא (גדה מא:):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי וזל לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יט.). בנדתה. כמו ומפגל קנז'הו (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדט טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום צגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר

- 24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. .
- 24 ואם ישכב וישכב איש אתה ותהי נדתה עליו וטמא שבעת ימים וכל-המשכב אשר-ישכב עליו וטמא: (ס)
- 25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.
- 25 ואשה כי-יזוב זוב דמה ימים רבים בלא עת-נדתה או כי-תזוב על-נדתה כל-ימי זוב טמאתה כיומי נדתה תהיה טמאה הוא:
- 26 Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.
- 26 כל-המשכב אשר-תשכב עליו כל-ימי זובה כמשכב ריחוקה יהי לה וכל מאנא דתתיב עלוהי מטאב יהי כסואבת ריחוקה:
- 27 And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.
- 27 וכל-הנוגע בהם וטמא וכבס בגדיו ורחץ במים וטמא עד-הערב:
- 28 But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.
- 28 ואם דכיתא מדובה ותמני לה שבעת ימים ובתר כן תטהר:
- 29 And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.
- 29 וביומא תמינא תסב לה תרין שפנינין או תרין בני יונה ותיתי ותהון לנת כהנא לתרע משכן זמנא:
- 30 And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.
- 30 ועשה כהן את-האחד חטאת ואת-האחד עלה וכפר עליה כהן לפני יהוה מזוב טמאתה:

אלא על המרכז שנתרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזום כגדים, שהמרכז אין מגעו מטמא אדם לטמא כגדים:

(24) ותהי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם צא עליה צחמישי לנדחה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ומהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדחה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זזה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרצן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לתחלת נדה, שכל שלשה רצופין שתרצה באחד עשר יום הללו תהא זזה:

<p>31 Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.</p>	<p>וְהִזְדַּחְתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וּתְפַרְשׁוּן יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֲתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאָתָם בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>32 This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת הַזֵּב וְאִשָּׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע לְטִמְאָה־בָּה:</p>	<p>32</p>
<p>33 and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.</p>	<p>וְהַזֵּה בְּנִדְתָּהּ וְהַזֵּב אֶת־זוּבּוֹ לְזָכָר וּלְנָקְבָה וְלִדְדָאִיב יֵת דּוֹבִיָּה לְדָכָר וְלִנְיָשׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם מְסֻאֲבָתָהּ:</p>	<p>5 פסוקים</p>

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 145. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 173. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 156. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 159.

<p>XVI And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:</p>	<p>אחרי מות</p>
<p>2 and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִידְךָ וְאַל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲזֹן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:</p>	<p>2</p>
<p>3 Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בְּזֹאת יָבֹא אֶהֱרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפָר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וְאַיִל לַעֲלֹה:</p>	<p>3</p>

- (31) והזרתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישעי' א, ד), וכן מזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
- (32) זאת תורת הזב. צעל ראיה אחת, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כזעל קרי, טמא טומאח ערב:
- (33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורטן מפורשת למעלה:
- (1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחז, בא אחר ואמר לו אל תאכל זון ואל תשכב בטחז שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה וזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:
- (2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחידך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.):
- (3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמזו לצית ראשון: יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעזעור לחודש:

4 breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.

פֿתוּנא דְבוּצָא דְקוּדְשָׁא
וּלְבַשׁ וּמִכְסִּין דְּבוּצִין יְהוֹן
עַל בְּשָׂרֵיהּ וְהַמִּנָּה דְבוּצָא
וְיִסָּר וּמִצְנַפְתָּא דְבוּצָא
וְיַחֲת בְּרִישֵׁיהּ לְבוּשֵׁי
קוּדְשָׁא אַזְנוֹן וְיִסְחִי בְּמִזָּא יֵת
בְּשָׂרֵיהּ וּלְבַשְׁנֶיהּ:

4
 כְּתִנֶּת־בֶּדֶד קָדַשׁ יִלְבֹּשׁ
 וּמְכַנְסֵי־בֶדֶד יִתְּנוּ עַל־בְּשָׂרוֹ
 וּבִאֲבֻנֵת בֶּדֶד יִחַגֵּר וּבְמַצְנַנֶּת
 בֶּדֶד יִצְנֶנָה בְּגֵדֵי־קָדַשׁ הֵם
 וְרִתֵּץ בַּמָּיִם אֶת־בְּשָׂרוֹ
 וּלְבָשָׁם׃

5 congregation of the children of
Israel two he-goats for a
sin-offering, and one ram for a
burnt-offering.

וּמִן כְּנֻשָּׁא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
יֹסֵב תִּרְיִן צְפִירֵי עֵזִי
לְחַטָּא וּדְכַר חַד לַעֲלָתָא:

וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח
שְׁנֵי־שְׁעִירֵי עִזִּים לְחַטָּאת
וְאֶל־אֶחָד לַעֲלֹה׃

6 bullock of the sin-offering, which
is for himself, and make
atonement for himself, and for
his house.

וַיִּקְרִיב אֶהָרֶן יֵת תּוֹרָא
דְּתַשְׁתָּא דִּילִיהּ וַיִּכְפֹּר
עָלוּהִי וְעַל אַנְשׁ בִּיתִיהּ:

וְהִקְרִיב אֶת־לֶחֶם אֱשֶׁר־לוֹ וּכְפַר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי בֵיתוֹ׃

7 and set them before the LORD at
the door of the tent of meeting.

וַיִּסַּב יֵת תְּרִין צְפִירִין וַיְקִים
יֵתְהוֹן קָדָם יי בְּתֶרַע מִשְׁכָּן
זְמַנָּא:

וְלָקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים
וְהָעֵמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

8 the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.

וַיָּתִין אֲחֵרֹן עַל תְּחִין
אֲפִירִין עֲדָבִין עֲדָבָא חַד
לְשִׁמָּא דִּי וְעֲדָבָא חַד
לְעֻזְזֵל:

וַיִּתֵּן אֱהֱרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים
8 גִּרְלוֹת גֹּזֶרֶל אֶחָד לַיהוָה
וּגְזֶרֶל אֶחָד לַעֲזָאזִל:

9 upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.

וַיִּקְרִיב אֶת־יֵת צִפְיָא
דְּסָלִיק עֲלוּהֵי עֲדָבָא לְשָׁמָּא
דִּי יַעֲבֹדֵיהִי חֲטָתָא:

וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׁעִיר
אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגֹּזֶל
לִיהוֹת וַעֲשֵׂהוּ חַטָּאת:

10 for Azazel, shall be set alive before
the LORD, to make atonement
over him, to send him away for
Azazel into the wilderness.

וּצְפִירָא דְסָלִיק עֲלוּהִי
עֲדָבָא לְעֻזְאוֹל יִתָּקֵם כֹּד
חַי קָדָם יי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי
לְשִׁלְחָא יְתִיה לְעֻזְאוֹל
לְמַדְבְּרָא:

וְהַשְׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו
הַגֹּדֶל לַעֲזָאזֵל יַעֲמִדְתִּי 10
לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו
לְשַׁלַּח אֹתוֹ לַעֲזָאזֵל
הַמִּדְבָּרָה:

(4) כתבת בד וגר'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיוגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק יצנף. כתרגומו יקת צרישה, יניח צראשו, כמו ונתח בגדו (צראשית לט, טז), וקאקטיה: ורחץ במים. לאותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעצדות פנים לעצדות חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מצבדי זהב לצבדי לבן, ומצבדי לבן לצבדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לז.)):

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלנו הוא זא ולא משל צבור (שם ג:). וכפר בעדו ובעד ביתו. מחודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: ח"כ פרש"א ז, ג):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גדלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל וצומחין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעוזל, משתלח לעוזל (וימא לט):

עזאזל. הוא הר עז וקשה, לוק גבוה (ת"כ פרק ב, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גְּזֵרָה, חתוכה: (9) ועשהו חשאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו סם ואומר לה' חטאת (ת"כ סם ה):

<p>11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תּוֹרָא דְחַטָּאת דִּילִיָּה וַיַּכְפֹּר עָלָוְהִי וְעַל אֹנֶשׁ בֵּיתָהּ וַיְכַסּוּ יֵת תּוֹרָא דְחַטָּאת דִּילִיָּה:</p>	<p>וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת־פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעֶדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וְשָׁחַט אֶת־פֶּרֶךְ הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לוֹ:</p>	<p>11</p>
<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיֹּסֵב מִלֵּי מַחְתֵּיתָא גּוֹמְרִין דְּאִישָׁא מַעְלֵי מִדְּבָחָא מִן קָדָם יְיָ וּמִלֵּי חוּפְנוֹהִי קִטְרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵם מִגִּיּוֹ לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>וַלְקַח מִלֵּא־הַמִּזְבֵּחַ גֹּחַל־אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קִטְרֶת סִמִּים דִּקָּה וַתְּבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:</p>	<p>12 ישראל</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קָדָם יְיָ וַיַּחְפֵּי עֲנַן קְטוֹרֶתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהָדוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>וַנִּתֵּן אֶת־הַקִּטְרֶת עַל־הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּה עֲנַן הַקִּטְרֶת אֶת־הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל־הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיֹּסֵב מִדְּמָא דְתּוֹרָא וַיִּדִּי בְּאַצְבָּעִיהּ עַל אִפִּי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וַיִּקְדֵּם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַת זְמָנִין מִן דְּמָא בְּאַצְבָּעִיהּ:</p>	<p>וַלְקַח מִדָּם הַפֶּר וַהֲזֵה בְּאַצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכְּפֹרֶת קְדוּמָה וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת יִזֶּה שִׁבְעַת־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>	<p>14</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיְכַסּוּ יֵת צִפְרָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַיַּעֲלֵם יֵת דְּמִיָּה לְמִגִּיּוֹ לְפָרוּכְתָּא וַיַּעֲבִיד לְדְמִיָּה כְּמָא דְעַבִּיד לְדְמָא דְתּוֹרָא וַיִּדִּי יֵתָהּ עַל כְּפֹרֶתָא וַיִּקְדֵּם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַתְּבִיא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפֶּר וַהֲזֵה אֹתוֹ עַל־הַכְּפֹרֶת וּלְפָנֵי הַכְּפֹרֶת:</p>	<p>15</p>

- (10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגומו יקָסם בַּדַּחִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (שם 1): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב והתוודה עליו וגו'.
- (11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציחו (שם פרשת ג, א), שנאמר בַּיִת אֲבָלִן צָרְכוֹ אֶת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וכָּפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאת וְגו' (ת"כ פרק ד, ב):
- (12) מעל המזבח. הציחון (יומא מה): מלפני ה'. מלפני שלפני הפתח, והוא כד מערבי (שם): דקה. מה ח"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וַיִּשְׁחָקֵם מִקְנֵה דָקָה (שמות ל, לו), אלא שחלה דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:
- (13) על האש. שצחון המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשה כחקנה חייב מיתה (יומא נג:).
- (14) והזה באצבעו. הוזה אחת צמשמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יומא נה:).
- (15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא:). כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה:).

- And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleanness of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleanness.
- 16
- And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.
- 17
- And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.
- 18
- And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleanness of the children of Israel.
- 19
- And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.
- 20
- And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.
- 21
- וַיַּכְפֹּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:
- וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לַכֹּפֶר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וַיִּכְפֹּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל-קְהָל יִשְׂרָאֵל:
- וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו וְלִקַּח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׂעִיר וַנָּתֵן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
- וַיִּדְּי עָלָיו מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ שֶׁבַע זְמִינִין וַיְקַדְּשֶׁיהָ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וְכִלְהוּ מִכְפֹּר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וַהֲקָרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:
- וַסְמֹךְ אֶת־רֹאשׁ אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְנַחֵה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וַנָּתֵן אִתָּם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד אִישׁ עֵתִי הַמִּדְבָּרָה:
- וַיַּכְפֹּר עַל-קֹדֶשׁא מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זִמְנָא דְשָׂרִי עִמְהוֹן בְּגוֹ סוֹאֲבְתָהוֹן:
- וְכָל אָנָּשׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁכַּן זִמְנָא בְּמִיעֲלִיהָ לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשׁא עַד מִפְּקִיָּה וַיִּכְפֹּר עָלָיו וְעַל אָנָּשׁ בֵּיתוֹ וְעַל כָּל קְהָל דִּישְׂרָאֵל:
- וַיֵּפּוֹק לְמִדְבָּחָא דִּקְדָּם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלָיו וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֵת מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:
- וַיִּדְּי עָלָיו מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ שֶׁבַע זְמִינִין וַיְקַדְּשֶׁיהָ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- וַיִּשְׁיִי מִלְכַּפְרָא עַל קוֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיִּקְרִיב יָת צִפְרָא חַיָּא:
- וַיִּסְמֹךְ אֶת־רֹאשׁ אֹהֶל מוֹעֵד וְהִתְנַחֵה עָלָיו אֶת-כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתָם וַיִּתֵּן יְתָהוֹן עַל רֹשׁ צִפְרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְּזִמִּין לְמִדְבָּרָה:

(16) מטמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש בטומאה ולא נודע להם צדק, שנאמר לכל חטאתם, וחטאת היא שוגג (שזועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד בטומאה (שם ג): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזהר משניהם צניס, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יומא נו:). השכן אתם בתוך טומאותם. אף על פי שהם טמאים, שכינה צניסה:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויצא, לפי שהזהר הזהות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזהר, ובמחנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפונית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לחוך זה (יומא נז:):

(19) והזהר עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מזה ז' הזהות על גגו: ושהדרו. ממה שעבר: וקדשו. לעתיד לצא (ת"כ פרק ד, ג):

<p>22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p>	<p>וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו וְיִטּוֹל צִפִּירָא עֲלֹהֵי יִתְּ כָּל חֻבֵּיהֶון לְאָרֶע דְּלֹא יִתְּבֹא וְיִשְׁלַח יִתְּ צִפִּירָא בְּמִדְבָּר:</p>	<p>22 וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו וְיִטּוֹל צִפִּירָא עֲלֹהֵי יִתְּ כָּל חֻבֵּיהֶון לְאָרֶע דְּלֹא יִתְּבֹא וְיִשְׁלַח יִתְּ צִפִּירָא בְּמִדְבָּר:</p>
<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת־בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וַהֲנִיחֵם שָׁם:</p>	<p>23 וַיָּבֹא אַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּשְׁטֹף אֶת־בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בְּבָאוֹ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וַהֲנִיחֵם שָׁם:</p>
<p>24 And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיִּכַּפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד הָעָם:</p>	<p>24 וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיִּכַּפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד הָעָם:</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>שלישי (שני) 25 וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַמְשִׁלֵּחַ אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵזֶל יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>	<p>26 וְהַמְשִׁלֵּחַ אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזָּאֵזֶל יִכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:</p>

(21) איש עתי. המוכן לכך מיום אחמול (יוםא סו:):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבוש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואלו העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׁלַח אֶת־הַשְּׂעִיר צִמְדָּק, וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וגו', וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וגו', וְאֵת חֵלֶב הַחֲטָאת וגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה, ואחר כך יצא אֶהֱלֹן: והניחם שם. מלמד שטעונין גניזה, ולא ישחמש בזהו ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יוםא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מַשְׁנֶה מצגדי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שבאותה טבילה פשט צגדי זהב שענד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מַשְׁנֶה מצגדי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם לב.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא הייתה צגד צית הפְּקֻדָּה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה הייתה בחיל (שם ל.) כ"ח פרק י, ח: ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה צֹזֶאֶת יָצָא אֶהֱלֹן וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִאֵת עֶדֶת צְנִי יִשְׂרָאֵל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיצון, דאלו צפנימי כתיב לא תַעֲלוּ עָלָיו קִטְרֹת זָרָה וְעֹלָה וּמִקְשָׁה (שמות ל.):

- 27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.
- 28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.
- 29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.
- 30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.
- 31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.
- 32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.
- 33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.
- וְאֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא וְאֵתוֹ שְׂעִיר הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֲרֹתָם וְאֶת־בָּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם:
- וְהִשְׁרַף אֹתָם יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בָּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:
- וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֻוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזָלָח וְהִגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם:
- כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֹר עֲלֵיכֶם לְטָהָר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:
- שַׁבָּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:
- וְיִכָּפֹר כַּהֲנָן דִּירְבִּי יְתִיה וְדִיקְרִיב יְתִי קוֹרְבָנִיה לְשִׁמְשָׁא תַחֲוֹת אָבוּהִי וְיִלְבַּשׁ יְתִי לְבוּשֵׁי בּוֹצָא לְבוּשֵׁי קוֹדֶשׁ:
- וְיִכָּפֹר עַל מִקְדָּשׁ קוֹדֶשׁ וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְּבָרָא יִכָּפֹר וְעַל כַּהֲנָיָא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא יִכָּפֹר:

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:
 (32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמר כל הפרשה צהן הוצרך לומר צהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשות בשמן המשחה, מרובה צדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שצימיו נגזזה נלווית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהִיְתָה־זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (פ)</p>	<p>34 והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה יהוה את משה׃ (פ)</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר׃</p>	<p>רזיעי וידבר יהוה אל משה ומליל יי עם משה למימר: לאמר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה תִּדְבָּר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר׃</p>	<p>2 דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם זה תדבר אשר צוה יהוה לאמר:</p>
<p>3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיבֹס תֹּר אוֹ אֶמֶר אוֹ עֹז בַּמִּשְׁרִיתָא אוֹ דִּיבֹס מִבְּרָא לַמִּשְׁרִיתָא׃</p>	<p>3 איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה או אשר ישחט מחוץ למחנה:</p>
<p>4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>וְלֹתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא אִיתִיָּה לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָּמָא יִתְחַשֵּׁב לְגוּבְרָא הָהוּא דָּמָא אֲשֶׁר וַיִּשְׁתִּיֲצֵי אֲנָשָׁא הָהוּא מִגּוֹ עַמִּיה׃</p>	<p>4 ואלפתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן ליהוה לפני משכן יהוה דם יחשב לאיש שהוא דם שפך ונכרת האיש שהוא מקרב עמו:</p>
<p>5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>בְּדִיל דִּיִּיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת דְּבַחֵיהוֹן דְּאִמּוֹן דְּבַחִין עַל אִפִּי חֻקְלָא וַיִּיתוּנוּ לְקָדָם יְיָ לַתַּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹת קָהֲנָא וַיִּכְסּוּן נִכְסֵי קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יְהוָה׃</p>	<p>5 למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאם ליהוה אלפתח אהל מועד אל הפתח וזבחו זבחי שלמים ליהוה אותם:</p>
<p>6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּזְרוֹק כְּהֵנָּא יַת דָּמָא עַל מִדְּבַחָא דִּי בַתַּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּסִּיק תִּרְבָּא לַאֲתַקְבֵּלָא בְּרַעְוָא קָדָם יְיָ׃</p>	<p>6 וזרק הפתח את הדם על מזבח יהוה פתח אהל מועד והקטיר החלב לריח ניחח ליהוה:</p>

- (34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לזשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:
- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):
- (4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צחון (שם):
- (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזכות:

- 7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations. .
- 7 ולא יזבחו עוד את־זבֻחיהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם חקת עולם תהיה־זאת להם לדִרְתָּם: ולא יזבחו עוד ית דבֻחיהון לשִׂידִין דִּאֲנִין
- 8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,
- 8 חמשי (שלישי) ואלהם תאמר איש איש מבית ישראל ומן־הגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר־יִגְדֹר אֲשֶׁר־יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ־זֶבַח: וְלָהוֹן תִּימַר גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־גִּיּוֹרֵי דִּתְגִּירוֹן בִּינִיהוֹן דְּיִסִּיק עֲלֵתָא אוֹ נְכֹסֶת קוּדְשִׁיא:
- 9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.
- 9 ואל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יביאֵנוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ: וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא יִתְּנִינָה לְמַעַבְדַּד יְתִיהָ קָדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא תְהוּא מֵעַמִּיהָ:
- 10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.
- 10 ואיש איש מבית ישראל ומן־הגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכֵל כָּל־דָּם וְנִתַּתִּי פָנַי בַּנֶּפֶשׁ הַאֲכֹלָת אֶת־הַדָּם וְהִכְרַתִּי אוֹתָהּ מִקִּרְבַּ עַמָּהּ: וּגְבֹר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־גִּיּוֹרֵי דִּתְגִּירוֹן בִּינִיהוֹן דְּיִיכּוֹל כָּל דָּם וְאֶתִּין רוּגְזִי בְּאֲנָשָׁא דְּיִיכּוֹל יֵת דְּמָא וְאִשְׁתַּיְצִי יְתִיהָ מִגּוֹ עַמִּיהָ:
- 11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.
- 11 כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֵׁיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בִּגְשָׁם וְכַפֵּר: אֲרִי נֶפֶשׁ בַּשָּׂרָא בַּדָּמָא הִיא וְאֲנָא יְהִבְתִּיהָ לָכּוֹן עַל מִדְּבַחָא לְכַפְּרָא עַל נַפְשֵׁיכֶם אֲרִי דְּמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:
- 12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.
- 12 עַל־כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם: עַל כֵּן אָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲנָשׁ מִנְּכֶם לֹא יִיכּוֹל דָּם וְגִיּוֹרֵי דִּתְגִּירוֹן בִּינִיכֶם לֹא יִיכּוֹלוּ דָם:
- 13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.
- 13 ואיש איש מבני ישראל ומן־הגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יִצְוֶה צִיד חַיָּה אוֹ־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכֵל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמּוֹ וְכִסָּהוּ בְּעָפָר: וּגְבֹר גִּבֹּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־גִּיּוֹרֵי דִּתְגִּירוֹן בִּינִיהוֹן דִּיצִיד צִידָא חַיָּתָא אוֹ עוֹפָא דְּמִתְאַכִּיל וְיִישׁוֹד יֵת דְּמִיהָ וְיִכְסִּינָה בְּעָפָרָא:

- (7) לשעירים. לשדים, כמו ושעירים נקדו קס (ישעיה יג, כא):
- (8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איזרים צחון, (עי' צרא"ס) כשוחט צחון, שחט אחד והעלה חצירו, שניהם חייזין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):
- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
- (10) כל דם. לפי שנאמר שנפש יכפר, יכול לא יהא חייז חלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק בו:
- (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא חלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד):

<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמּוֹ אֶרִי נֶפֶשׁ כָּל בֶּשָׂר דָּמָהּ בְּנִפְשָׁהּ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בֶּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלְיוֹ יִכָּרֵת:</p>	<p>14 כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמּוֹ בְּנִפְשָׁהּ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בֶּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלְיוֹ יִכָּרֵת:</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמָּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:</p>	<p>15 וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נְבִלָה וְטֶרֶף בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמָּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:</p>
<p>But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרָיָהּ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)</p>	<p>16 וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׂרָוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ: (פ)</p>
<p>XVIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדֹבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>	<p>XVIII וַיֹּדֹבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַר:</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לִהְיוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>2 דִּבַּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>3 After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.</p>	<p>כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:</p>	<p>3 כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:</p>

(13) אשר יצוד. אינ לי אלא ציד, אווין ותרגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל זשר אלא בהזמנה זאת (מולין פד. ת"כ פרק יא, ז): אשר יאכל. פרט לטמאים:

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. נבלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת בצית הצליעה, ולמדך כאן שטמאה באכילתה, ואינה מטמאה במגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה בצית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש במינו טרפה, יא עוף טמא שאין במינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים במלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקבלתם עליכם מלכותי, מעתה קבלו גורותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחק בעריות זימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אומר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טרטיאות ואקטדיאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

<p>4 Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.</p>	<p>4 אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לֵלְכֶת בְּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>5 Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.</p>	<p>5 וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְתִשְׁרֹנוּ יֵת קִנְיִי וְיֵת דִּינִי דָאם יַעֲבִיד יִתְהוֹן אִנְשָׁא וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אַתֶּם הָאָדָם וְתִי בְהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>שט 6 אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>7 עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>
<p>8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>8 עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.</p>	<p>9 עֲרוֹת אָחוֹתְךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמָּא אוֹתְהָ אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבְרָא אַחֲרָן לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>
<p>10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>10 עֲרוֹת בֵּת־בְּנֶיךָ אוֹ בֵּת־בָּתְּרֶיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ כִּי עֲרוֹתְךָ הֵנָּה: (ס)</p>
<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>11 עֲרוֹת בֵּת־אִשְׁת־אָבִיךָ מוֹלֵדֶת אָבִיךָ אָחוֹתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתֶיהָ: (ס)</p>

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאנו לא נאמרו היו כדאי לאומר: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיז עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיזין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אתם רשאים להפטור: ללכת בהם. אל תפטור מחוס, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצריים והכשדיים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ ס"א). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביו וגלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אבך. להביא אמו שאינה אשת אביו:

(8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:

(9) בת אביך. אף בת אנוסה במשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. בין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, ובין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממורת או נתינה:

(10) ערות בת בנך וגו'. צמות מאנוסתו הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצמו וצת צמו מאשמו אנו למדין מערות אשה וצמה שנאמר בהן לא תגלה, בין שהיא ממנו בין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצמך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (במסכת יצמות א.).

12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרֹנֹת אֲחוֹת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה שְׂאֵר אָבִיךָ הוּא: (ס) עֲרֹנֹת אֲחַת אֲבוֹדָה לֹא תִגְלֶה קְרִיבַת אֲבוֹדָה הִיא:	12
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרֹנֹת אֲחוֹת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶה כִּי־שְׂאֵר אִמְךָ הוּא: (ס) עֲרֹנֹת אֲחַת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה אֲדִי קְרִיבַת אִמְךָ הִיא:	13
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרֹנֹת אֲחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרַב דְּדָתָךְ הוּא: (ס) עֲרֹנֹת אֲחִיבֹדָה לֹא תִגְלֶה לְאִתְּתֶיהָ לֹא תִקְרַב אֶתָּה אֲחִיבֹדָה הִיא:	14
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרֹנֹת כַּלְתְּךָ לֹא תִגְלֶה אִשְׁתְּ בְנֶךָ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹתָהּ: (ס) עֲרֹנֹת כַּלְתְּךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת פְּלִתְךָ לֹא תִגְלֶה בְּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ:	15
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרֹנֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָחִיךָ הוּא: (ס) עֲרֹנֹת אִשְׁתְּ אָחִיבֹדָה לֹא תִגְלֶה עֲרִיתָהּ דְּאָחִיבֹדָה הִיא:	16
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בִּת־בְּנָהּ וְאֶת־בִּת־בִּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרֹנֹתָהּ שְׂאֵרָהּ הִנָּה זִמָּה הוּא: עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תְּגִלֶּה אֶתְּתָהּ וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה יֵת בִּתְּךָ וְיֵת בִּתְּךָ בִּתָּהּ לֹא תִסֵּב לְגִלְאָהּ עֲרִיתָהּ קְרִיבָן אֲנִין עֵיצָתָהּ חֲטָאִין הִיא:	17
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחִתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִדָּר לְגִלּוֹת עֲרֹנֹתָהּ עִלְיָהּ בְּחַיֶּיהָ: וְאִתְּתָהּ עִם אֲחִתָּהּ לֹא תִסֵּב לְאֶעְקָא לָהּ לְגִלְאָהּ עֲרִיתָהּ עִלָּהּ בְּחַיֶּיהָ:	18
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרֹנֹתָהּ: וְלֹאֲתִתָּהּ בְּרִיחוֹק סְאוֹבְתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְאָהּ עֲרִיתָהּ:	19
20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֶל־אִשְׁתְּ עֲמִיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעַ לְטִמְאָה־בָּהּ: וּבִאֲתָת חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעָא לְאִסְתִּמְאָא בָּהּ:	20
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמִלָּךְ וְלֹא תַחֲלִל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאֶעֱבָרָא לְמוֹלָךְ וְלֹא תַחֲלִיל יֵת שְׁמָא דְּאֱלֹהֶיךָ אֲנָא יי:	21

(11) ערות בת אביך. לימד שאינו חייב על אחרותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אבין, בראוי לקידושין (יבמות כג):

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשתו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לבנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יבמות יז), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש אשר יקח את האשה ואת האמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא בה: שארה הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כחרגומו עצת חטאין, שינרך יועץ לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחשת (קידושין כ:). לצדד. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יבמות ח:):

22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי וְיֵת דְּכוּרָא לֹא תִשְׁכּוּב מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:	שזיעי (רביעי)
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׁכַבְתָּךְ לְטִמְאַתָּהּ בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְהֵמָה לְרַבְעָהּ תִּבְלֶה הוּא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֲל־תִּטְמְאוּ בְכָל־אֱלֹהִי כִי בְכָל־אֱלֹהִי נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־אֲנִי מִשְׁלַח מִפְּנֵיהֶם:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וַתִּטְמָא הָאָרֶץ וַאֲפָקַד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וַתִּקֵּא הָאָרֶץ אֶת־יֹשְׁבֶיהָ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וְשָׁמַרְתֶּם אֹתָם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֹהִי הָאֲזָרָח וְהַגֵּר הֹגֵר בְּתוֹכְכֶם:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת־כָּל־הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵל עָשׂוּ אֲנָשֵׁי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם וַתִּטְמָא הָאָרֶץ:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא תִרְוֶינָה אֶרֶץ וְתִבְלֶינָה בְּטִמְאַתָּם אֶתְּהוּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת־הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיהֶם:	מפטיר
29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל־אִשָּׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֹהִי וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הַעֲשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29

- (21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות ומעבירין את הזן צרגליו צין שתי מדורות האש (סנהדרין 58:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העצרת האש:
- (23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תבל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע בהמה:
- (28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עבירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עמה מהם:
- (29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לז):

- 30 Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.
- וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי וְתִטְרוּן יֵת מִטֶּרֶת מִימָרִי לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת מַחֲקוֹת הַתּוֹעֵבֹת אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ לְפָנֶיכֶם וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)
- פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 147. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 173.

- XIX And the LORD spoke unto Moses, saying:
- קדשים יִדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:
- 2 Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.
- דִּבֹּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תִּהְיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 3 Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.
- אִישׁ אָמֹו וְאָבִיו תִּירָא וְאֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 4 Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.
- אֶל־תִּפְנוּ אֶל־הָאֱלִילִים וְאֱלֹהֵי מִסֵּכָה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 5 And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.
- וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחֻהוּ: וְאִרִי תִקְסִין נֶכֶסְתְּ קוֹדֵשִׁין קָדָם יְיָ לְרַעְוָא לָבוֹן תִּקְסִינֶיהָ:

(30) ושמרתם את משמרתתי. להזהיר צית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואחס נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי צדק, ואחס מתחייבים כלייה, לכן נאמר אני ה' אלהיכם:

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקדלה, מפני שרוב גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העבירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשפה זנה ופללה וגו' (ויקרא כא, ז), אָנִי ה' מְקַדְּשָׁכֶם. (ת"כ פרשת אה, א)) וְלֹא יִסְלַל זָרְעוֹ אֲנִי ה' מְקַדְּשׁוֹ (שס פסוק טו). קְדוֹשִׁים יִהְיוּ (שס פסוק ו), אשפה זנה ופללה וגו' (שס פסוק ז):

(3) אִישׁ אָמֹו וְאָבִיו תִּירָא. כל אחד מכס תיראו אציו ואמו, זה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שס ג קידושין לז) אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים אס לאז, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אציו יותר מאמו, וצָבָצוּד הַקִּדְּשִׁים אֵל אֵל, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאציו, מפני שמשלח דברים (קידושין לא): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אצ, לומר אף על פי שהזהרתך על מורא אצ, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואצין חייבים כצבודי (יצמות ה): לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צָבָד, מאכיל ומסקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שס י) אלילים לשון אל, כלא הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו לכם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרים לכם. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אבל אחרים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

<p>6 It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹם זְבַחְכֶּם יֵאָכַל וּמִמָּחֳרָת וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוּהִי וּדְיִשְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתְּוֹקֵד:</p>	<p>6 בְּיוֹם זְבַחְכֶּם יֵאָכַל וּמִמָּחֳרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֵף:</p>
<p>7 And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם הֵאָכַל יֵאָכַל בַּיּוֹם וְאִם אֶתְאָכְלָא יִתְאָכִיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>7 וְאִם הֵאָכַל יֵאָכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְגוּל הוּא לֹא יִרְצֶה:</p>
<p>8 But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְדִיִּכְלִיָּה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אֲרִי יֵת קוֹדֶשָׁא דִּיִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיִּצִי אֲנָשָׁא הֵוָּא מִעַמִּיה:</p>	<p>8 וְאִכְלִיּוֹ עֹנֵו יִשָּׂא כִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וּנְכַרְתָּהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ:</p>
<p>9 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.</p>	<p>וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָדָא דְאַרְעֲכוֹן לֹא תִשְׁיִצִי פְתָא דְחֻקְלָךְ לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקִט:</p>	<p>9 וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פֶּתֶא שְׂדֶךְ לִקְצֹר וּלְקַט קְצִירֶךָ לֹא תִלְקֹט:</p>
<p>10 And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּכְרִמְךָ לֹא תַעֲלִיל וְנִתְרָא כְרִמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנְי וּלְגִיּוּרֵי תַשְׁבוּק יִתְהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>10 וּכְרִמְךָ לֹא תַעֲוִלֵּל וּפְרֹט כְרִמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלִגְרַת תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>11 Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.</p>	<p>לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא תִכְבְּדוּן לֹא תִגְנֹבוּן וְלֹא תִכְבְּדוּן וְלֹא תִשְׁקֹרוּן אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:</p>	<p>ישראל לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְבְּשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקֹרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:</p>

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם נדר או נדבה צב קרצו וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחוהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שנריך שימכוין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר: (7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִבֶּשֶׂר צב שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והנפש האכלת ממנו עונה (שם) (שם), ממנו ולא מחזירו, יא הנשחט צמחשבת חוץ למקומו (זבחים כט): פגול. מתועב, כמו ומרק פגוליס קליהם (ישע' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכחז מדצר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו צנות גמור מדצר (זבחים כח), וצמסכת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שיניח פאה צסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂצָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שנים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעורל. לא תטול עוללות שבה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא פתק ולא נטף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוזר מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פ' ה' קריב קיצם וגו' (משלי כב, כבכג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ב"ד (סנהדרין פו): ולא תכחשו. לפי שנאמר וקחש צב (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תכחשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר ונגזע על שקר (שם),

- 12 And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.
- 12 וְלֹא-תִשָּׁבְעוּ בִשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלֹא תִשָּׁבְעוּן בְּשִׁמִּי וְחָלַלְתָּ אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
- 13 Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.
- 13 לֹא-תַעֲשֶׂק אֶת-רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא-תִלְוִין פַּעֲלַת שָׂכִיר אִתָּךְ עַד-בֹּקֶר:
- 14 Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.
- 14 לֹא-תִקְלַל חֵרֶשׁ וְלֹפְנֵי עֹרֶר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וַיִּירָאֲתָ מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
- 15 Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.
- 15 לֹא-תַעֲשֶׂוּ עוֹלָה בַּמִּשְׁפָּט לֹא-תִשָּׂא פָנֶי-דָל וְלֹא תִהְדָּר פָּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדִק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ:
- 16 Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.
- 16 לֹא-תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמֶּיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל-דָּמֵי רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:

ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזרהה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תכחשו ולא תשקרו ולא תשבועו. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר: (12) ולא תשבועו בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לי: (13) לא תעשק. זה הכוזב שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלוי. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שניאמו משקעה חמה, לפיכך זמן גזוי שכרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר ולא תצוא עָלֶיךָ הַשָּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בצא מציא קי), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן גזוי שכרו כל היום, לפי שנחנה תורה זמן לצעל הצית עונה, לצקש מעות: (14) לא תקלל חרש. אין לי אלא חרש, מנין לרבות כל אדם, תלמוד לומר דַּעֲמָךְ לֹא תֹאֵר (שמות כב, כז), אם כן למה נאמר חרש, מה חרש מיוחד שהוא צחיים אף כל שהוא צחיים, יא המט שאינו צחיים (ת"כ שם יג): ולפני עור לא תתן מכשול. לפני הסומא דדבר לא תתן ענה שאינה הוגנת לו, אל תאמר מכור שדך וקח לך חמור, ואמה עוקף עליו ונוטלה הימנו (שם יד): ויראת מאלהיך. לפי שהדבר הזה אינו מסור לצריות לידע אם דעתו של זה לטובה או לרעה, ויכול להשמט ולומר לטובה נחכוונתי, לפיכך נאמר זו ויראת מאלהיך, המכיר מחשבותיך. וכן כל דבר המסור ללבו של אדם העושהו, ואין שאר הצריות מכירות זו, נאמר זו ויראת מאלהיך: (15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוך, חרס, ותועבה. שהעול קרוי תועבה, שנאמר כי תועבת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טו), והתועבה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא תציא תועבה אל ביתך וקיימת חרס קמהו שקץ תשקענו וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא תאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו אזכנו דין וגמלא מתפרנס בנקיות (ת"כ פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא תאמר עשיר הוא זה, בן גדולים הוא זה, היאך אציישנו ואראה בצושתו, עונש יש בדבר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דבר אחר הוא דין את חזירך לכך זכות: (16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצחיים רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט צלע"ז. וראיה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלא רכיל נחשט וצנול (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בַּסָּתֵר רָעָהוּ (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצרת גדלות (שם יב, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימל, שכל האותיות שמוציאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו,

- 17 Thou shalt not hate thy brother
in thy heart; thou shalt surely
rebuke thy neighbour, and not
bear sin because of him.
- 18 Thou shalt not take vengeance,
nor bear any grudge against the
children of thy people, but thou
shalt love thy neighbour as
thyself: I am the LORD.
- 19 Ye shall keep My statutes. Thou
shalt not let thy cattle gender
with a diverse kind; thou shalt
not sow thy field with two kinds
of seed; neither shall there come
upon thee a garment of two
kinds of stuff mingled together.
- 20 And whosoever lieth carnally
with a woman, that is a
bondmaid, designated for a man,
and not at all redeemed, nor was
freedom given her; there shall be
inquisition; they shall not be put
to death, because she was not
free.
- לֹא־תִשְׁנֹא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְךָ
הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ
וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא:
וְלֹא־תִקֶּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי
עַמְּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹד
אָנִי יְהוָה:
אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמָּתֶךָ
לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ
לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבְגָד
כְּלָאִים שֶׁעֲטִינּוֹ לֹא יַעֲלֶה
עָלֶיךָ:
וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁהוֹ
שְׂכֵב־זָרַע וְהוּא שְׂפָחָה
נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְדָּה לֹא
נִפְדֶּתָהּ אוֹ חֲפָשָׁה לֹא
נִתֵּן־לָהּ בִּקְרָת תְּהִיָּה לֹא
יּוֹמְתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:
וְגִבֹר אָרִי יִשְׁכּוֹב ית אִתָּהּ
שְׂכֵב־זָרַע וְהִיא אִמָּא
אֲחִידָא לְגִבֹר וְאִתְפָּרְקָא
לֹא אִתְפָּרִיקַת בְּכִסְפָּא אוֹ
חִירוּתָא לֹא אִתְיְהִיבַת לָהּ
בְּשִׁטָּר בְּקוּרְתָּא תְּהִי בֵּהּ לֹא
יְמוּתוּן אָרִי לֹא אִתְחַרְרַת:

צ"ת צפ"א, וגמ"ל ככ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן צד"י, וכן ויִרְגַּל צַעֲדָךְ (שמואל' ב יט, כח), רגל צמרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רָגַל על לָשֹׁנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקטט בהם הנשים, על שם שְׂמִינִי תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומא לֹא תִיכּוֹל קִירְצִין, כמו וַאֲכֹלוּ קִירְצִינָא דִּי יְהוּדָאִי (דניאל ג, ח), אֲכַל צְהוּ קִירְצָא דִּי מִלְכָּא (דברכות נח), נראה צעניי שהיה משפּטם לאכול צבית המקבל דבריהם שום הלעטה, והוא גמר חזוק שדבריו מקויימים ומעמידם על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קִרְצִינָא צִעִינָא (משלי י, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ צענייהם ולרמוז דברי רכילותן שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להלילו, כגון טוצע צנהר, וחיה או לסטים צאים עליו (ת"כ פרק ד, סנהדרין עג): אבי ד'. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צרבים (ערכין טז):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגִלָּךְ, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטייה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטייה, שנוטר האביה צלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג): ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול צמורה (ת"כ שס יב):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן צהמתך לא תרציע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תִלְבַּשׁ שְׁעִטָּה וְגָמֵר וּפְשָׁתִים יִקְדּוּ (דברים כב, יא), יכול לא ילבש גזיז צמר ואגזיז פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרצות הלצדים, למוד לומר שעטני, דבר שהוא שוֹעַ שְׂוִי וְגוֹן, ואומר אני, נזו לשון דבר הנמלל ושוזר זה עס זה לחצור, מישט"ר צלע"ז, כמו חֲזִין לְגַאזִי דְאִית צָהוֹן (מועד קטן יב), שאנו מפרשין לשון כמוש, פליטטר"א, ולשון שעטני פירש מנחם, מחצרת צמר ופשתים:

(20) בחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון צמקרא. וצפפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צח חורין המאורסת לעצד עברי שמונת צפפחה הכתוב מדבר (כריתות יא): והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסתם פדיון צכסף (ת"כ פרק ה, גיטין לט): או חפשה. צטטר: בקרת תהיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדבר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורצותינו (כריתות יא). למדו מכאן שמי שהוא צמלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תִשְׁמַר לְעִשׂוֹת וגו' (דברים כח, נח), וְהַפְּלֵא ה' אֶת מַלְאָכָא וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה

- 21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering. וַיָּבִיֵא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל־אָשָׁם:
- 22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned. וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל־הָאֲשָׁם לִפְנֵי יְהוָה בְּדָבָר דְּאֲשָׁמָא קָדָם יי על־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)
- 23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten. וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וַאֲרִי תִיעֲלוּן לְאָרְעָא וְנִטְעַתֶם כָּל־עֵץ מֵאֵכֹל וְעַרְלָתָם עָרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיֹו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עָרְלִים לֹא יֵאָכֵל:
- 24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD. וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל־פְּרִיֹו קָדֹשׁ הַלּוּלִים לַיהוָה:
- 25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God. וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת־פְּרִיֹו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- 26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying. לֹא תֹאכְלוּ עַל־הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֲנוּ:
- 27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard. לֹא תִקְבּוּ פְּתָא דְּרִישְׁכוֹן וְלֹא תַחְבִּיל יֵת פְּתָא דְּדַקְנָךְ:

קידושין, הא אס חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג:):
 (22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט:):
 (23) וערלתם ערלתו. ואטמאתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג, א), יכול אס הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):
 (24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד:): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים:
 (25) להוסיף לכם תבואתו. המנוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצרך לכם פירות הנגיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מטעיר צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המבטיח על כן, ונאמן לשמור הצטחתי:
 (26) לא תאכלו על הדם. להרבה פנים נדרש צננהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחטא נפשה, ועוד הרבה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין צחולה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צני הפסיקו בדרך (סנהדרין סה:): לא תעונו. לשון עוגות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאת (סנהדרין סו:):

28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּן בְּבָשָׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקָע לֹא תִתֵּן בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחָבֹל עַל מִית לֹא תִתֵּן בְּבָשָׂרְכֶם וּרְשָׁמִין חֲרִיתִין לֹא תִתֵּן בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל-תַּחֲלֹל אֶת-בִּתְּךָ אֶת-בִּתְּךָ לֹא-תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ וּמָלְאָה הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִיל יֵת תַּחֲלִיל לְאִשְׁעֵי וְיָהּ וְלֹא תִשְׁעִי אֶרֶץ וְתִתְמַלֵּי אֶרֶץ עִצָּת חֲסָאִין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: יֵת יוֹמֵי שַׁבָּת דִּילִי תִשְׁרוּ וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהוֹן דִּחֲלִין אֲנִי יְהוָה:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְנּוּ וְאֶל-הַיִּדְּעֹנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ וְלִשְׁמָעָה בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִפְנּוּ בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוּ לֹא תִתְבָּעוּן לְאִסְתָּאבָּא בְּהוֹן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	31
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדְרָת פָּנֶי זָקֵן וְיִרְאָת מַאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס) מִן קֶדֶם דְּסִבֵּר בְּאוֹרֵיתָא תִקּוּם וְתִהְיֶה אִפִּי סָבָא וְתִדְחַל מַאֲלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	32
33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי-יָגִיר אִתְּךָ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְאִרִּי יִתְגַּיֵּר עִמָּכֶם בְּאַרְעֵכֶם לֹא תוֹנוּ יְתִיה:	רביעי (ששי)

(27) לֹא תִקִּיפוּ פֶּאת רֹאשְׁכֶם. זֶה הַמְשֹׁה לְדַעֲיו לְאִחֹרֵי אֲזִינוּ וּלְפִדְחָתוֹ (מִכּוֹת כ:), וּנְמַלֵּא הַקֶּף רֹאשׁוֹ עֵגוֹל סָבִיב, שֶׁעַל אֲחֹרֵי אֲזִינוֹ עִקְרֵי שַׁעְרוֹ לְמַעַל מִדַּעֲיו הַרְבֵּה: פֶּאת זָקֵן. סוֹף הַזֶּקֶן וּגְבוּלֵי, וְהֵן חֲמֵשׁ שָׁמַיִם כָּל לַחִי, וְלַחִי לְמַעַל אֵל הָרֹאשׁ שֶׁהוּא רַחֵב וְיֵשׁ בּוֹ שְׁתֵּי פִאוֹת, וְאֶחָת לְמַטֵּה בְּסִנְטֵרוֹ מִקּוֹם חֲצוֹר שְׁנֵי הַלְחָיִים יָחִד (שֵׁם כ:):

(28) וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ. כֵּן דֶּרֶךְ שֶׁל אֲמֹרִיִּים, לִהְיוֹת מִשְׁרַטִּין בְּשֶׁרֶם כְּשֶׁמַּת לֵהֵם מֵת: וְכַתְּבַת קַעֲקָע. כַּחַז הַמַּחֲוָקָה וְשָׁקֵעַ שֶׁאִינוֹ נִמְחָק לְעוֹלָם, שֶׁמִּקְעָקְעוֹ בְּמַחַט וְהוּא מִשְׁחִיר לְעוֹלָם (שֵׁם כא:). קַעֲקָע. לִשׁוֹן וְהִזְקָע אֹתָם (בְּמִדְבָּר כה, ד), וְהִזְקָעוּם (שְׁמוֹאל-ב כא, ו), תּוֹחֲצִין עַץ בָּאֶרֶץ וְתוֹלִין אוֹתָם עֲלֵיהֶם, וְנִמְלְאוּ מִחוּקִין וְתַחוּבִין בְּקִרְקָע, פּוֹרְפוֹ "יִינַט בִּלְע"ז:

(29) אֶל תַּחֲלֹל אֶת בִּתְּךָ לֹא תִזְנֶנָּה. בְּמוֹסַר בְּתוֹ פְּנוּיָה לְצִיָּאָה שֶׁלֹּא לְשֵׁם קִידוּשִׁין (סְנֵהדְרִין עו:). וְלֹא תִזְנֶנָּה הָאָרֶץ. אִם אֲתָה עוֹשֶׂה כֵּן הָאֶרֶץ מוֹנֶה אֶת פִּירוֹתֶיהָ לְעִשָּׂוֶת בְּמִקּוֹם אַחֵר וְלֹא בְּאַרְצְכֶם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וַיִּמְנְעוּ קְרִיבִים וְגו' (יִרְמִיָּה ג, ג):

(30) וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ. לֹא יִכְנַס לֹא בְּמִקְלּוֹ וְלֹא בְּמִנְעֵלוֹ וּבְאַפְוִנְדָתוֹ וּבְאַחֲזָק שֶׁעַל רִגְלָיו (יִצְמוֹת ו:). וְאִף עַל פִּי שֶׁאִנִּי מוֹהִירֶם עַל הַמִּקְדָּשׁ אֶת שְׁבֻתוֹתַי מִשְׁמֹרוֹ, אִין בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ דּוֹחָה שְׁבֻתָּה (יִצְמוֹת ו:):

(31) אֶל תִּפְנּוּ אֶל הָאִדּוּבוֹת. אִזְהִרָה לְבַעַל אֹזֵב וִידְעוּנִי (סְנֵהדְרִין סה:). בַּעַל אֹזֵב זֶה פִּיתוּס הַמִּדְבָּר מִשְׁחִיו, וִידְעוּנִי מִכְּנִים עֲלֵם חִיָּה שֶׁמֶה יְדוּעַ לְחוּךְ פִּיו וְהַעֲלֵם מִדְבָּר: אֶל תִּבְקְשׁוּ. לִהְיוֹת עֲסוּקִים בָּם, שֶׁאִם תַּעֲסֻקוּ בָּם אֲתָם מִשְׁמָאִין לְפָנֵי וְאִנִּי מִתְעַב אֲתָכֶם: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. דַּעוּ אֶת מִי אֲתָם מִחֲלִיפִין בְּמִי:

(32) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם. יָכוֹל זָקֵן אֲשֶׁמֶלֶי, תִּלְמֹד לֹמֵר זָקֵן, אִין זָקֵן אֵלָּא שֶׁקֵּנָה חֲכָמָה (ת"כ פֶּרֶק ז. יב קִידוּשִׁין לז:). וְהִדְרַת פָּנֵי זָקֵן. אִיזוֹהוּ הַדּוֹר, לֹא יֵשֵׁב בְּמִקְוָמוֹ, וְלֹא יִסְתַּחֵר אֶת דְּבָרָיו. יָכוֹל יַעֲזִים עֵינָיו כְּמִי שֶׁלֹּא רָאָהוּ, לִכְךָ נֶאֱמַר וִירְאָת מַאֲלֹהֶיךָ, שֶׁהִרִי דְבָר זֶה מִסּוֹר לְלִבּוֹ שֶׁל עוֹשֶׂהוּ שֶׁאִין מִכִּיר בּוֹ אֵלָּא הוּא, וְכֵל דְּבָר הַמִּסּוֹר לְלִבּוֹ נֶאֱמַר בּוֹ וִירְאָת מַאֲלֹהֶיךָ (שֵׁם):

(33) לֹא תוֹנוּ. אֲוִנָּת דְּבָרִים, לֹא תִאֲמַר לוֹ אֲמַשׁ הֵיית עוֹבֵד עֲבֹדַת כּוֹכָבִים, וְעַכְשִׁיו אֲתָה בֹא לְלִמּוֹד תּוֹרָה שְׁנֵתָנָה מִפִּי הַגְּבוּרָה:

<p>34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר. תִּגְרֻ אוֹתְכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְּמוֹד כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כִּי־צִיָּבָא מִנְּכֹון יְהִי לְכֹון גֵּיּוֹרָא דִּיתְגִּיר עִמָּכֹון וְתִרְחַם לִיה כְּנֻתָד אֲרִי דִּי־רִין הוּיתֹון בְּאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכֹון:</p>	<p>34 כְּאֶזְרַח מִכֶּם יִהְיֶה לָכֶם הַגֵּר. תִּגְרֻ אוֹתְכֶם וְאַהֲבַת לֹו כְּמוֹד כִּי-גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לֹא תַעֲבֹדוּן שֹׁקֵר בְּדִין בְּמִשְׁקָלָא בְּמִשְׁחָתָא וּבְמִכְלִיתָא:</p>	<p>35 לֹא-תַעֲשׂוּ עוֹל בַּמִּשְׁפָּט בַּמִּזְדָּה בַּמִּשְׁקָל וּבַמְשׁוּרָה:</p>
<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מִזְנָנָן דְּקִשׁוּט מִתְקָלִין דְּקִשׁוּט מִכִּילִן דְּקִשׁוּט וְהִינִן דְּקִשׁוּט יְהוֹן לְכֹון אָנָּא יְיָ אֱלֹהֵכֹון דְּאַפִּיקִית יְתָכֹון מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם:</p>	<p>36 מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִי-צֶדֶק אִיפַת צֶדֶק וְהִין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִטְרוּן יְת כָּל קִימִי וְיְת כָּל דִּינִי וְתַעֲבֹדוּן יְתָהוֹן אָנָּא יְיָ:</p>	<p>37 וְשִׁמְרַתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא:</p>	<p>חמישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבַר גְּבַר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיא דִּי־תִגְרִיוֹן בִּישְׂרָאֵל דִּי־תִין מִזְרַעִיהָ לְמִלָּד אַתְקַטְלָא יְתָקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יְרַגְמוּנִיהָ בְּאִבְנָא:</p>	<p>2 וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמִלָּד מוֹת יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאִבֵּן:</p>
<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאָנָּא אֶתִּין יְת רִיגְזִי בְּאַנְשָׁא תְּהוּא וְאַשְׁצִי יְתִיהָ מִגֹּו עַמִּיהָ אֲרִי מִזְרַעִיהָ יְהִב לְמִלָּד בְּדִיל לְסַאָבָא יְת מִקְדָּשִׁי וּלְאַחְלָא יְת שְׁמָא דְּקִדְּשִׁי:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת-פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אוֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמִלָּד לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁמִי קִדְּשִׁי:</p>

(34) כי גרים הייתם. מוס שכן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל חצרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אֹתְכֶם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי במצרים בין טפה של צכור לטפה שאינה של צכור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקולותיו במלח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לצבית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שנגינו נצרכה הארץ, דבר אחר עם שעמדין לירש את הארץ על ידי ממות הללו (סס):

<p>And if the people of the land do 4 at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עַמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יְתַּ עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא תְהוּא בְּדִיחָב מִזְרַעִיה לַמֶּלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטֵל יְתִיָּה:</p>	<p>וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ 4 אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ תְּהוּא בְּתֵתוֹ מִזְרָעוֹ לַמֶּלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ:</p>
<p>then I will set My face against 5 that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשׁוּי אֲנִי יְתַּ רוֹגְזִי בְּגוֹבְרָא 5 תְהוּא וּבְסַעֲדוֹהִי וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה וְיֵת כָּל דְּטָעֵן בְּתִירוֹהִי לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמָּהוֹן:</p>	<p>וְשַׁמְתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ 5 תְהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־תּוֹנִים אַחֲרָיו לְזִנוּת אַחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto 6 the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתְפָּנִי בְּתֵר בְּדִין 6 וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתִירוֹהוֹן וְאֵתִין יְתַּ רוֹגְזִי בְּאִנְשָׁא תְהוּא וְאֲשִׁיצִי יְתִיָּה מִגּוֹ עַמָּהִי:</p>	<p>וְהִנָּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנָה 6 אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־הַיְדֹעִנִּים לְזִנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנָתַתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ תְהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>Sanctify yourselves therefore, 7 and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין 7 אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשַׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And keep ye My statutes, and do 8 them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>8 וְתִשְׁמְרוּן יְתַּ קִּנְיִי וְתַעֲבֹדוּן יְתִהְיוּן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשִׁכֶון:</p>	<p>8 וְשַׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>For whatsoever man there be that 9 curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>9 אֲרִי גִבְרַת גִּבְרַת דִּילוּט יְתַּ אֲבוּהִי וְיֵת אֲמִיה אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל אֲבוּהִי וְאֲמִיה לָט קְטִילָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמּוֹ בּוֹ:</p>
<p>And the man that committeth 10 adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>10 וְגִבְרַת דִּיגוּף יְתַּ אֶתֶּת גִּבְרַת דִּיגוּף יְתַּ אֶתֶּת חֲבֵרִיָּה אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל גִּיּוּפָא וְגִיּוּפָתָא:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאַף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאֵף וְהַנָּאֶפֶת:</p>

(3) אתן את פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסקי צו (שם יצ): באיש. ולא בצבור, שאין כל הצבור נכרתין:

כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צנו וצחו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשת ד, ו), זרע פסול מנין, ת"ל צחו מזרעו למולך (שם ו, סנהדרין סד): למען שמו את מקדשי. אח כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא? קטלנו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדצר אחד סוף שיעלימו צדצרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעוט לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמ שפחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך.

לרבות שאר עבדות אלילים שעבדה בכך (ת"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבדות אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לרבות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג, סנהדרין פה): דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו צו, דמיה צם, ולמדנו מאבז וידעוני שנאמר צהם צאצן ירגמו אותו דמיה צם (שם סו), ופשוטו של מקרא, כמו דמו צראשו (יהושע צ, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שיהרג:

- 11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גָּלָה מוֹת־יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיָּהֶם בָּם: וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת אִתָּהּ אָבִיהִי עֲרוֹתָהּ דְּאָבוּהִי גָלָה אֲתַקְטֹלָהּ וְתִקְטְלוּן תַּרְוִיחֹן קִטְלָה חַיִּיבִין:
- 12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תָּבַל עָשׂוּ דְּמִיָּהֶם בָּם: וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת כַּלְתִּיהּ אֲתַקְטֹלָהּ וְתִקְטְלוּן תַּרְוִיחֹן תָּבַל עַבְדּוֹ קִטְלָה חַיִּיבִין:
- 13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה הוֹעֵבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם: וּגְבֵר דִּישְׁכּוֹב יֵת דְּכּוֹרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּהּ הוֹעֵיבָא עַבְדּוֹ תַּרְוִיחֹן אֲתַקְטֹלָהּ וְתִקְטְלוּן קִטְלָה חַיִּיבִין:
- 14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הוּא בָּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם: וּגְבֵר דִּישְׁכַּב יֵת אִתָּתָהּ וְיֵת אִמָּהּ עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יִתִּיהּ וְיִתְהֹן וְלֹא תִהִי עֵיצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:
- 15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast. וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שִׁכְבָּתוֹ בְּבֵהֱמָה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ: וּגְבֵר דִּיתֵין שְׁכִיבְתִּיהּ בְּבַעֲרָא אֲתַקְטֹלָהּ וְתִקְטִיל וְיֵת בְּעִירָא תִקְטְלוּן:
- 16 And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them. וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֵמָה לְרַבְּעָה אֹתָהּ וְהִרְגָתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמִיָּהֶם בָּם: וְאִתָּתָהּ דִּתְקַרַּב לְוֹת כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בֵּהּ וְתִקְטֹל יֵת אִתָּתָהּ וְיֵת בְּעִירָא אֲתַקְטֹלָהּ וְתִקְטְלוּן קִטְלָה חַיִּיבִין:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עוזדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעוזדי גילולים: מות יומת הנואף והנאופת. כל מיתה האמורה בחורה סתם, אינה אלא חנק: (12) תבל עשו. גנאי. לישראל אחרינא מזלזלין זרע האז בזרע הבן: (13) משכבי אשה. מכניס כמכחול בשופרת (עי' סנהדרין נה:). (14) ישרפו אותו ואתהו. אי אשה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכחוצין כאן שתייהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אחתה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת: (15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידע להזחין בין טוב לרע וגורם רעה להזכירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אשה אומר רצד תאצדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאין רואין ואין שומעין על שצאת תקלה על ידם אמרה תורה בהשחת, פָּרַף וְכָלָה, המטה את חזירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

- 17 And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.
- 18 And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.
- 19 And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.
- 20 And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.
- 21 And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.
- 22 Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.
- וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אָחֹתוֹ בֶּת-אָבִיו אוֹ בֶּת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוֹתָהּ וְהָיָה תְרָאָה אֶת-עֲרוֹתָו תִּסַּד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אָחֹתוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וְגִלָּה אֶת-עֲרוֹתָהּ אֶת-מִקְרָהּ הֵעִרָה וְהָיָה גִלָּתָהּ אֶת-מִקְוֵר דָּמֶיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:
- וְעַרְוַת אָחֹת אָמִךָ וְאָחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דֹּדָתוֹ עַרְוַת דָּדוֹ גִּלָּה חֲטָאִם יִשָּׂא עֲרִירִים יֵמְתוּ:
- וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הוּא עַרְוַת אָחִיו גִּלָּה עֲרִירִים יֵהְיוּ:
- וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:
- וַתִּטְּרוּן יֵת כָּל קִיְמֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וַתַּעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְלֹא תִרְוִקִין יִתְכוֹן אֶרְעָא דְאַנָּא מַעִיל יִתְכוֹן לְתַמֵּן לְמַתָּב בָּהּ:

(17) חסד הוא. לשון ארמי חֲרָפָה (בראשית לד, יד), חֲסוּדָא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לזנות עולמו ממנו, שנאמר עוֹלָם חֲסָד יִצְנָה (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והו"ו יורדת במיזה לשם דבר, כמו זעוה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא עַ (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה:): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אביו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשת אחי אביו לא הוזרה אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כמרגומו צָלָא וְלָד, ודומה לו וְלָנְכִי הוֹלֵךְ עִירִי (בראשית טו, ב), יש לו צנים קוצרין, אין לו נים מת בלא צנים, לכן שָׁנָה בשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צשעת עצירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרין צחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עצירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה:):

(21) נדה הוא. השכיזה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:): לאסור הערה זה כנדה שהערה א מפורשת זה את מקורה הערה:

23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תֵלְכוּ בַּחֲקֵת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ וְאֶקֶץ בָּם: וְלֹא תִּהְיוּ כָמוֹת הַגּוֹי אֲשֶׁר־אֲנִי מַשְׁלֵחַ מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־אֱלֹהֵי עֲשׂוֹ וְאֶקֶץ בָּם: מִימֵרִי יִתְהוֹן:	סזיעי
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאָמַר לָכֶם אֲתֶם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרֶשֶׁת אֹתָהּ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְיִדְבֵּשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	24
25	Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.	וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכָל־אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:	מפטיר
26	And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.	וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאֶבְדַּל אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיּוֹת לִי:	26
27	A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.	וְאִישׁ אֹו־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֵבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמִיָּהֶם בָּם: (פ)	סד פסוקים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 149. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI	And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אָמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ:	אמור
-----	---	--	------

- (23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קלטי צמיי (צראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ צמוזו;
(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רובו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה צין רובו לחזיו מלא שערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור;
(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נצודכננר וחזיריו, רצי אלעזר צן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצשר חזיר, אי אפשר לנבש כלאים, אצל יאמר אפשר, ומה אעשה ואצי שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הבדלתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:
(27) כי יהיה בהם אויב וגו'. כאן נאמר צהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד צלא התראה צהכרת, ושגגתם חטאת, וכן צכל חייצי מיתות שנאמר צהם כרת:

<p>except for his kin, that is near 2 unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אֶלְהֵינוּ לְקַרְיָבִיּה דְקָרִיב לִיָּה לְאִמִּיָּה וְלִאֲבוּהִי וְלִבְרִיָּה וְלִבְרִיתִיָּה וְלִאֲחֻוֵּיָּה:</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂארוֹ תִקְרַב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבָנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאֲחֻיו:</p>
<p>and for his sister a virgin, that is 3 near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>וְלִאֲחֻתִּיָּה בְּתוּלָתָא דְקַרְיָבָא לִיָּה דִלֵּא הָנֹת לְגִבְרָה לֵּה יִסְתָּאב:</p>	<p>וְלִאֲחֻתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לֵּה יִשְׁמָא:</p>
<p>4 He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִסְתָּאב בְּרִבָּא בְּעַמִּיָּה לִאֲחֻלּוּתִיָּה:</p>	<p>לֹא יִשְׁמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לִהֲחֻלּוֹ:</p>
<p>5 They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִמְרְטוּן מִרֵּשׁ בְּרִישָׁהוֹן וּפִתָּא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבּוּל:</p>	<p>לֹא- (כ' יקרחתה) [ק' יקרתו] קִרְחָה בְּרֹאשָׁם וּפִתָּת זִקְנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָטָת:</p>
<p>6 They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קַדִּישִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחְלּוּן שְׁמָא דְאֱלֹהֵהוֹן אַרְי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנוּן מְקַרְבִּין וִיהוּן קַדִּישִׁין:</p>	<p>קַדִּישִׁים יִהְיוּ לֹא־לֵהִיָּתָם וְלֹא יַחְלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת-אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהֵיוּ קֹדֶשׁ:</p>
<p>7 They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אֶתְתָּא מְטַעִיָּא וּמַחְלָא לֹא יִסְבוּן וְאֶתְתָּא דְמִתְרַכָּא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבוּן אַרְי קַדִּישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהִי:</p>	<p>אִשָּׁה זִנָּה וְחֻלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ בִּי-קֹדֶשׁ הוּא לֹא־לֵהִיו:</p>

- (1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צחון עמיו, ילא מת מלוא (ת"כ שס ג):
- (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):
- (3) הקרובה. לרצות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מלוא (ת"כ שס):
- (4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כב): וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, צעוד שהיא צחון עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מלוא, ובאזיה שאר אמרתי, צאמו שהיא להחלו, להסתכל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרחתה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל בין עיניים, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים צנורה שיה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צמשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש צו השחמה וזהו תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא). וְשָׂרָט לִקְשָׁשׁ לֹא תִקְנוּ (שס כח). יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמיצה זו ימירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונת. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתין או ממזר (יצמות סא): חללה. שגולדה מן הפסולים שצכהונה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי זיאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז):

<p>8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.</p>	<p>וְתִקְדָּשְׁתִּיה אֲרִי יְת קוֹרְבֵן אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>	<p>8 וְקִדְּשְׁתּוּ אֱלֹהֵיךָ הוּא מְקַרֵּב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קֹדֶשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֶׁכֶּם:</p>
<p>9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.</p>	<p>וּבֵת גֹּבֵר כֹּהֵן אֲרִי תִּתְחַל לְמַטְעֵי מְקֹדֶשֶׁת אֲבִיהָ הִיא מִתְחַלָּה בְּנוֹרָא תִּתְקַד:</p>	<p>9 וּבֵת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת-אֲבִיהָ הִיא מִתְחַלָּלֶת בְּאִשׁ תִּשְׂרָף: (ס)</p>
<p>10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;</p>	<p>וּכְהֵנָּה דִּיתִרְבָּא מֵאַחֵיהִי דִּיתִרְק עַל רִישֵׁיהּ מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְדִקְרִיב יְת קוֹרְבָנִיה לְמַלְבָּשׁ יְת לְבוּשֵׁיָא יְת רִישֵׁיהּ לֹא יִרְבִּי פִירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לֹא יִבְזֵעַ:</p>	<p>10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֲחָיו אֲשֶׁר-יוֹצֵק עַל-רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת-יָדָיו לְלַבֵּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:</p>
<p>11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;</p>	<p>וְעַל כָּל נִפְשֹׁת מֵיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאֲבִיהִי וּלְאִמִּיהִי לֹא יִסְתָּאב:</p>	<p>11 וְעַל כָּל-נִפְשֹׁת מֵת לֹא יָבֹא לְאֲבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:</p>
<p>12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.</p>	<p>וּמִן מְקֹדֶשָׁא לֹא יִפּוֹק וּלֹא יִחַל אֶת מְקֹדֶשׁ דְּאֱלֹהֵיהּ אֲרִי כָּלִיל מִשְׁחָ רִבּוּתָא דְּאֱלֹהֵיהּ עֲלוֹהִי אֲנִי יי:</p>	<p>12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וּלֹא יַחַל אֶת מְקֹדֶשׁ אֱלֹהָיו כִּי נֹזֵר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>13 And he shall take a wife in her virginity.</p>	<p>וְהוּא אִתְּתָא בְּכַתוּלָהָא יִסֵּב:</p>	<p>יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּכַתוּלָיָהּ יִקַּח:</p>
<p>14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.</p>	<p>אֲרָמְלָא וּמִתְרַכָּא וְחִלָּלָא מִטְעֵיָא יְת אֶלְיִן לֹא יִסֵּב אֶלְיִן בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהּ יִסֵּב אִתְּתָא:</p>	<p>14 אֲלֻמָּנָה וְגִירוּשָׁה וְחִלָּלָה זִנָּה אֶת-אִלָּהּ לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:</p>
<p>15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.</p>	<p>וְלֹא יַחַל זֵרְעוֹ בְּעַמִּיהּ אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשִׁיהּ:</p>	<p>15 וְלֹא-יַחַל זֵרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)</p>

- (8) וקדשתו. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פח): קדוש יהיה לך. נהוג
 זו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצורך ראשון צעודה (גיטין נט: ת"כ):
- (9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת צעל, וזנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו
 נחלקו בדבר (סנהדרין גא), והכל מודים שלא דבר הכתוב בפניה: את אביה היא מחללת. חללה וזמה את
 כבודו, שאומרים עליו ארור שז ילד, ארור שז גדל (שם נב):
- (10) לא יפרע. לא יגדל פרע על הצל (ת"כ פרשתא ב, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כב):
- (11) ועל כל נפש מת. צאהל המת: נפש מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נוזר לח):
- לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להמיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):
- (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד).
 שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לזאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא
 יחלל את מקדש. שאינו מחלל כן את העבודה, שהמיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:
- (14) וחללה. שנוודה מפסולי כהונה:

16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאָמֹר:	שני
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרַעְךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מִום לֹא יִקְרַב לְהִקְרִיב לַחֵם אֱלֹהֵיוֹ: גִּבֹּר מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימָר גִּבֹּר מִבְּנֵיךָ לְדֹרֵיהֶן דִּיהִי בִיה מוּמָא לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא קוּרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיה:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶסֶח אוֹ חָרָם אוֹ שְׂרוּע:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֵּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל אוֹ־גִבֵּן אוֹ דוֹקָא אוֹ חֲלִיז בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁד:	20
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מִום מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יֵגַשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מִום בּוֹ אֶת לַחֵם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יֵגַשׁ לְהִקְרִיב:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לַחֵם אֱלֹהֵיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן־הַקְּדָשִׁים קוּרְבָּן אֱלֹהִיה מִקְדָּשֵׁי קוּדְשִׁיא וּמִן קוּדְשִׁיא יִכֹּחַל:	22

- (15) ולא יחלל זרעו. הא אס נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
 (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶקֶס רַב (דניאל ה, א):
 (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריצהו גַּא לְפִסְתָּךְ (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע צין שתי העינים, שכוכל שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחצתה (שם מ:):
 (20) או גבן. שורייול"ש צלע", שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:): או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח.), כמו הנוטה בֶּדֶק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לצנ הנמשך מן הלצן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגום תבולל חיליו, לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת אורחו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל בזמנו הזכור חלזון נחש עֵינָז (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ילפת. היא חוזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר וַיִּגְרַב וַיִּקְרַס (דברים כה, כז), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצכורות (בכורות מא:). מרודח אשך. לפי התרגום מרים פֶּחֶדִין, שפחדיו מרוססים, שציצים שלו כמותין. פחדין כמו גִּידִי פֶּחֶדִין יִשְׁרָגוּ (איוב מ, יז):
 (21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו צו פסול, הא אס עצר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>בָּרֵם לַפְּרוֹכָתָא לֹא יֵעוֹל וְלַמִּדְבָּחָא לֹא יִקְרַב אָרִי מִמָּא בִּיה וְלֹא יַחֲלִיל יֵת מִקְדָּשִׁי אָרִי אֲנִי יי מִקְדָּשֶׁהוּן:</p>	<p>23 אֵד אֶל־הַפְּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאמֹר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לְאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>מִלִּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וַיִּפְרְשׁוּן מִקְדָּשֵׁי דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלוּן יֵת שְׁמִי דְּקוֹדָשִׁי דְּאֲנֹן מִקְדָּשִׁין קְדָמִי אֲנִי יי:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קְדָשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר לְהוֹן לְדָרִיכוֹן כָּל גְּבֵר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרַעְכוֹן לְקוֹדָשֵׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יי וְסֹאבְתִיה עָלוּהִי וַיִּשְׁתַּיֵּצִי אֲנִישָׁא הֵהוּא מִן קְדָמִי אֲנִי יי:</p>	<p>3 אֲמַר אֲלֵהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁוֹ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרַעְכֶם אֶל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: וּמִן הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמיני שהותר לו, שאכל משה בשר המלואים, אכל בזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מיניו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החיצון. ושניהם הוצרכו להכתב, ומפורש בת"כ (שס י). ולא יחלל את מקדשי. שאם עזד, עבודתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המזנה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שס יב).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִמִּטְרֵי (יחזקאל יד, ז), גִּזְרוּ אֲחֹזֶר (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתן. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרס המקרא ודרשו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים ענמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מיניו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע. (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבזו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבעות (י) אחת לכלל, ואחת לפרט וכו'. וטומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בבשר הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, ובטוהר שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מלד זה ולד זה, יכרת ממקומו ויחייש במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

- 4 What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out; 4
- 5 or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath; 5
- 6 the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water. 6
- 7 And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread. 7
- 8 That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD. 8
- 9 They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them. 9
- 10 There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing. 10
- אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אַהֲרֹן וְהָיָה צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְשִׁים לֹא יֵאָכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנֵּגַע בְּכָל-טִמְאָת-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת זָרָע: 4
- אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שְׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאָתוֹ: 5
- נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם: 6
- וְכִּי יֵשֶׁם וְאַחֵר יֵאָכֵל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי לֶחֶמוֹ הֵוא: 7
- נִבְלָה וְטֶרֶפָה לֹא יֵאָכֵל לְטִמְאָת-בָּהּ אָנִי יְהוָה: 8
- וְשָׁמְרוּ וְלֹא-יִשְׂאוּ עָלֵי חֶטֶא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יַחְלִלְהוּ אָנִי יְהוָה מִקִּדְשָׁם: 9
- וְכָל-זֶרַע לֹא-יֵאָכֵל קֹדֶשׁ תוֹשֵׁב כֶּהֱן וְשֹׂכֵר לֹא-יֵאָכֵל קֹדֶשׁ: 10
- וְיִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימֵי וְלֹא יִקְבְּלוּן עָלֵהִי חֹקֶא וַיְמֻתוּן בֵּית אֲרִי יַחְלִיףֶיהָ אָנֹא יְיָ מְקַדְּשֶׁהוּן: 9
- וְכָל חִילּוּנִי לֹא יֵיכּוֹל קוֹדֶשׁא תוֹחֶבא דְּכֶהֱנֹא נֶאֱגִירָא לֹא יֵיכּוֹל קוֹדֶשׁא: 10

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
- (5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צמיעור (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צמיעור לטמא, וזהו צמת: לכל טומאתו. לרצות נוגע בזב, וזב, נדה, ויולדת:
- (6) נפש אשר תגע בו. צמח מן הטמאים הללו:
- (7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציזמות (עד): צמחמה, שמוח לאכלה צמחמה השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
- (8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צמחמה הצליעה, אסור לאכול בקדשים, וצריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
- (9) ושמרו את משמרתם. מלאכול טומאה צמחמה הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צמחמה (סנהדרין פג.):
- (10) לא יאכל קדש. צמחמה הכחצ מדצח, שכל הענין דצח צה (שס פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דצוק, ואיזו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוכל, ואיזו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוצא צמחמה, צה הכחצ ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צמחמה (צמחמה ע.).

- 11 But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.
- 12 And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.
- 13 But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man
- 14 And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.
- 15 And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;
- 16 and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- וְכִלְתֶּם בִּי־יִקְנָה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפּוֹ הוּא יֹאכֹל בּוֹ וְיִלְיָד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:
- וּבֵת־כִּלְתֶּן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הָיָא בְּתֵרוּמַת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל:
- וּבֵת־כִּלְתֶּן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלֶּחֶם אָבִיהָ תֹאכַל וְכֹל־זָר לֹא־יֹאכֹל בּוֹ:
- וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסָּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:
- וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קֹדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יִרְיֻמוּ לַיהוָה:
- וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם עֲזֹן אִשְׁמָה בְּאֹכְלֵם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:

(11) וכֹהֵן כִּי יִקְנָה נֶפֶשׁ. עַד כִּנְעִי שְׁקִנְיֵי לְגוֹפּוֹ: וְיִלְיָד בֵּיתוֹ. אֵלּוּ צְנִי הַשְּׁפָחוֹת, וְאֵשֶׁת כֹּהֵן אוֹכֶלֶת צִתּוּמָה מִן הַמִּקְרָא הַזֶּה, שֶׁאִף הִיא קִנְיָן כִּסְפוֹ (כַּתּוּבָה נז:), וְעוֹד לִמַּד מִמִּקְרָא אַחֵר כֹּל טֹהוֹר צִיִּיתָן וְגו' בְּסִפְרֵי (קֶרַח יז):

(12) לְאִישׁ זָר. לְלוֹי וְיִשְׂרָאֵל:

(13) אֶלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה. מִן הָאִישׁ הַזֶּה: זֹרַע אֵין לָהּ. מִמֶּנּוּ: וְשָׁבָה. הִיא אִם יֵשׁ לָהּ זֹרַע מִמֶּנּוּ, אִסּוּרָה צִתּוּמָה כֹּל זֶמֶן שֶׁהִזְרַע קִיִּים (יִצְמוֹת פז:). וְכֹל זָר לֹא יֹאכֹל בּוֹ. לֹא צָא אֶלָּא לְהוֹדִיעַ אֶת הָאוֹיֵן שֶׁמוֹתֵר צִתּוּמָה, זִרְוֹת אִמְרֵתֵי לךְ, וְלֹא אִנִּיּוֹת (שֵׁם סח:):

(14) כִּי יֹאכֹל קֹדֶשׁ. תְּרוּמָה: וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת הַקֹּדֶשׁ. דָּבָר הָרְאוּי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ, שֶׁאִינוֹ פּוֹרַע לוֹ מַעֲוֹת, אֶלָּא פִּירוֹת שֶׁל חוֹלִין, וְהֵן נַעֲשִׂין תְּרוּמָה (פִּסְחִים לז:):

(15) וְלֹא יִחַלְלוּ וְגו'. לְהַאֲכִיל לזִרִּים:

(16) וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם. אֶת עֲלָמִים יִטְעֲנוּ עוֹן צֹאֲכֵם אֶת קֹדְשֵׁיהֶם, שֶׁהוֹצִדְלוּ לָשֵׁם תְּרוּמָה וְקִדְשׁוֹ, וְנִאֲסְרוּ עֲלֵיהֶם. וְאוֹנֶקְלוֹם שֶׁתִּרְגַּם צְמִיקְלָהוֹן בְּסוֹאֲפָא, שֶׁלֹּא לְזוֹרֵךְ תִּרְגָּמוֹ כֵּן: וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם. זֶה אֶחָד מִג' אִתִּים שֶׁהִיא רִצִּי יִשְׁמַעֲלָל דּוֹרֵשׁ צִתּוּרָה שֶׁמִּדְּבָרִים צֹאֲדִים עֲלָמוֹ, וְכֵן צִיּוֹם מְלֹאֵת יִמֵּי גִזְרֵי אֲחֻזָּה (צִמְדָּד ר, יג), הוּא יִצִּיא אֶת עֲלָמוֹ, וְכֵן יִקְצֹר אֲחֻזָּה (דְּבָרִים לד, ו), הוּא קָצַר אֶת עֲלָמוֹ, כִּךְ נִדְרָשׁ בְּסִפְרֵי (נֶשֶׁא לז):

- 18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering; 18 וְאֶל־אֶלְאֶהֱרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־תֹּהֲמֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹתָ:
- 19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats. 19 לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּפֶקֶר בְּשָׂבִים וּבְעִזִּים: לְרַעְיָא לְכוּן שְׁלִים דְּכֹר בְּתוֹרִיא בְּאַמְרִיא וּבְעִזִּיא:
- 20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you. 20 כָּל אֲשֶׁר־בּו מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם: כָּל דְּבִיָּה מוּמָא לֹא תִקְרִיבוּ אֲרִי לֹא לְרַעְיָא יְהִי לְכוּן:
- 21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein. 21 וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא־נֹדֶר אֹו לְנִדְבָה בְּפֶקֶר אֹו בְּצֹאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצְוֹן כָּל־מוֹם לֹא יִהְיֶה־בּו: וְגַבֵּר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת קוֹדְשִׁיא קָדָם יְיָ לִפְרָשָׁא גְדָרָא אֹו לְנִדְבָתָא בְּתוֹרִיא אֹו בְּעִנְיָא שְׁלִים יְהִי לְרַעְיָא כָּל מוֹם לֹא יְהִי בִיָּה:
- 22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD. 22 עֹרֹתָ אֹו שְׂבוּרָא אֹו־חֲרוּץ אֹו־יִפְלֹת אֹו גֶרֶב אֹו יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָּה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מִמֶּה עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה: עִוִּר אֹו תְּכִיר אֹו פֶסִיק אֹו יִבְלָן אֹו גֶרְבָּן אֹו חֲזָזוֹן לֹא תִקְרִיבוּן אֵלָיו קָדָם יְיָ וְקוֹרְבָנָא לֹא תִתְּנוּן מִנְהוֹן עַל מִדְּבָחָא קָדָם יְיָ:
- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted. 23 וְשׁוֹר וְשֶׁה שְׂרוּעַ וְקָלוּט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה: וְתוֹר וְאַמֵּר וְתִיר וְחִסִּיר נִדְבָחָא תַעֲבִיד יִתִּיה וּלְנֹדֶרָא לֹא יִתְרַעִי:

- (18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ט).
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחס לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ו. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אכל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמס, אלא בחסרון אבר:
 (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:
 (22) עורת. שם דבר של מוס, עורין צלשון נקבה, שלא יהא צו מוס של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנמדק או שנפגס (צכורות לח.), וכן שפחו שנמדקה או נפגמה (שם לט.): יבלת. ורוא"ה צלע"ו: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו ילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא.): לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיתתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרתן:
 (23) שרוע. אבר גדול מחצירו (צכורות מ.). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הציט:

<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>24 וּמַעֲוֹךְ וּכְתוּת וְנִתּוּק וְדַמְרִים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדַמְרִים וְדִרְסִים וְדִשְׁלִיף וְנִתּוּק וּכְתוּת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם תִּקְרִיבוּ יֵת קוֹרְבַן אֶלְתָּחוֹן מִכָּל־אֱלֹהִים כִּי מִשְׁחָתָם מִכָּל אֱלֹהִים אֲרִי חִבּוּלָהוֹן בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ בָהֶן מוֹמָא בָהֶן לֹא לָכֵם: (ס) לְרַעוּא יְהוֹן לָכוֹן:</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>26 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאָמַר:</p>
<p>27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>27 שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֵז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקָרְבַּן אִשָּׁה לַיהוָה: תּוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֵז אֲרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהָ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וּלְהָלָאָה יִתְרַעִי לְקָרְבָּא קוֹרְבָּנָא קָדָם יְיָ:</p>
<p>28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.</p>	<p>28 וְשׁוֹר אוֹ־שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת־בָּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁתָּא לָהּ וּלְבָרָהּ לֹא תִכְסוּן בְּיוֹמָא חָד:</p>
<p>29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.</p>	<p>29 וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ: נֹאֲרִי תִכְסוּן וְכִסַּת תּוֹדָתָא קָדָם יְיָ לְרַעוּא לָכוֹן תִּכְסוּן:</p>
<p>30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.</p>	<p>30 בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרוּן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנִי יְיָ:</p>

ולגדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוא אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
(24) ומעוך וכתות ונתוק וכרות. צציס או צגיד: מעוך. צציו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוך (כרות לט): נתוק. חלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אבל נמוגים הם בתוך הכים, והכים לא נחלש: וכרות. כרותין בכלי ועודן צכים: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קסיסים (עמוס ו, יא), צקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צמה וחייה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת צין צארץ צין צמוה לארץ (קידושין לו):
(25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו בעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו בעלי מומים לקרבן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נהגת צמה שצשדות, (תמורה ז). אבל על המזבח צמסכן לא תקריבו, אבל חמימה תקצלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. קצולוהו: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
(27) כי יולד. פרט ליוצא דופן (שם לה):
(28) אותו ואת בנו. נהג צנקה, שאסור לשחוט האם והצן או הצת, ואינו נהג צוכרים, ומותר לשחוט האב והצן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פצ):
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת צצחמכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִשְׁרֹן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְתְהוֹן אֲנִי יי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תִחַלְלִי אֶת־שְׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תִחַלְלוּ יְת שְׁמָא דְקִידְשִׁי וְאַתְקַדֵּשׁ בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דֹּאפִיק יְתָכוֹן מֵאֶרְעָא דְמִצְרַיִם לְמַהְיִי לְכוֹן לֵאלֹהֵא אֲנִי יי:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לֵאמֹר:	רַבֵּיעִי
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדַי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדַי:	2
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: (פ)	3
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדַי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	4
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:	5

(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שחטה שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין ג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שחטה וזיחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שחטה שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כבר כתיב וּבָשָׂר וְצֶחַח תֹּדֶת טְלֵמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך: (31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה: (32) ולא תחללו. לעבור על קצרי מזידין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לָהֶם לֶךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מציל ולא מציל ידיע להוי לך וגו': (33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר: (2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים: (3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המהלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבחות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבחות: (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר אֶעְבֹּר שָׁנָה וְכָאֵן מדבר בקדוש החדש:

6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	ובחמישה עשר יום לִירְחָא הָרִין חֲגָא דְפִטִירְיָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטִירְא תִּיכְלוּן:	6 ובחמישה עשר יום לחדש הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:
7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹמָא קֳדְמָאָה מְעֵרַע קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:	7 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	וְהִקְרַבְתֶּם קוֹרְבָנָא קֳדָם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעֵרַע קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:	8 וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)
9 And the LORD spoke unto Moses saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:	9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
10 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וּקְצִירְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:	10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם וּקְצִירְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:
11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.	וַיִּרִים יְת עֹמֶרָא קֳדָם יְיָ לְרַעְיָא לְכוֹן מִבֹּתֵר יוֹמָא טָבָא יְרִמְיָה כְּהֵנָא:	11 וְהִנִּיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרַצְנוֹכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיפְנָו הַכֹּהֵן:
12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.	וְעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:	12 וְעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לְעֹלָה לַיהוָה:

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:

(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרצת פנחס, ולמה נאמרו כן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, הָצֵא אֵילִים, ואם אין פרים ואֵילִים, הָצֵא כִזְשִׁים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזו של ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החששות לנס עבודה ולזרז שיש חסרון כים צבטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתא יצ, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה וכו'.

(10) ראשית קצירכם. שהיא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וַיִּמְדוּ דְעֹמֶר (שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומביא מעלה ומוריד, מוליך ומביא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריבו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

(12) ועשיתם. כבש. חובה לעומר הוא צא:

- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.
- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.
- 15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;
- 16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.
- 17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.
- 13 וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֵלֹת בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּהּ יַיִן רְבִיעִית הֵהִין:
- 14 וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד-עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאֲכֶם אֶת-קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם לְדֶרֶתִיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)
- 15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאֲכֶם אֶת-עֹמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַ שְׁבֻעֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה:
- 16 עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׂבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:
- 17 מִמּוֹתְבֵיכֶם תִּבְּיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֵלֹת תִּהְיֶינָה חֶמֶץ תֹּאפִינָה בְּכֹרִים לַיהוָה:

(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה היטה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט:):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמיזשין אותו צתור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניל"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בצוה לארץ, ויש אומרים, לא צא חלל ללמד שלא נטוו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכנשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערצ, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):

(16) השבת השביעת. כתרומתו שצוּעָא שְׂצִיעָא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציוס החמשים מקריבו. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעת שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

(17) ממושבתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזרה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד:):

- 18 And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.
- 19 And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.
- 20 And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.
- 21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.
- 22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.
- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׁים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנֹסְפֵיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:
- וְעִשִּׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת וּשְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְחַת שְׁלָמִים:
- וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבָּכָרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׁים קֹדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:
- וּקְרֹאתֶם בַּעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:
- וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֶךְ בִּקְצֹרְךָ וּלְקַט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעֵנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)
- וּמִלֵּיל י' עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
- וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונספיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש (במדבר טו, ד"ז ט"ו):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כבשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכבשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאחיה מגיע אלל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סז), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כבשים: קדש יהיו. לפי שלמלי יחיד קדשים קלים, הווקל לומר בשלמי לצור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכתוב ליתנם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מנאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניהם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

24	<p>Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.</p>	<p>מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בִּיְרֵחָא שְׁבִיעָא בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן דִּכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ:</p>	<p>דְּבַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לְחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן דִּכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא-קֹדֶשׁ:</p>	24
25	<p>Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>כָּל-מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה קֹדֶם יי:</p>	<p>כָּל-מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה קֹדֶם יי:</p>	25
26	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	26
27	<p>Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>בְּרֵם בְּעֶשְׂרָא לְיִרְחָא שְׁבִיעָא הַדִּין יוֹמָא דְּכַפּוּרִיא הוּא מְעַרְע קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְתַעֲנוּן יִת נַפְשְׁכֹן וְתַקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קֹדֶם יי:</p>	<p>אֲךְ בְּעֶשְׂרָא לְחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה:</p>	27
28	<p>And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.</p>	<p>וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין אַרִי יוֹמָא דְּכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלֵיכֹן קֹדֶם יי אֱלֹהֵיכֹן:</p>	<p>וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	28
29	<p>For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.</p>	<p>אַרִי כָל אָנֶשׁ דְּלֹא יַתְעַנִּי בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין וַיִּשְׁתַּיֵּץ מֵעַמּוּהָ:</p>	<p>כִּי כָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא-תַעֲנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָהּ מֵעַמּוּהָ:</p>	29
30	<p>And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.</p>	<p>וְכָל אָנֶשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכֹרֵן יוֹמָא הַדִּין וְאֻבִּיד יִתְּ אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמּוּהָ:</p>	<p>וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל-מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֻבִּדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקְרַב עַמּוּהָ:</p>	30
31	<p>Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן קֹדֶם עֹלָם לְדִרְיֹכֹן בְּכָל מוֹתְבִיכֹן:</p>	<p>כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:</p>	31

- (24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצתחתיו אילי:
(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים צחומש הפקודים:
(27) אך. כל אחין ורקין שצחורה מיעוטין, מכפר הוא לשנים ואינו מכפר לשאינס שנים (שזועות יג.):
(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:
(31) כל מלאכה וגו'. לעזור עליו צלחין הרבה, או להזכיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

- 32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.
- 32 שַׁבַּת שְׁבִתוֹן הוּא לָכֵן וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשַׁע בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבִתְכֶם: (פ)
- 33 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- שְׁטִי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֹמֶר:
- 34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.
- 34 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:
- 35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.
- 35 בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.
- 36 שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרֶת הוּא כָּל-מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:
- 37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;
- 37 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנֹסְכִים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו צכמות נקיה וצחפלה, וצשאר ימים טובים, צמאלל וצמשתה וצכמות נקיה וצחפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, צנקה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבדה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאם לא תעשוה יש חסרון כיס צדצר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקרוב צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אם עזר יומו צטל קרצנו:

- 38 beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.
- 38 מִלְבָּד שַׁבָּתֹת יְהוָה בָּר מַשְׁבִּיא דִּי וְכָר וּמִלְבָּד מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלְבָּד מִמִּתְנַתְּכוֹן וְכָר מִכָּל כָּל-נְדָרֵיכֶם וּמִלְבָּד נְדָרֵיכֶם וְכָר מִכָּל כָּל-נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:
- 39 Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.
- 39 אֲךָ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת-תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹגוּ אֶת-חַג-יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:
- 40 And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.
- 40 וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ-עֵבֶת וְעַרְבֵי-נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:
- 41 And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.
- 41 וְחִגַּתֶּם אֹתוֹ תַּג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי תַּחֲגֹגוּ אֹתוֹ:
- 42 Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;
- 42 בְּסֻכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכֹּת:
- 43 that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.
- 43 לְמַעַן יָדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצו שלמים לחגיגה, יכול מדמה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנזטו לַעֲבֹר את השנים שאם אין העזור, פעמים שהוא בא באמצע הקצו או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא זבא יציא זבא, יכול יהא מציא כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד במשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עזו ופריו שוה (סוכה לה). הדר. הָדָר באילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם): כפת תמרים. חסר וי"ו, למד שאינה חלה אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שנגפיו קלועים כעצמות וכחזלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. עניי כבוד (סוכה יא):

44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מִעְדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לְאֹמַר:	סזיעי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֵיהֶם שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֹדֶת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל מְנֻחָת דְּכִיתָא יִסְדֹּר יֵת בּוֹצִינָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֻלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִין תְּהִי הָוִיא גְרִיצָתָא חֲדָא:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׁמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרָכָה עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרָכָה לְבֹנָה זֶכֶה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאֻזָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:	7

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואמה מצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש לורך המנורה, וכן משמע ואמה סופך לזוהא את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פו.) ובת"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כג. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חצרותיה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושיערו חכמים, חצי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט.):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמתהרה ומדשנה תחלה מן האפר: (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהרה של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגזיזין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):

- 8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.
- 8 בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:
- 9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.
- 9 וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּוּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לוֹ מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)
- 10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.
- 10 וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:
- 11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.
- 11 וַיִּקְבּוּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:
- 12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.
- 12 וַיִּנְיִחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)
- 13 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 13 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לצונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלצונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגצוה כלום, אלא הלצונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה בקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הצא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי ברכיה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ביום השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת זוננת של תשעה ימים, בחמיה. ומתניתא אמרה (תיכ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלן צאחם לצית חצקם (במדבר ז, צ) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המנחה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו:

(11) ויקב. כתרומתו, ופריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שזמן של ישראל שפרסמה הכחז לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דהוה פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת דצדדים, שאלת בשלום הכל: בת דברי. דברנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיצא צו אהליאצ צן אחיסומך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחדו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח: עח:) שנאמר מסלליה מות יומת (שמות שם יד), אצל לא פורש להם באיו מיתה, לכך נאמר פי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אצל במקלל הוא אומר, לפרש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

<p>14 'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>אָפִיק ית דַּאֲרָגִיו לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּן כָּל דְּשָׁמְעוּ ית יְדִיהוֹן עַל רִישִׁיהּ וְיִרְגְּמוּן יְתִיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא:</p>	<p>14 הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשְּׁמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְיִרְגְּמוּ אוֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>
<p>15 And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר גֹּבֵר גֹּבֵר אָרִי יִרְגִּיו קָדָם אֱלֹהִיהּ וְיִקְבִּיל חֹבִיבָהּ:</p>	<p>15 וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנִשָּׂא חַטָּאוֹ:</p>
<p>16 And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְדִיפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל מְרַגְם יִרְגְּמוּן בֵּיהּ כָּל כְּנִשְׁתָּא גֵיּוֹרָא כְּנִצִּיקָא בְּפִרְשׁוּתִיהּ שְׁמָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>16 וְנִקְבַּ שְׁם־יְהוָה מוֹת יוּמָת רְגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבו־שָׁם יוּמָת:</p>
<p>17 And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>וְגֹבֵר אָרִי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דְאַנְשָׁא אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>17 וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוּמָת:</p>
<p>18 And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל נַפְשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא:</p>	<p>18 וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:</p>
<p>19 And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>וְגֹבֵר אָרִי יִתִּין מוּמָא בְּחִבְרִיהּ כְּמָא דְעָבַד בֶּן יתְעַבִּיד לִיהּ:</p>	<p>19 וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בְּעַמּוּתוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בֶּן יַעֲשֶׂה לוֹ:</p>
<p>20 breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שְׁנָא חֲלָף שְׁנָא כְּמָא דִּיהִיב מוּמָא בְּאַנְשָׁא בֶּן יתִּיהִיב בֵּיהּ:</p>	<p>20 שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כַּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם בֶּן יִנָּתֵן בּוֹ:</p>
<p>21 And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוֹל אַנְשָׁא יתְקַטִּיל:</p>	<p>מִפְטִיר וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת:</p>

(14) השמעיים. אלו העדים: כל. להוציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך זראשך, ואין אנו נענשים צמיחתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוהו של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. צכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכיניו: ונקב. לשון קללה, כמו מה קָבַד (צמדצר כג, ת. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) בן ינתן בו. פירשו רבותינו (צ"ק פד.) שאינו נתינת מום ממש, אלא תשלומי ממון שמין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּבַר צהורג צהמה, וכאן דָּבַר צעושה צה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה בו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דבר הכתוב, וצא להקישו למכה צהמה, מה מכה צהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמכה שפטור, ומה צהמה צחצלה, שאם אין צחלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד

<p>22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.'</p>	<p>מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם בְּגֵר כַּמֶּלֶךְ כְּאֶזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יְהִי לְכוֹן גִּיּוֹרָא כִּנְצִיבָא יְהִי אַרִי אֲנִי יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>22</p>
<p>23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>קכד פסוקים</p>
<p>XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סִינַי לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינַי לְמִימַר:</p>	<p>נזה</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמַּר לְהוֹן אַרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶץ דְּאֲנִי יְהִיב לְכוֹן וְתִשְׁמַיט אֶרֶץ שְׁמַטָּא קָדָם יי:</p>	<p>2</p>
<p>3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.</p>	<p>שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שָׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֹת-תְּבוּאָתָה: שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע חֲקֵלְךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יָת עֲלֵלְתָה:</p>	<p>3</p>
<p>4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שָׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמַר: וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא נִיח שְׁמַטָּא יְהִי לְאֶרֶץ דְּתִשְׁמַיט קָדָם יי חֲקֵלְךָ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִכְסַּח:</p>	<p>לוי</p>
<p>5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.</p>	<p>אֵת סִפְיַת קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֵת-עֲנָבֵי נֹזְרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ: יָת כְּתִי תִצְדָּךְ לֹא תִחְצֹד וְיָת עֲנָבֵי שְׁבָקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמַטָּא יְהִי לְאֶרֶץ:</p>	<p>5</p>

שִׁיעֶשֶׂה זֶה חֲצוּרָה:

(22) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. אֵלֵהי כוֹלֵכִם, כֹּשֶׁם שְׁאֵנִי מִיחַד שְׁמִי עֲלֵיכֶם, כִּךְ אֲנִי מִיחַד שְׁמִי עַל הַגֵּרִים:

(23) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ. כָּל הַמִּצְוָה הַאֲמֹרָה בְּסִקִּילָה בְּמִקּוֹם אַחֵר דְּחִיָּה, רְגִימָה, וְתִלְיָה:

(1) בַּהֲרַ סִינַי. מֵה עֵינֵי שְׁמִיטָה אֵלֵל הַר סִינַי, וְהֵלֵל כָּל הַמִּצְוֹת נִאֲמָרוּ מִסִּינַי, אֲלֵל מֵה שְׁמִיטָה נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיהָ (וּפְרִטוּתִיהָ) וְדִקְדוּקִיהָ מִסִּינַי, אֲף כוֹלֵן נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיהָ וְדִקְדוּקִיהָ מִסִּינַי, כִּךְ שְׁנוּיָה בְּחִ"כ (פֶּרֶשְׁתָּא א, א). וְנִרְאָה לִי שֶׁכֶּךְ פִּירוּשָׁה, לְפִי שְׁלֹא מִלִּינוּ שְׁמִיטָה קִרְקָעוֹת שְׁנִינִית בְּעֶרְבוֹת מוֹאֵב בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, לְמַדְנוּ שְׁכִלְלוּתִיהָ וּפְרִטוּתִיהָ כוֹלֵן נִאֲמָרוּ מִסִּינַי, וְזֶה הַכְּתוּב וְלִמַּד כֹּאן עַל כָּל דְּבוּר שֶׁנִּדְּבַר לְמַשָּׁה שְׁמִינִי הִיוּ כוֹלֵם כִּלְלוּתִיהָ וְדִקְדוּקִיהָ, וְחִזְרוּ וְנִשְׁנוּ בְּעֶרְבוֹת מוֹאֵב:

(2) שְׁבַת לְה'. לֶשֶׁם ה' כֹּשֶׁם שְׁנִאֲמַר בְּשִׁבְתָּ בְּרָאשִׁית:

(4) יִהְיֶה לְאָרֶץ. לְשָׁדוֹת וְלִכְרִמִּים: לֹא תִזְמַר. שְׁקוּלָצִין וְמוֹרוּתִיהָ, וְתִרְגוּמוֹ לֹא תִכְסַּח, וְדוּמָה לֹא קוֹלָסִים פְּסוּחִים (יִשְׁעִיהָ לֵב, יז), שְׁרָפָה בְּאֵשׁ פְּסוּחָה (תְּהִלִּים פ, יז):

(5) אֵת סִפְיַת קְצִירְךָ. אִפְּיִלּוֹ לֹא זְרַעְתָּהּ, וְהִיא זְמַחָה מִן הַזֶּרַע שֶׁנִּפְלָה בָּהּ בְּעַת הַקְצִיר, הוּא קְרוֹי סִפְיָה: לֹא

<p>6 And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;</p>	<p>וְהִיְתָה שִׁבְתַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשָׂכִירְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ וְלַחֲתָא וּלְבַעֲיָרָךְ וּלְחִיתָא בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>	<p>6 וְהִיְתָה שִׁבְתַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשָׂכִירְךָ וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ וְלַחֲתָא וּלְבַעֲיָרָךְ וּלְחִיתָא בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>
<p>7 and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.</p>	<p>וְלַחֲתָא וּלְבַעֲיָרָךְ וּלְחִיתָא בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>	<p>7 וְלַחֲתָא וּלְבַעֲיָרָךְ וּלְחִיתָא בְּאֶרְצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאֹכֹל: (ס)</p>
<p>8 And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.</p>	<p>וְתִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמֶטָן דְּשָׁנִין שִׁבְעַת שָׁנִין שִׁבְעַת זְמָנִין וַיְהִי לָךְ יוֹמֵי שִׁבְעַת שָׁמֶטָן דְּשָׁנִין אַרְבָּעִין וְתִשַׁע שָׁנִין:</p>	<p>8 וְתִמְנִי לָךְ שִׁבְעַת שָׁמֶטָן שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת פְּעָמִים וַיְהִי לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁמֶטָן הַשָּׁנִים תִּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה:</p>
<p>9 Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.</p>	<p>וְתַעֲבֹר שׁוֹפָר וַיִּבָּא בְּיָרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרֵא לִירְחָא בְּיוֹמָא דְּכַפּוּרִיא תַעֲבֹרִין שׁוֹפָרָא בְּכָל אֶרְעֹכּוֹן:</p>	<p>9 וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֶרְצְכֶם:</p>
<p>10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְתִקְדְּשׁוּן יֵת שְׁנַת חֲמִישִׁין שָׁנִין וְתִקְרֹון חִירוּתָא בְּאֶרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לְכּוֹן וְתִתּוּבוּן גְּבֵר לְאִחְסָנִיתָהּ וְגְבֵר לְזִרְעִיתָהּ תִּתּוּבוּן:</p>	<p>10 וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאֶרֶץ לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֹחֲזָתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשׁוּבוּ:</p>

תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: בזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אחת ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אחת אוכל, ואי אחת אוכל מן השומר (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲדָמִי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שהיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלֵה לחיה מן השדה פְּלֵה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמיטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רגילות שמיטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמיטה ושמיטה בזמנה (ת"כ פרשתא ב, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמיטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט:

(9) והעברתה. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִצְנָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה ד, ל). ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא צעור לחדש, אם כן למה נאמר צעור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שבת ככל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שבת ככל ארצכם, אלא צבית דין בלבד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ב, א) בכניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:): וקראתם דרור. לעבדים, צִין נרצע, צִין שלא פָּלוּ לוֹ שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדדיר

- 11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines. 11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים יוֹבֵלָא הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שְׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ שְׁנִין תִּהְיֶה לִכּוֹן לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִקְטְפוּן יֵת שְׂבָקָהּ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־נְזָרֶיהָ:
- 12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field. 12 כִּי יוֹבֵל הוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה אֲרֵי יוֹבֵלָא הִיא קוֹדֶשׁ לָכֶם מִן־הַשְּׂדֶה תֹאכְלוּ תִּהְיֶה לִכּוֹן מִן חֲקָלָא תִיכְלוּן אֶת־תְּבוּאָתָהּ יֵת עַל־תֶּהָ:
- 13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession. 13 בַּשָּׁנָה הַזֹּאת תָּשׁבוּ בְּשִׂמְאָ דְיוֹבֵלָא הָדָא אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ: תִּתְּבוּן גְּבֵר לְאֲחֻסְנִיתִיהָ:
- 14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another. 14 וְכִי־תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעַמִּיתְךָ וְאֲרֵי תִזְבִּין זִבְיָנִין לְחִבְרְךָ אֹו קִנֵּה מִיַּד עַמִּיתְךָ אֶל־תִּנּוֹן אִישׁ אֶת־אֲחֻזָּתוֹ: אוֹ תִזְבּוֹן מִיַּד חִבְרְךָ לֹא תִנּוֹן גְּבֵר יֵת אֲחֻזָּתִי:
- 15 According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee. 15 בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עַמִּיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכְּרֶלָךְ: בְּמִנְיַן שָׁנִים בְּתֵר יוֹבֵלָא תִזְבּוֹן מִן חִבְרְךָ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַל־תֶּהָ יִזְבִּין לָךְ:
- 16 According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee. 16 לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שָׁנִים תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים זִבְיָנִיהָ וּלְפֹם זְעִירוֹת שָׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תִּזְעַר זִבְיָנִיהָ אֲרֵי מִנְיַן עַל־תֶּהָ הוּא מִזְבִּין לָךְ: עַל־תֶּהָ תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שָׁנִים תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים זִבְיָנִיהָ וּלְפֹם זְעִירוֹת שָׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תִּזְעַר זִבְיָנִיהָ אֲרֵי מִנְיַן עַל־תֶּהָ הוּא מִזְבִּין לָךְ:

זי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בניקצט שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם מקיעת שופר: ושבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשבו. לרצות את הנרע (קידושין טו:):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיאת צראש השנה (ט:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אצל צורר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביוצל, נמצאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, בהוייתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לבער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביוצל:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר וְשָׁבְתָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרצות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחוזרת לאציו ביוצל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מניין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם זאת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תנו. זו אונאת ממון (שם פרשת ג, ד ז"מ נח:):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זה פשוטו, ליישז המקרא על אופניו, על האונאה צא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היוצל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היוצל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזהו שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שחעמוד שתי שנים ביד הלוקחו מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יואל מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גֹּבֵר יֵת חֲבֵרִיהַ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְתִשְׁמְרוּ תִּשְׁמְרוּ וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה וְתִשְׁבְּתֶם אִתָּם וְיִשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּחָה:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וְיִשְׁבְּתֶם לְבִטָּחָה עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מִה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָה אֶת־תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְיִזְרְעֶתֶם אֶת־הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־תְּבוּאָהּ יָשֹׁן עַד־הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן:	22
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמְכַּר לְצִמְמָתָהּ כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	23

- (16) תרבה מקנתו. תמכרנה ציורו: תמעט צדמיה:
- (17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (ב"מ נח:):
- (18) וישבתם על הארץ לבטח. שצפון שמטה ישראל גולים, שנאמר הוֹצֵאתִי אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ וְהָרַגְתָּ אֶת־שָׂחָתֶיךָ (ויקרא כו, לד שנת לג), ושצעים שנה של גלות צל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו:
- (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צנור: ואכלתם לשבע. אף צורך המעים תהא צו צרכה:
- (20) ולא נאסף. אל הבית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא:):
- (21) לשלש השנים. למקנת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו צשמינית צמרחתו ויקצרו צניסן:
- (22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו צדשה צגרנות, וצתשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, צששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שמי שנים רצופות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר צשאר השמטות כולן:
- (23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוצשה (ת"כ שם ח): לצמחת.

- 24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land. ויבכל ארץ אחוזתכם גאלה ובכל ארע אחסנתכון תתנו לארץ: (ס)
- 25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold. כִּי־יִמְכֹר אָחִיו וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגָאֵל אֶת מִמְכַּר אָחִיו: רציע
- 26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it; וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהָשִׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כֶּבֶד גֹּאֲלָתוֹ: 26
- 27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession. וַחֲשַׁב אֶת־שָׁנָי מִמְכְּרוֹ וַהֲשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: 27
- 28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession. וְאִם לֹא־מָצָאָה יָדוֹ דֵּי־הָשִׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמְכְּרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בְּיַבֵּל וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ: (ס) 28
- 29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption. וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה גֹאֲלָתוֹ עַד־תָּמָּם שְׁנַת מִמְכְּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גֹאֲלָתוֹ: חמישי (שלישי)

לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (שס), שאינה שלך: (24) ובכל ארץ אחוזתכם. (ת"כ) לרבות צמים, ועצד עצרי (שס ט), ודבר זה מפורש בקידושין צפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב: (25) כי ימורך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב): (27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוכל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, בכך וכך, עתיד היית להחזירה ביוכל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, וימנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל): (28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוכל משמט בתחלתו (ת"כ שם ז): (29) בית מושב עיר חומה. בית בתוך עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשת ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר שדה שיוכל לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, ובתוך שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, הוצרך לפרש צוה שהוא חלוק, שאם רצה לגאול בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה

- 30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.
- 30 ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה תמימה וקם הבית אשר-בעיר אשר-לא)ק' לו] חמה לצמיתת לקנה אתו לדרתיו לא יצא ביביל:
- 31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.
- 31 ובתי החצרים אשר אין-להם חמה סביב על-שדה הארץ יחשב גאלה תהיה-לו וביביל יצא:
- 32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.
- 32 וערי הלויים בתי ערי אחוזתם גאלת עולם תהיה ללויים:
- 33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.
- 33 ואשר יגאל מן-הלויים ויצא ממכר-בית ועיר אחוזתו ביביל כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם בתוך בני ישראל:
- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.
- 34 ושדה מגרש עריהם לא ימכר כִּי-אחוזת עולם הוא להם: (ס)

גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע העשרה חמשים (זראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יא מכחו של מוכר ועומד ככחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינ, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והוצרך לכחוצ לה, אלא מתוך שצריך לכחוצ לא בפנים, תקנו לו במסורת זה נופל על זה): לא יצא ביביל. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל בתוך שנתו לא יא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פקדא, עיירות פחוחות מאין חומה, ויש הרבה בספר יהושע הערים וסגריהם (יהושע יג, כח), צסגריהם וצטילתם (זראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין ציוצל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, וזה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, צ ערכין לג): וציוצל יא. צחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם צאלפים אמה סצירות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויא ציצל. אותו ממכר של בית, או של עיר, ויש צ לזוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר צתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוצ אלא צלוקח ישראל שקנה בית צערי הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מצוה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציוצל ואינו נחלט לסוף שנה כצית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלט שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גוצר, שאם הקדיש צן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גוצר אינה

- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee. וְכִי־יִמּוּךְ אֶחָיִךְ וּמִטָּה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחֻזְקָתוֹ בּוֹ גָּר וְתוֹשֵׁב יְחִי עִמָּךְ: וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיִךְ וּתְמֻנָתוֹ בֵּית יָדִיד וְיִתְחַבֵּב וַיִּיחִי עִמָּךְ:
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee. אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ וְתַרְבִּית וִירָאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ וַיְחִי אֶחָיִךְ עִמָּךְ: לֹא תִסֵּב מִנִּיהַ חֵיבּוּלָיָהּ וְרַב־יָתָא וְתִדְחַל מֵאֲלֶהָּ וַיִּיחִי אֶחָיִךְ עִמָּךְ:
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase. אֶת־כֶּסֶףְךָ לֹא־תִתֵּן לּוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֵּן אֶכְלָךְ: יֵת כֶּסֶףְךָ לֹא תִתִּין לָיָהּ בְּחֵיבּוּלָיָהּ וּבְרַב־יָתָא לֹא תִתִּין מִיֶּכָלְךָ:
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God. אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס) אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם יָבִיאוֹתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶתְכֶם לְמַתָּן לָכֶם לְכֹן יֵת אֶרֶץ כְּנָעַן לְמַתָּן לָכֶם לְכֹן לֵאלֹהִים:
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant. וְכִי־יִמּוּךְ אֶחָיִךְ עִמָּךְ וְנִמְכַר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת עֶבֶד: וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אֶחָיִךְ עִמָּךְ וַיִּנְדְּבֶנּוּ לָךְ לֹא תַפְלַח בֵּיתוֹ פוֹלְחֵן עֲבָדִין:
- 40 As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee. כְּשָׂכִיר כְּתוֹשֵׁב יְהִי עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כְּשָׂכִיר כְּתוֹבָא יְהִי עִמָּךְ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא יַפְלַח עִמָּךְ:
- 41 Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return. וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיִּפְּקֵם מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמָּיה וַיָּתוּב לְיִרְשִׁיתָהּ וְלִאֲחֻזַּת אֲבֹתָהּ יָתוּב:

יוצאה לכהנים ציונל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כו, כ), אצל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקוהו משעת מותם היד. למה זה דומה, למשאו של החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או תושב, ואיזהו תושב כל שקבל עליו שלא לעבוד עבודה אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרבית. חד שווינהו רבנן, ולעצור עליו שני לאוין (צ"מ ס:). ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו הימר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בזכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומשחבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנתי בין צדור לשאינו צדור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל ברבית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכם מארץ מצרים על מנת שתקבלו עליכם מצותי, אפילו הן כבדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. שזכר שתקבלו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צאריך ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעובד עבודה אלילים (ח"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר בה כעבד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחץ, ולא ינעול לו מנעלו:

(40) כשכיר כתושב. עבודה קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג בו: עד שנת היבול. אם פגע בו יוצל לפני שש שנים היוצל מוצאו:

<p>42 For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.</p>	<p>כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶרֶץ עֲבָדֵי אֲנִי וְאֶפִּיקֵת אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרֵת עֶבֶד: יִתְּחוּן מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וְבֵן עֲבָדִין:</p>
<p>43 Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.</p>	<p>לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּירָאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ: לֹא תִפְלַח בֵּיהּ בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ:</p>
<p>44 And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.</p>	<p>וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֶת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:</p>
<p>45 Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.</p>	<p>וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וְהָיוּ לָכֶם לְאֻחָזָה: וְאִם מִבְּנֵי תוֹתִבָּיָא עֵרְלִיָּא דְּדִיִּירִין עִמָּכֶן מִנְּהוֹן תִּקְנוּ וּמִזִּרְעֵיהֶן דְּעִמָּכֶן דְּאִתְּלִידוּ בְּאֶרְעֶכֶן וַיְהוּן לָכֶן לְאֻחְסָנָא:</p>
<p>46 And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהִתְנַחֲלֹתָם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אֻחָזָה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֻחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאֻחָיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ: (ס)</p>
<p>47 And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשְׁיֵג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָן אַחִיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֶקֶר מִשְׁפַּחַת גֵּר: וְאִרִי תִדְבִּיק יָד עֵרֶל וְתוֹתֵב עִמָּךְ וְיִתְמָסְכֵן אַחִיד עִמָּיָה וַיִּזְדָּבֵן לְעֵרֶל תוֹתֵב דְּעִמָּךְ אוֹ לְאֶדְמָא מִזִּרְעֵית גֵּיזְרָא:</p>

שביעי

- (41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אס הוא נמכר בניו מי מכרן, אלא מכאן, שרבו חייב בזמנות בניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כב.). ואל אחזת אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזלזלו בכך (מכות יג.). אחזת. חזקת:
- (42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרזה, כאל יש עזד למכור, ולא יעמידנו על אפן הלוקח:
- (43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קסם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עלך תחת הגפן, עד שאבוא, שאל תאמר אין מכיר בדבר אס לזורך אס לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור ללב, לכן נאמר ויראת:
- (44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אס תאמר אס כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, בז' אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא תסיה כל קסמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצחוק גזול ארצכם, שהרי זה אמרתי, לא תחיה כל נשמה:
- (45) וגם מבני התושבים. שאלו מסביבותיכם לישא נשים צאצאם וילדו להם, הבן הולך אחר האב, ואינו בכלל לא תחיה, אלא אמה מותר לקנותו בעד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:
- (46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילים לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא בעמו ומלך צמשרתי שלא לרדות בפרך:
- (47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כהרגומו על תושב, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר

- 48 after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;
אחרי נמכר גאלה תהיה לו אחד מאחיו יגאלנו: בְּתֵר דְּאַזְדָּבֵן פּוֹרְקָנָא יְהִי לִיה חֵד מֵאַחוּהִי וּפְרָקְנִיה:
- 49 or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.
אוֹ-דָדּוֹ אוֹ בֶן-דָּדּוֹ יִגְאֲלֵנוֹ אוֹ-מִשְׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֲלֵנוֹ אוֹ-הַשִּׁנִּיָּה יָדּוֹ וְנִגְאָל: אִם אֲחֻבּוֹהִי אוֹ בֶר אֲחֻבּוֹהִי יִפְרָקְנִיה אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרִיה מִזֶּרְעִיתִיה יִפְרָקְנִיה אוֹ דִּתְדַבִּיק יָדֶיה וְיִתְפָּרִיק: דִּיבְלִיא אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרִיה מִזֶּרְעִיתִיה יִפְרָקְנִיה אוֹ דִּתְדַבִּיק יָדֶיה וְיִתְפָּרִיק:
- 50 And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.
וְחָשַׁב עִם-קֹנָהוּ מִשְׁנַת הַמָּכְרוֹ לוֹ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף מִמִּכְרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ: וְיִחְשַׁב עִם זִבְנִיה מִשְׁנַת דְּאַזְדָּבֵן לִיה עַד שְׁתָּא דִּיבְלִיא וְיִהִי כֶסֶף זִבְנִיהוּ בַּמִּנּוּן שְׁנֵיָא כִּימֵי אֲגִירָא יְהִי עִמִּיה:
- 51 If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.
אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לִפְיָהֶן יָשִׁיב וְגֹאֲלָתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשָׁנֵיָא לִפְדּוּמָהוֹן יִתִּיב פּוֹרְקָנִיה מִכֶּסֶף זִבְנִיהוּ:
- 52 And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.
וְאִם-מְעַט נִשְׁאַר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וְחָשַׁב-לוֹ כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב אֶת-גֹּאֲלָתוֹ: וְאִם זְעִיר אֲשֶׁתָּאר בְּשָׁנֵיָא עַד שְׁתָּא דִּיבְלִיא וְיִחְשַׁב לִיה כְּפֹם שְׁנוֹהִי יִתִּיב יֵת פּוֹרְקָנִיה:
- 53 As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.
כְּשָׂכִיר שָׁנָה בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא-יִרְדְּנוּ בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ: כְּאִגִּיר שָׁנָא בְּשָׁנָא יְהִי עִמִּיה לֹא יִפְלַח בֵּיה בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶךָ:
- 54 And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.
וְאִם-לֹא יִגְאֹל בְּאַלְהָ וְיִצָּא בְּשְׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ: וְאִם לֹא יִתְפָּרִיק בְּאַלְיָן וְיִפְזֹק בְּשְׁתָּא דִּיבְלִיא הוּא וּבָנָהוּ עִמִּיה:

ותושב עמך. מיגרס לו שיעשיר, דזוקו עמך: ומך אחיך עמו. מיגרס לו שימוך, דזוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ם, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אליילים עזמה (שם כ. ד"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עעים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחהו שִׁיטְמַע:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציובל יצא, כמו שנאמר למטה, ויצא בשנת היובל, ונכרי שחט ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא חצא עליו בעקיפין, מפני חלול השם (ד"ק קיג.), אלא כשבא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו בעשרים מנה, נמא שקה הנכרי עבדות שנה במנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו במספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה במנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעיניך. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה, צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:): (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב בזמנות בניו (קידושין כב.))

	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲנוֹן וְצִלָּם וְקִמָּא לֹא תִקְיֹמוּן לְכוֹן וְאֲבָן סִגְדָא לֹא תַתְּנוּ בְּאֶרֶצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)	נז פסוקים
	<i>The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 151.</i>		
3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם בְּקִוְיִי תִּהְיוּ וְיִתְּן פְּקוּדֵי תִּשְׁרֹנוּ וְתַעֲבֹדוּן יְתְּהוּן:	בחמתי
4	then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.	וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעִתָּם וְנָתַתְּהָ הָאֶרֶץ יְבוּלָהָ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיָּו:	4
5	And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.	וְהִשִּׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת־בְּצִיר וּבְצִיר יִשִּׁיג אֶת־זֶרַע וְאָכְלֹתֶם לַחֲמֻכֶּם לְשִׁבַּע וְיִשְׁכַּתֶּם לְבִטָּח בְּאֶרֶצְכֶם:	5

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עובד עבודת אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכך נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונאסד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכך סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף ליה ברבית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ): ואבן משכית. לשון כסוי, כמו וּשְׁפָטִי כְּפִי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברצפת אבנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחוה בפשוט ידים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב):

(2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המזות, כשהוא אומר ואת מזותי תשמרו הרי קיום המזות אומר, הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שמהיו עמלים צמורה: ואת מצותי תשמרו. הו עמלים צמורה על מנת לשמור וולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) וְלֹמַדְתֶּם אֹתָם וְשִׁמְרַתֶּם לְעֹשֶׂתָם:

(4) בעתם. צעה שאין דרך בני אדם ללאת, כגון (בבלי רביעיית. רש"י יצן) בבלי צמות (תענית כג. ת"כ פרק א, א):

(א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ סו:):

(5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה. ואתם עסוקים בו עד הבציר, ובציר תעסקו עד שעת

- 6 And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land. **וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בָּאָרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחְרִיד וְהַשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וַחֲרָב לֹא־תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:**
- 7 And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword. **וַיִּרְדְּפוּ אֹת־אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לַחֲרָב:**
- 8 And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword. **וַיִּרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רַבְּבָה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לַחֲרָב:**
- 9 And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you. **וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וַחֲקִימֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:**
- 10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new. **וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֶּשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תוֹצִיאוּ:**
- 11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you. **וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:**

שני

7

8

9

שלישי
(חמישי)

11

הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתצרך צמעיו (שס ז):

(6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונחמי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעבור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):

(7) לפניכם לחרב. איש בחור רעהו (שס):

(8) וירדפו מכם. מן החלשים שצדק, ולא מן הגזורים שצדק (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים בלשון רש"י בפרשת בראשית, לא היה צריך להחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישוש, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו אויביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:

(9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא בת"כ (פרק ג, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. צקומה וקופה (שס): והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא כצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוָה צִרְתִּי עָדָה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כצרית וגו' (ת"כ שס):

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שס פרק ג, א ב"ז זא): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאזורות מלאות ישן, ואריכים אתם לפנות האזורות למקום אחר, לתת החדש למוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קנה צדק. כל געילה לשון פליטת דבר הצלוע בדבר, כמו פי שם נגעל מגן גבורים (שמואל ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושיחין מגן של עור צָקֵלָז מצוּשָׁל כדי

<p>12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהֵייתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם:</p> <p>וְאֲשֶׁרִי שְׁכִינָתִי בֵּינֵיכֶם וְאֲחֵנִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם:</p>	<p>12</p>
<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית לֶהֱעָבְדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאֶזְלַח אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)</p> <p>אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּרִית לֶהֱעָבְדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאֶזְלַח אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת:</p>	<p>ע"כ צחול 13</p>
<p>14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p> <p>וְאִם-לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14</p>
<p>15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם-בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְאִם-אֶת-מִשְׁפָּטַי תִּגְעַל נַפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:</p> <p>וְאִם בְּקִימֵי תְּקִיּוֹצֹנִי וְאִם יְתִי תִרְחִיק נַפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יְת כָּל פְּקוּדֵי לְאַשְׁנִי וְתִכּוֹן יְת קִימֵי:</p>	<p>15</p>
<p>16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.</p>	<p>אֲנִי-אֶעֱשֶׂה-נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָתָה וְאֶת-הַקְדַּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיכַת נֶפֶשׁ וְזֶרְעֵתֶם לְרִיק וְזֶרְעְכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:</p> <p>אֲנִי אֶעֱשֶׂה נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשְׁחָתָה וְאֶת-הַקְדַּחַת מַכְלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיכַת נֶפֶשׁ וְזֶרְעֵתֶם לְרִיק וְזֶרְעְכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:</p>	<p>16</p>

להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוצ העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאתי יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: מטה. כמין יחד בשני ראשי העול המעכבים המוסרה שלא תזא מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כו, ז), קבילי"א צלע"ז: קוממויות. צקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בצורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אמור, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בצורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד ג' צ' ל' פ' ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום רעים וספאים לה' מ'אד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלל תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרשתא ז, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שצד עבירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצוית עליכם: שחפת. חולי שמשחף את הצער, אנפולי"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו כי

- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you. וַנִּתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתַּתֶּם וְאִין־רָדַף אֶתְכֶם:
- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins. וְאִם־עַד־אַלְהָה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:
- 19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass. וְשִׁבַּרְתִּי אֶת־גִּבּוֹרְתֵי עֲזֻכְכֶם וְנִתְּתִי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ:
- 20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit. וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תִתֶּן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִיָּו:
- וְאֶתִּין רוּגְזִי בְכֹן וְתִתְּבֹרוֹן קֶדֶם בְּעָלִי דְּבִיכֹן וְיִרְדּוֹן בְּכֹן שְׂנְאֵיכֹן וְתַעֲרְקוֹן וְלִית דְּרָדִיף יִתְּבֹן:
- וְאִם עַד אֱלִין לֹא תִקְבְּלוֹן לְמִימְרִי וְאוֹסִיף לְמִרְדִּי יִתְּבֹן שִׁבְעַ עַל חֹבִיכֹן:
- וְאֶתְּבַר יִת יְקָר תִּקְפְּכוֹן וְאֶתִּין יִת שְׁמִיא דְּעֻלְיִכוֹן תְּקִיפִין כְּבַרְזֶל מְלֹאחַתָּא מִטְרָא וְאַרְעָא דְּתַחֲתֵיכוֹן חֲסִינָא כְּנֹחָשׁ מְלִמְעַבַּד פִּירִין:
- וְיִסּוּף לְרִיקְנוּ חִילְכוֹן וְלֹא תִתֵּן אֲרֻצְכוֹן יִת עַל־לִתָּהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה:

אֶשׁ קֶדֶשׁה גְּאֵפִי (דְּבָרִים לז, כז): מַכּוּלוֹת עֵינַיִם וּמַדִּיבַת נֶפֶשׁ. הָעֵינַיִם נֹפֶט וּכְלוֹת לִרְאוֹת שְׂנֵאֵל וְיִקְרָא, וְסוּף שֶׁלֹא יִרְפָּא, וְיִדְאֻזוּ הַנֶּפֶשׁוֹת שֶׁל מִשְׁפַּחְתּוֹ צְמוּתוֹ. כָּל תַּחֲוָה שְׂאִינָה צָהָה וְתוֹחַלַת מִמוּשָׁכָה, קְרוּיָה כְּלִיִּן עֵינַיִם: וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק. תּוֹרַעְתּוֹ וְלֹא תִצְמַח, וְאִם תִּצְמַח, וְאִכְלוּהוּ אוֹיְבֵיכֶם:

(17) וְנִתְּתִי פָנַי. פָּנַי שְׁלִי, פּוֹנֵה אֲנִי מִכָּל עַסְקִי לַהֲרַע לָכֵס: וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם. כִּמְשַׁמְעוֹ, יִשְׁלְטוּ בְכֶם. אֲגַדַּת ת"כ מִפְרָשָׁה זוֹ (פֶּרֶק ד'): אֵיךְ אֲנִי אַעֲשֶׂה זֹאת. אֲנִי מַדְבֵּר אֶלָּא בִּזְאֵף, וְכֵן אֵיךְ אֲנִי אֶלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי (פֶּסוּק מ"א): וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם. שִׁהִיוּ הַמַּכּוֹת פּוֹקְדוֹת אֶתְכֶם מִזֹּו, עַד שֶׁהִרְאֵשׁוּנָה פְּקוּדָה אֶלְלֵכֶם, אֲצִיָּה אַחֶרֶת וְאֶסְמַכְנָה לָהּ: בַּהֲלָהּ. מַכָּה הַמַּצְהֵלֶת אֶת הַצִּרְיוֹת, וְאִיזוֹ, זֹו מַכָּה מוֹתָן: אֵת הַשְּׁחַתָּה. יֵשׁ לָךְ אָדָם שֶׁהוּא חוֹלָה וּמוֹטֵל צְמוּטָה אֲזַל בְּשֵׁר וְעָלִי, תִּלְמוּד לֹוֹמֵר שְׁחַתָּה, שֶׁהוּא נִשְׁחָף, אוֹ עֵתִים שֶׁהוּא נִשְׁחָף אֲזַל נוֹחַ וְאִינוּ מִקְדִּית, תִּלְמוּד לֹוֹמֵר וְאֵת הַקְדַּחְתָּ, מִלְּמַד שֶׁהוּא מִקְדִּית, אוֹ עֵתִים שֶׁהוּא מִקְדִּית וְסָבּוֹר הוּא בְּעֵצְמוֹ שִׁיחִיה, תִּלְמוּד לֹוֹמֵר מַכּוּלוֹת עֵינַיִם, אוֹ הוּא אִינוּ סָבּוֹר בְּעֵצְמוֹ שִׁיחִיה אֲזַל אַחֲרֵים סָבּוֹרִים שִׁיחִיה, תִּלְמוּד לֹוֹמֵר וּמַדִּיבּוֹת נֶפֶשׁ: וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק וְזֶרַעְכֶם. זֹו רַעֲוָה וְאִינוּ מִצְמַחַת, וּמַעֲמָה מֵהָאוֹיְבִים צָאִים וְאִכְלוּ, וּמַה ת"ל וְאִכְלוּהוּ אוֹיְבֵיכֶם, הֵא כִיכֵד, זֹו רַעֲוָה שֶׁנֶּה רֹאשׁוֹנָה, וְאִינוּ מִצְמַחַת, שֶׁנֶּה שְׁנִיָּה מִצְמַחַת וְאִינוּ צָאִים וּמוֹלָאִים תְּצוּאָה לִימֵי הַמָּנֹר, וְשִׁבְפִּינִים מַחֲסִים בְּרַעַב שֶׁלֹא לִקְטוּ תְּצוּאָה אֶשְׁתַּקֵּד. ד"א וְזֶרַעְתֶּם לָרִיק וְזֶרַעְכֶם, כִּנְגַד הַצִּנִּים וְהַצְנוּת הַכְּחוּב מַדְבֵּר, שֶׁאֵתָה עֹמֵל בָּהֶם וּמַגְדֵּלָן, וְהַחֲטָא בָּהּ וּמַכְלָה אוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁר טִפְּחִיתִי וְרִצִּיתִי אֲצִי כֵלֶם (אִיכָה ז, כז): וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם. כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּטוֹבָה וּפְנִיתִי אֲלֵיכֶם, כֵּךְ נֶאֱמַר בְּרַעֲוָה וְנִתְּתִי פָנַי. מִשְׁלֹו מִשְׁלֵל לִמְלֶךְ שֶׁאֵמַר לַעֲבָדִי פּוֹנֵה אֲנִי מִכָּל עַסְקִי וְעוֹסֵק אֲנִי עִמָּכֶם לַרַעֲוָה: וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם. שִׁיחִיה הַמוֹת הוֹרֵג אֶתְכֶם מִצְפִּינִים, וְזֶעֱלִי דְּצִיכּוֹן מִקִּיפִין אֶתְכֶם מִצְחוּץ (ת"כ פֶּרֶק ד, ה'): וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם. שְׂאִינִי מַעֲמִיד שׁוֹנָאִים אֶלָּא מִכֶּס וְצִכֶּס, שֶׁבִּשְׁעָה שְׁאוּמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדִי אֲלֵילִים עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל אֵינֶם מִצְקָשִׁים אֶלָּא מֵה שִׁבְגָלוּ, שֶׁנֶּאֱמַר וְקִיָּה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מְדִין וְעָמְלָק וְגִי קֶדֶם וְגו' (שׁוֹפְטִים ו, ג'), וְיִתְּנוּ עָלֵיהֶם וְיִשְׁחַתּוּ אֶת צִבּוֹל הָאָרֶץ (שֵׁם ד), אֲזַל בְּשִׁעָה שְׁאֵעֵמִיד עֲלֵיהֶם מִכֶּס וְצִכֶּס הֵם מִחֲפָשִׁים אַחֵר הַמַּטְמוּנוּתִים שִׁלְכֶם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאֲשֶׁר אֶקְלִי שְׂאֵר עַמִּי וְעוֹרְכֶם מִעָלֵיהֶם הַפְּסִיטוּ וְגו' (מִיכָה ג, ג. ת"כ ס'): וְנִסְתַּתֶּם. מִפְּנֵי אִימָה: וְאִין רֹדֵף אֶתְכֶם. מִצִּלָּה:

(18) וְאִם עַד אֱלָהּ. וְאִם בְּעוֹד אֱלָה לֹא תִשְׁמָעוּ: וְיִסְפַּתִּי. עוֹד יִסּוּרִין אַחֲרֵים: שִׁבְעַ עַל חַטֹּאתֵיכֶם. שִׁבְעַ פּוֹרַעְנוּת עַל ז' הַעֲבִירוֹת הָאֲמוּרוֹת לַמַּעֲלָה (ת"כ פֶּרֶק ה, א):

(19) וְשִׁבַּרְתִּי אֶת גִּבּוֹרְתֵיכֶם. זֶה צִית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר מַחֲלֵל אֶת מִקְדָּשִׁי גִּבּוֹר עוֹזֵכֶם (יִחְזָקָאֵל כד, כ"א): וְנִתְּתִי אֶת שְׁמֵיכֶם כְּבַרְזֶל וְאֶת אֲרֻצְכֶם כְּנֹחָשׁ. זֹו קֶשֶׁה מִשֵּׁל מִשֵּׁה שֶׁסֵּם הוּא אוֹמֵר וְקִיָּה שְׂמִיךְ אֲשֶׁר עַל לֹאֲשֶׁךְ נִחַשְׁתָּ וְגו' (דְּבָרִים כח, כג), שִׁהִיוּ הַשְּׁמִים מוֹזִיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּחַשְׁתָּ מוֹזִיעָה, וְהָאָרֶץ אֵינָה מוֹזִיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁאִין הַצִּבּוֹל מוֹזִיעַ, וְהִיא מַשְׁמֶרֶת פִּירוֹתֶיהָ, אֲזַל כֹּאֵן הַשְּׁמִים לֹא יִהְיוּ מוֹזִיעִין כְּדֶרֶךְ שֶׁאִין הַצִּבּוֹל מוֹזִיעַ, וְהִיא חוֹרֵב צְעוּלָם, וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה מוֹזִיעָה כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּחַשְׁתָּ מוֹזִיעָה, וְהִיא מַאֲבִדַת פִּירוֹתֶיהָ:

- 21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins. **וְאִם-תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תִאָּבוּ לְשִׁמְעַנִּי לִי וְלֹא תִיָּבוֹן לְקַבֵּלְא לְמִימְרֵי וְאֹסִיף לְאַיְתָּהּ עֲלֵיכֶם מִחָא שֶׁבַע כְּחֹטְאֵיכֶם:**
- 22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate. **וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת-חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת-בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׁמוּ דִרְכֵיכֶם:**
- 23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me; **וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוֹן לְמִימְרֵי וְתִהְיֶה קָדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:**
- 24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins. **וְהִלַּכְתִּי אַף-אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שֶׁבַע עַל-חֹטְאֵיכֶם:**
- 25 And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy. **וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל-עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָּבָר בְּתוֹכְכֶם וְנִתְּתֶם בְּיַד-אֹיֵב:**

(20) וְהָיָה לְרִיק בַּחֲבֹם. הָיָה אָדָם שֶׁלֹּא עָמַל שֶׁלֹּא חָרַשׁ שֶׁלֹּא זָרַע שֶׁלֹּא נָכַשׁ שֶׁלֹּא כָסַח שֶׁלֹּא עָדַר וּבִשְׁעַת הַקָּצִיר צָא שָׂדֶהוּ וּמִלֵּקָה אוֹתוֹ אֵין צֶכֶךְ כָּלֹס, אֲזַל אָדָם שֶׁעָמַל וְחָרַשׁ וְזָרַע וּנְכַשׁ וְכָסַח וְעָדַר וְצָא שָׂדֶהוּ וּמִלֵּקָה אוֹתוֹ, הָיָה שְׁנִי שֶׁלֹּא קָוָה (ת"כ שס ד): וְלֹא הָיוּ אֲרָצִים אֶת יִבְלָה. אֵף מֵה שֶׁאֵתָּה מוֹצִיל לָהּ בִּשְׁעַת הַזֹּרַע (שס): וְעַץ הָאֲרֶץ. אֲפִילוּ מִן הָאֶרֶץ יָהּ לָקוּ, שֶׁלֹּא יִחַיֵּט פִּירוֹתָיו בִּשְׁעַת הַחֲנוּטָה (שס): לֹא יָתֵן. מִשְׁמַשׁ לַמַּעֲלָה וְלַמַּטָּה, אֶעֱזֹב וְאֶפְרִי: לֹא יָתֵן בְּרִי. כִּשְׁהוּא מִפְּרָה מִשִּׁיר פִּירוֹתָיו, הָיָה שְׁתֵּי קָלֹלוֹת, וְיֵשׁ אֵין שְׁבַע פִּירוֹתָיו:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רְבוּתִינוּ אָמְרוּ עֲרָא, בְּמִקְרָה, שֶׁאֵינוּ אֵלָּא לְפָרָקִים, כֵּן תֵּלְכוּ עֲרָא בְּמִנּוֹת. וּמִנָּחַס פִּירֵשׁ לְשׁוֹן מְנִיעָה, וְכֵן הִקָּר רָגֵלָךְ (מִשְׁלִי כה, יז), וְכֵן יִקָּר רֹחַ (מִשְׁלִי יז, כז), וְקָרֹב לְשׁוֹן זֶה לְתַרְגּוּמוֹ שֶׁל אוֹנֶקְלוֹס, לְשׁוֹן קוֹשִׁי, שֶׁמִּקְשִׁים לָצֵד לִהְיוֹת מִהַתְּקָרֵב אֵלָּי: שֶׁבַע כְּחֹטְאֵיכֶם. שְׁבַע פִּירוֹתָיו אֲחֵרִים בְּמִסְפַּר שְׁבַע כְּחֹטְאֵיכֶם:

(22) וְהִשְׁלַחְתִּי לְשׁוֹן גִּירֹי: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵין לִי אֵלָּא חֵיהּ מִשְׁכַּל שְׁדִּרְכָה צֶכֶךְ, בְּהִמָּה שֶׁאֵין דְּרָכָה צֶכֶךְ מִנִּין, תִּלְמוּד לומר וְשִׁן בְּהִמָּה מִשְׁכַּל (דְּבָרִים לב, כד), הָיָה שְׁתֵּים, וּמִנִּין שְׁתֵּיהֶם מִמִּיתָה בְּנִיכְתָה, תִּלְמוּד לומר עַם קָמַת וְתָלִי עָקֵר (שס), מֵה אֵלֹו נֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין, אֵף אֵלֹו נֹשְׁכִין וּמִמִּיתִין כִּזְרֵה שְׁנֵים צָאֵרְךְ יִשְׂרָאֵל, חֲמוּר נֹשֶׁךְ וּמִמִּית, עֲרוּד נֹשֶׁךְ וּמִמִּית: וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם. אֵלֹו הַקְטָנִים: וְהִכְרִיתָה אֶת בְּהִמְתְּכֶם. מִצְוָה: וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם. מִצְוָה: וְנָשְׁמוּ דִרְכֵיכֶם. שְׁצִילִים גְּדוּלִים וְשְׁצִילִים קְטָנִים, הָיָה שְׁבַע פִּירוֹתָיו, שֵׁן בְּהִמָּה, וְשֵׁן חֵיהּ, חֲמַת וְזֹחֲלֵי עֶפֶר, וְשִׁכְלָה, וְהִכְרִיתָה, וְהִמְעִיטָה, וְנָשְׁמוּ:

(23) לֹא תִּסְרֹו לִי. לְשׁוֹן אֵלִי:

(25) נָקָם בְּרִית. וְיֵשׁ נָקָם שֶׁאֵינוּ בְּנִרְיָה, כְּדֶרֶךְ שֶׁאֵין נָקָמוֹת, וְזֶהוּ סִמּוּי עֵינָיו שֶׁל דָּדִיקָהוּ. דְּבָר אֲחֵר נָקָם בְּרִית, נָקָמַת בְּרִיתִי אֲשֶׁר עָבַדְתֶּם. כָּל הַבָּאָה חֲרָב שֶׁצִּמְקָרָה, הִיא מִלְחָמַת חֵיילֹת אוֹיְבִים: וְנֶאֱסַפְתֶּם. מִן הַחוּץ אֵל תּוֹךְ הָעָרִים מִפְּנֵי הַמָּוֶר: וְשִׁלַּחְתִּי דָּבָר בְּתוֹכְכֶם. וְעַ"י הַדָּבָר, וְנִתְּתֶם בְּיַד הָאוֹיְבִים הַזֵּרִים עֲלֵיכֶם, לְפִי שֶׁאֵין מִלִּינִים אֶת הַמַּת צִירוֹשִׁים, וְכִשְׁהֵם מוֹלִיאִים אֶת הַמַּת לְקַדְרֵי נִתְּנִים בְּיַד אוֹיֵב:

<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם בְּדֹאֲתָבָר לָכֹון סָעִיד וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֻכֶּם בְּתִנּוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֻכֶּם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לַחֲמֻכֶּם בְּתִנּוּר אֶחָד וְהָשִׁיבוּ לַחֲמֻכֶּם בְּמִשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדֹא לֹא תִקְבְּלוּן לִמִּימָרִי וְתִהְיוּן קִדְמִי בְּקִשְׁוִי:</p>	<p>27 וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶחָד עֲמֻכֹּן בְּתִקְוָה רָגַז וְאֶרְדִּי יִתְכוֹן אֶף אֶנָּה שִׁבְעַ עַל חֻבֵּיכֹון:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחִמַּת־קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אֶף־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּן בָּסָר בְּנֵיכֹון וּבָסָר בְּנִתְיֹכֶם תֹּאכְלוּן:</p>	<p>29 וְאָכְלֹתֶם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתְיֹכֶם תֹּאכְלוּן:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֲשִׁיצִי יָת בְּמִתְכוֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנֹסִיכֹון וְאֶתִין יָת פְּגָרֵיכֹון עַל פְּגֹור טַעֲוֹתֹכֹון וְיִרְחִיק מִימָרִי יִתְכוֹן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתְיֹכֶם וְהִכְרַתִּי אֶת־חֲמֻנֵיכֶם וְנִתַּתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרֵי גִלְיָיִכֶם וְגִעַלָּה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>
<p>31 And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְאֶתִין יָת קְרוֹיִכֹון חֲרָבָא וְאֶצְדִּי יָת מִקְדָּשֵׁיכֹון וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרֵעָנָא קוֹרְבָן בְּנִישְׁתְּכוֹן:</p>	<p>31 וְנִתַּתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹותִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם:</p>
<p>32 And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְאֶצְדִּי אֶנָּה יָת אֶרְעָא וְיִצְדֹון עֲלֶיהָ בְּעָלֵי דְבְּיִכֹון דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>32 וְהִשְׁמַתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמֹו עֲלֶיהָ אֲבִיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מח, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והס חצי רעז: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עניס: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא המצוה נרקצת ונעשית פת נפולה ומשתזרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם זיניס: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמוך המעיס בלחם. הרי ז' פורעניות, חרצ, מזור, דצר, שצר מטה לחם, חוסר עניס, פת נפולה, מארה צמעיס. ונתחם אינה מן המנין שהיא החרצ:

(30) במחירכם. מגדלים וצקניות: חמניכם. מין עצודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמניס: ונתתי את פגריכם. קפויי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקייס חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמוריס, הא מה אני מקייס והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לצא שם. הרי שצע פורעניות, אכילת צצר צניס וצנות, והשמדת צמות הרי שתיס, כריית חמניס אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות ופלו החמניס שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סילוק שכינה ארבע, חרצן עריס, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות. הרי שצע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצארכם, שמהא שוממה

<p>33 And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְיִתְּכֹן אֲבִדָּר בֵּינִי עַמִּמִּיָּא וְאֲגִרִי בְּתִרְיֹכֹן דְּקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְתִהִי אֶרְעֲכֹן צְדִיָּא וְקִרְיֹכֹן יִהְיוּ חֶרְבָּא:</p>	<p>33 וְאַתְכֶם אֲזָרָה בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֶרֶב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֶרְבָּה:</p>
<p>34 Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יֵת שְׁמָטָהּא כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת וְאַתּוֹן בְּאֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יֵת שְׁמָטָהּא:</p>	<p>34 אִזְ תִּרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֲיִבֵיכֶם אִזְ תִּשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>
<p>35 As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצִדִּיאָת תִּשְׁמִיט יֵת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁמְטִיכֹן כִּד חֲוִיתוֹן יִתְבִּין עֲלֶיהָ:</p>	<p>35 כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבַתָהּ בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתֶכֶם עָלֶיהָ:</p>
<p>36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאֲרוֹן בְּכֹן וְאַעִיל חֶבְרָא בְּלִבְהוֹן בְּאֶרְעָתָא דְּשִׁנְאִיהוֹן וְיִרְדּוּף יִתְהוֹן קַל טֶרְפָּא דְּשִׁקִּיף וְיַעֲרִקוֹן מִעֵרֶק כִּד מִן קֶדֶם דְּקִטְלִין בְּחֶרְבָּא וְיִפְּלוֹן וְלִית דְּרִדִּיף:</p>	<p>36 וְהַנִּשְׁאָרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאֶרְצָת אֲיִבֵיהֶם וְרִבָּף אֹתָם קוֹל עֹלָה נִדְּף וְנָסוּ מִנִּסְת־חֶרֶב וְנָפְּלוּ וְאֵין רֹדֵף:</p>

מיושציה:

(33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צציריתה: והריקתי. כששולף החרב מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שמומה. שלא תמהרו לשוץ לתוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצטעה שאלם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שנויה צת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפייס את כעס המקום, שבעס על שמוטויה: והרצת. למלך את שצותויה: (35) כל ימי השממה. לשון העצות, ומ"ס דגש צמקום כפל שמומה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוצל שהיו צשנים שהכעיסו ישראל צארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ומשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצטים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצטים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל וְאָסָה עָצֵב עַל לֵדָךְ הַשָּׂמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְקִלִּיתָ אֶת אֱלֹהֵי וְשִׁבְעָךְ עַל לֵדָךְ הַיְמָנִי שְׁנֵית חֶרְצָעִים יוֹם וְנִשְׁאַתְּ אֶת עֵזְרָת יְהוּדָה (סו, ו), וצבואה זו אמרה ליחזקאל צשנה החמשיית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות דצקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמר צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אמון ששים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחשוב לצרבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות צשצם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לצרבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שצעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה צשמטה המשלמת לשצעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונס נחסצ להם) ועליהם נגזר שצעים שנה שלמים, וכן הוא אומר צצצרי הימים עד קִרְצָה הַקָּדָז אֶת שְׁצוֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁצָעִים שָׁנָה (דצרים הימים־צ לו, כה):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורך לצב מ"ס של מרד יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקיף, לשון חצטה, שדופת קדים (צבראשית מא, ו), שְׁקִיפֹן קדוֹם, לשון משקוף, מקום חצטת הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כה, כה), מְשָׁקֹפִי:

- 37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.
- 38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.
- 39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.
- 40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.
- 41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;
- 42 then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.
- וְיִתְקַלּוּן גִּבּוֹר בְּאַחֵיהֶי כֶּד מִן קֶדֶם דְּקִטְלִין בְּחֶרֶב וְרִדְדִי לִית וְלֹא תִהְיֶי לָכּוֹן תִּקְוָמָה קֶדֶם בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:
- וְיִתְבְּדוּן בֵּינֵי עַמְמֵיָּא וְתִגְמַר יִתְכּוֹן אֶרֶע בְּעָלֵי דְבִיכּוֹן:
- וְדִישָׁתְּאוּן בְּכּוֹן יִתְמַסּוּן בְּחֻבִּיהוֹן בְּאַרְעָתָא דְּסִנְאִיכּוֹן וְאַף בְּחֻבִּי אֲבֹתָהוֹן בִּישָׂא דְּאַחִידִין בְּיָדֵהוֹן יִתְמַסּוּן:
- וַיִּנְדּוּן יֵת חֻבִּיהוֹן וַיִּתְּ חֻבִּי אֲבֹתָהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִמְרֵי וְאַף דְּהִלִּיכוּ קֶדְמִי בְּקִשְׁיִי:
- אֶף אֲנִי אֶהְדֵּ עִמָּהוֹן בְּקִשְׁיִי וְאַעֲלִי יִתְהוֹן בְּאַרְעֵ בְּעָלֵי דְּבִיכּוֹן אוּ בְּכִין יִתְבַּר לְבָהוֹן טַפְשָׂא וּבְכִין יִרְעוֹן יֵת חֻבִּיהוֹן:
- אֶף אֲנִי אֶהְדֵּ עִמָּם בְּקִרֵי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאַרְץ אֲבִיָּהֶם אוּ אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְלִי וְאֲזִי יִרְצוּ אֶת־עוֹנָם:
- וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאַף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאַף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהִאֲרָץ אֲזָכֹר:
- וְדִכִּירָנָא יֵת קִימִי דְּעָם יַעֲקֹב וְאַף יֵת קִימִי דְּעָם יִצְחָק וְאַף יֵת קִימִי דְּעָם אַבְרָהָם אֲנִי דִּכִּיר וְאַרְעָא אֲנִי דִּכִּיר:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנוס יכשלו זה זזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצצם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שנועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים תהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה: (39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאוחרים מעשה אבותיהם צדיקים (שם פרק ח, ב סנהדרין כז:): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו שמקנה צהריהן (זכרי' יד, יב), נמקו חצולתי (תהלים לח, ו): (41) והבאתי אתם. אני בעמי אצאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עוזדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְשִׁעָלָה עַל רוּחָם הָיָה לֹא תִהְיֶה גו' (יחזקאל כ, לב), הִי אֶנִּי גו' אִם לֹא צִדְדַתְּקָה גו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע כי שור נגח הוא (שמות כה, לו), אם אז יכנע. לשון אחר אולי, שמא אז יכנע לצצם גו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ציטוריהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהיו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצא וישבר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקב. למה נמנו אחרוניות, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכך, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.

וְהָאֶרֶץ תִּעֲזֹב מֵהֶם וְתֵרֵץ
אֶת־שִׁבְתֶּיהָ בְּהִשָּׁמָה
מֵהֶם וְהֵם יִרְצֻוּ אֶת־עֲוֹנָם
יַעַן וּבִלְעָן בְּמִשְׁפָּטֵי מֶלֶךְ
וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּשְׁלָה נַפְשָׁם׃

וְאֶרְצָא תִּתְּרִישׁ מִנְהוֹן
וְתִרְשִׁי יֵת שְׁמִטָּה
בְּדַצְדִּיאַת מִנְהוֹן וְאֲנֹן
יִרְעֹן יֵת חוּבִיהוֹן לְוִטִין
חִלָּף בְּרִקְאֵן אִיתִי עֲלִיהוֹן
דְּבִדְיִי קִצּוֹ וְיֵת קִימִי
רְחִיקַת נַפְשִׁהוֹן׃

And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.

וְאַף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם
בְּאֶרֶץ אֲבִיהֶם לֹא־מֵאֲסָתִים
וְלֹא־גִשְׁלִיתִים לְכָל־תָּם לְהַפֵּר
בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה
אֱלֹהֵיהֶם:

וְאַף כָּרִם דָּא בְּמַהוּיָּהוֹן
בְּאֶרֶע בְּעַלִּי דְבְּכִיָּהוֹן לֹא
אַרְטוּשְׁנֹן וְלֹא אַרְחִיקִנֹן
לְשִׁיזְיֹוְתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִנְמִי
עֲמָהוֹן אַרִי אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵהוֹן:

But I will for their sakes
remember the covenant of their
ancestors, whom I brought forth
out of the land of Egypt in the
sight of the nations, that I might
be their God: I am the LORD.

וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֹׁנִים
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי-אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לְשִׁנֵּי הַגּוֹיִם הַלְלוֹת
לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:

These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

46 אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בְּיָד
וְבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָר סִינַי
בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)

XXVII And the LORD spoke unto
Moses, saying:

וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל י' עַם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

Speak unto the children of Israel,
and say unto them: When a man
shall clearly utter a vow of
persons unto the LORD,
according to thy valuation,

2 וַדְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלֵא גֹדֶר
בְּעֶרְכָּהּ נִפְשֶׁת לִיהוָה:
מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְתִימַר לָהֶוּן גִּבֹּר אָרִי
יִפְרִישׁ גֹּדֶר בְּפוּרְסָן
נִפְשֶׁת קִדְּם יְיָ:

then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.

וַיְהִי פִּיּוּסָנִית דִּדְכָרָא מִבֶּר
עֲשָׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּר שְׁתֵּין
שָׁנִין וַיְהִי פִּיּוּסָנִית חֲמִשִּׁין
סָלֵעִין דְּכֶסֶף בְּסֻלְעֵי
קוּדְשָׁא:

And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.

וְאִם־נִקְבְּתָה הִנּוּ וְהִי־עַרְפָּן וְאִם־נִקְבְּתָה הִיא וְהִי־עַרְפָּן
שְׁלֹשִׁים שָׁקֶל: פְּרֻסָּה תִּלְתִּין סָלְעִין:

(43) יעז וביעז. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בדרך ארץ ארצות, לא מאסו להלכותם ולהפך ברייתו אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שנתיים:

(46) וְהַתּוֹרָה. אֶחָד צִכְחַצְ וְאַחַת צַעַל פֶּה. מִגִּיד שְׂכּוֹלִים נָתַן לַמֶּשֶׁה בְּסִינִי:

(2) כי יפלא. יפריט צפיו: בערכך נפשתי. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו מלווה בו, עלי:

(3) יהיה ערכך וגר. אין ערך זה לשון דמים, אלא בן שהוא יוקר בין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו בצפורה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

- 5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels. ואם מבין חמש שנים ועד בן עשרים שנה והיה ערכו הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשר שקלים:
- 6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver. ואם מבין חדש ועד בן חמש שנים והיה ערכו הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערכו שלשת שקלים כסף:
- 7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels. ואם מבין ששים שנים ולעילא אם זכור ויהי ערכו חמשה עשר שקלים ולנקבה עשר שקלים:
- 8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him. ואם מסכן הוא מפורסניה ויקימניה קדם כהנא ויפרוס יתיה כהנא על פום דתדביק יד נדרא ויפרסניה כהנא:
- 9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy. ואם בעירא דיקרבון מנה קורבנא קדם יי כל דיתין מניה קדם יי יהי קודשא:
- 10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy. לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם ימיר בהמה בהמה ויהיה הוא ותמונתו יהיה קודש:
- 11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest. ואם כל בעירא מסאבא דלא יקרבון מנה קורבנא קדם יי ויקים ית בעירא קדם כהנא:

(5) ואם מבין חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא בן חמש שנים עלי:

(7) ואם מבין ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). סבא צביטא פסא צביטא, סבא צביטא סמא צביטא וסמא טבא צביטא:

(8) ואם מן הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה שלו עולה, דצרי קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס בצעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט):

12	And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valueth it, so shall it be.	וְהַעֲרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּעֲרִכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה:	12
13	But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.	וְאִם יִגְאֹלֶנָּה וְיִסְּף חֲמִישֶׁתוֹ עַל-עֲרִכָּהּ:	13
14	And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.	וְאִישׁ כִּי-יִקְדֹּשׁ אֶת-בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהַעֲרִיכוּ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כַּאֲשֶׁר יַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם:	14
15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם-הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיִסְּף חֲמִישִׁית כֶּסֶף-עֲרִכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם מִשְׂדֵּה אַחֲזָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרִכָּהּ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בַּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:	חמישי (שזעי)
17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	וְאִם מִשְׂתָּא דְיוֹבִילָא יִקְדִּישׁ חֲקְלָיָהּ כַּפּוֹרֶסְנִיָּה יָקוּם:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם-אַחֲרֵי הַיּוֹבֵל יִקְדִּישׁ שְׂדֵהוּ וְחִשְׁבֵּ-לוֹ הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָרֹת עַד שָׁנַת הַיּוֹבֵל וְנִגְרַע מֵעֲרִכָּהּ:	18

(11) ואם כל בהמה שמאה. צבעלת מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקדשה, ולמדך הכתוב שאין קדשים

חמישים יונאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערכך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל וגאלנה. צבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן בפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צממשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צמחלת היוכל, ואם צא לגאלה צממנעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יולאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה:), זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע

- 19 And if he that sanctified the field
will indeed redeem it, then he
shall add the fifth part of the
money of thy valuation unto it,
and it shall be assured to him.
- 20 And if he will not redeem the
field, or if he have sold the field to
another man, it shall not be
redeemed any more.
- 21 But the field, when it goeth out
in the jubilee, shall be holy unto
the LORD, as a field devoted; the
possession thereof shall be the
priest's.
- 22 And if he sanctify unto the
LORD a field which he hath
bought, which is not of the field
of his possession;
- 23 then the priest shall reckon unto
him the worth of thy valuation
unto the year of jubilee; and he
shall give thy valuation in that
day, as a holy thing unto the
LORD.
- 24 In the year of jubilee the field
shall return unto him of whom it
was bought, even to him to
whom the possession of the land
belongeth.
- 25 And all thy valuations shall be
according to the shekel of the
sanctuary; twenty gerahs shall be
the shekel.
- וְאִם־גָּאֹל יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה
וְהִמְקִדִּישׁ אֹתוֹ וַיֹּסֶף חֲמִישִׁית
כֶּסֶף פִּיּוּרְסָנִיָּה עָלָיו וַיִּקְוֶם
לָּהּ:
- וְאִם־לֹא יִגְאֹל אֶת־הַשָּׂדֶה
וְאִם־מָכַר אֶת־הַשָּׂדֶה לְאִישׁ
אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:
- וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיּוֹבֵל
קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשָׂדֶה הַחֵרֵם
לִפְתָּן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ:
- וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנֵתוֹ אֲשֶׁר
לֹא מִשָּׂדֶה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ
לַיהוָה:
- וַיַּחְשִׁיב לָּהּ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסֵּת
הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל
וַיִּתֵּן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא
קֹדֶשׁ לַיהוָה:
- בְּשְׁנַת הַיּוֹבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה
לְאִשֶּׁר קָנָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשֶּׁר־לּוֹ
אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:
- וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בַּשֶּׁקֶל
הַקֹּדֶשׁ עֲשָׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה
הַשֶּׁקֶל:

שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שאותו פונדיון קלצון לפרוקרוט, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מניין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון: (19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגוזר (ערכין כה:): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשון ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקחו מן הגוזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוכל: קדש לה. לא שישב להקדש בדק הצית ליד הגוזר, אלא כשדה החרם הנחון לכהנים, שנאמר כל חרם צייקראל לך יהיה (במדבר יח, יד), אף זו מחלוק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה:):

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מחלוק לכהנים ציוכל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציוכל הייתה עמידה לנאת מידו ולשוב לצעלים, לפיכך, אם בא לגאלה, יגאל בדמים הללו הקצובים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרה גוזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוכל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים

<p>26 Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.</p>	<p>בְּרֵם בּוֹכֵרָא דִּיתְבְּכֵר קָדֵם יִי בְּבַעֲרָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבֹּר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֹמֶר דִּי הוּא:</p>	<p>אֲשֶׁר-יִבְכֹּר אֶל-בְּכוֹר לִיהוָה בְּבַחֲמָה לֹא-יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם-שׁוֹר אִם-שֶׁה לִיהוָה הוּא:</p>
<p>27 And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.</p>	<p>וְאִם בְּבַעֲרָא מְסֻאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפוֹרְסָנִיה וַיּוֹסֶיף חֲמִשִּׁיה עֲלוּהִי וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק וַיִּזְדָּבֵן בְּפוֹרְסָנִיה:</p>	<p>וְאִם בְּבַחֲמָה הַטְּמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּהּ וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם-לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּהּ:</p>
<p>28 Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.</p>	<p>בְּרֵם כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרִים גִּבֹּר קָדֵם יִי מִכָּל דְּלִיה מֵאֲנָשָׁא וּבְעִירָא וּמִחֲקֵל אֲחֻזָּתִיה לֹא יִזְדָּבֵן וְלֹא יִתְפָּרֵק כָּל חֲרָמָא קוֹדֵשׁ קוֹדֵשִׁין הוּא קָדֵם יִי:</p>	<p>אֲשֶׁר יִחָרֵם אֶל-כָּל-חָרֵם אִישׁ לִיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאָדָם וּבְחֵמָה וּמִשְׁדֶּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-חָרֵם קֹדֶשׁ-קֹדָשִׁים הוּא לִיהוָה:</p>
<p>29 None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.</p>	<p>כָּל חֲרָמָא דִּיתְחָרֵם מִן אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרֵק אֲתַקְטִילָא יִתְקַטִּיל:</p>	<p>כָּל-חָרֵם אֲשֶׁר יִחָרֵם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדָּה מוֹת יוֹמָת:</p>
<p>30 And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.</p>	<p>וְכָל מַעֲשֵׂר אֲרֻעָא מִזְרָעָא וְכָל מַעֲשֵׂר מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קוֹדֵשׁ קָדֵם יִי:</p>	<p>וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזְרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לִיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לִיהוָה:</p>

מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכלן הוסיפו שנות, ואמרו רבותינו (זכורות ג.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבחמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר זכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הציט (מנחות קא.). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ:). ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כה:), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הציט, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כה:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזבה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הציט, מציא ראייה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כה:). אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כה:).

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ת"כ שם ז:). מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוס וינאה: לה' הוא. קנאו השם ומשולחנו וזה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלֶם לֶפְנֵי ה' מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ

31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם-מִכֶּרֶךְ יִפְרוֹק גֵּבֶר מִמַּעֲשֵׂרֶיהָ חֲמִישִׁיהָ יוֹסִיף עָלֶיהָ:	וְאִם-גָּאֹל יִגְאֹל אִישׁ מִמַּעֲשֵׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יוֹסֵף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל מַעֲשֵׂר תוֹרִין וְעֹאן כָּל דֹּעֵבֶר תַּחַת הַשֹּׁבֵט עֲשִׂירָתָהּ יִהְיֶה קֹדֶשׁ קָדָם יְיָ:	וְכָל-מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט חֲמִשִּׁירֵי יִהְיֶה-קָדֹשׁ לַיהוָה:	מפטר 32
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלֶּפְנֶיהָ וְאִם חֲלָפָא יִחַלֶּפְנֶיהָ וִיהִי הוּא וְחִלּוּפֶיהָ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּרֵק:	לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לְרַע וְלֹא יִמְרֹנּוּ וְאִם-חֲמֹר יִמְרֹנּוּ וְהִיָּה-הוּא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קָדֹשׁ לֹא יִגְאֹל:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּין פְּקוּדֹתַי דְּפָקִיד יְיָ יְתַּ מֹּשֶׁה לְוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרַי דְּסִינַי:	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:	עח פסוקים 34

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 153.

פִּירְשָׁךְ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג.):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל בירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה בְּפֶסַח וגו':

(32) תחת השבט. כשבא לעשרן מוֹאִיאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט כצוהה בסקר להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לנלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח): ידיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צשור ניתן לכהנים:

(33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְרַת קִדְיָם (שם יב, יא), יכול יהא צורר ומוֹאִיא את היפה, תלמוד לומר לא יבקר צִין טוֹב לרע, צִין חס צִין בעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריב בעל מוס, אלא יאכל בתורת מעשר, ואסור ליגזז וליעבד (בכורות יד):

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַהֲד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

I:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה כָּל־יָצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אַתָּה וְאַהֲרֹן:

3 from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

וְאַתְּכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

4 And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאשֵׁי אֲלִיצוּר בֶּן־שִׁדְיָאוּר:

וֵי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

לְיִשָּׁשָׁכָר נֶתְנָאֵל בֶּן־צוּעָר:

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

לְזִבְּלֹן אֵלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֵלִישַׁמָּה
בֶּן־עֲמִיחֻד לְמָנַשֶּׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן־פְּדָחְזוּר:

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּידְעוֹנִי:

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

לְאַשֶׁר פַּגִּיעָאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

לְגָד אֵלִיָּסָפ בֶּן־דְּעוּאֵל:

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

אֵלֶּה (כ' קריאי) [ק' קרואי] הַעֲדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

16 These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בְּשֵׁמוֹת)

ישראל And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיְחַלְּדוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עָשְׂרִים
שָׁנָה וְעָלָה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיַּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18 And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

19 As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

ישעיהו מ"ג:כ"ח-מ"ד:כ"ג

Isaiah 43:21 – 44:23

עם-זו יצַרְתִּי לִי תִהְיֶה לִי וְסַפְּרוּ: (ס)

XLIII:21

The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.

וְלֹא-אֶתִּי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יָגַעַתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל:

22

Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.

לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׁחַ עֲלֹתֶיךָ וְזִבְחֶיךָ לֹא כִבַּדְתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹנֵעַתִּיךָ בְּלִבְנוֹנָה:

23

Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.

לֹא-קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנָה וְתֵלֵב זִבְחֶיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֲדָה הִעֲבַדְתָּנִי בְּחַטָּאוֹתֶיךָ הוֹנֵעַתִּי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:

24

Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.

אֲנֹכִי אֲנֹכִי הוּא מַחֲה פִשְׁעֶיךָ לְמַעַן וְחַטָּאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֵּר:

25

I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.

הַזְכִּירֵנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:

26

Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.

אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצֶיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:

27

Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.

וְאֶחָלָל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאֶתְּנָה לְחֹרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)

28

Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.

וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:

XLIV:1

Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;

כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיִצְרֶה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרֶךָ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרוּן בְּחֵרְתִּי בּוֹ:

2

Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.

כִּי אֶצְקֶמֶם עַל-צָמָא וְנִזְלִים עַל-יִבְשָׁה אֶצְקֶם רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל-צִאֲצָאֶיךָ:

3

For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;

וְצִמְחוּ בֵּין חֲצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יִבְלֵי-מַיִם:

4

And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמַר לִיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם-יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לִיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall call himself by the name of Jacob; And another shall subscribe with his hand unto the LORD, And surname himself by the name of Israel.

כֹּה-אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן
וּמִבִּלְעָדִי אֵין אֱלֹהִים:

6

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

וּמִי-כְמוֹנִי יִקְרָא וַיְגִידָהּ וַיַּעֲרְכָהּ
לִי מִשׁוּמֵי עַם-עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר
תָּבֹאנָה יְגִידוּ לָמוֹ:

7

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

אֵל-תִּפְחָדוּ וְאֵל-תִּרְחֹו הֲלֹא מֵאֶז
הַשְּׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַדִּי תִּישׁ
אֱלֹהִי מִבִּלְעָדִי וְאֵין צוּר בַּל-יִדְעָתִי:

8

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

יִצְרֵי-פֶסֶל כָּל־מִן תְּהוּ וְחִמּוּדֵיהֶם
בַּל-יִוָּעִילוּ וְעֵדֵיהֶם תִּמָּה בַּל-יִרְאוּ
וּבַל-יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ:

9

They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

מִי-יִצֹר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבַלְתִּי הוֹעִיל:

10

Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

הֵן כָּל-חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשֵׁי הַמָּה
מֵאֲדָם יִתְקַבְּצוּ כָּל־מִן יַעֲמִדוּ יִפְחָדוּ
יִבְשׁוּ יַחַד:

11

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

חֲרָשׁ בְּרִזְלִי מַעֲצָד וּפַעַל בַּפֶּחֶם
וּבִמְקַבּוֹת יִצְרֶהוּ וַיַּפְעֵלְהוּ בְּזִרְוֹעַ כָּחוֹ
גַּם-רָעֵב וְאֵין כָּח לֹא-שָׁתָה מַיִם וַיִּיעֶף:

12

The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַשֶּׁרָד
יַעֲשֶׂהוּ בִּמְקַצְעוֹת וּבִמְחַנְגָה וַיִּתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתִבְנִית אִישׁ כְּתִפְאֲרַת אָדָם
לְשִׁבְתָּ בֵּית:

13

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

לְכַרְתָּ-לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלְזֹן
וַיֹּאמֶץ-לוֹ בַּעֲצֵי-יָעַר נֹטֶע אֲרוֹנִיגָשִׁם
יִגְדֵּל:

14

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

וְהִנֵּה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם
אֶף-יִשִּׁיק וַאֲפָה לֶחֶם אֶף-יַפְעֵל-אֵל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגַּד-לָמוֹ:

15

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִיֹ שְׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹ בַשֶּׁר
יֹאכֵל יִצְלָה צֹלִי וַיִּשְׂבֶּע אֶף-יִחַם
וַיֹּאמֶר הֵאֱחָ חֲמוּמֹתִי רָאִיתִי אוֹר:

16

He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וַשְּׂאֲרִיתוֹ לֵאמֹר עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ)
יִסְגֹדוּ] (ק' יִסְגֹד) וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הֲצִילָנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

17

And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יִבִּינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא יֹשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת
וְלֹא תִבְוֶנֶה לֵאמֹר חֲצִי שָׂרְפָתִי
בְּמוֹאֵשׁ וְאַף אָפִיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם
אֲצַלֶּה בָּשָׂר וְאֶכֹּל וְיִתְּרוֹ לְתוֹעֵבָה
אֶעֱשֶׂה לְבוֹל עַץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הַטָּהוּ וְלֹא-יֵצִיל
אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמִינִי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אַלֶּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי
עַבְדִּי-אַתָּה יִצְרָתִי עַבְד־לִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מָחִיתִי כַעֲב פְּשָׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גָאֻלְתִּיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵוּ שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעוּ
תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רִנָּה
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֹל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפטרות צו

ירמיהו ז':כ"ח-כ"ג:

Jeremiah 7:21 – 8:3

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סִפּוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאֶכְלוּ
בָּשָׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בַּיּוֹם (כ') הוֹצִיא) [ק' הוֹצִיא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-דְּבַרִּי עוֹלָה
נִזְבַּח:

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם-אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם
וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל-תְּדָרְךָ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב לָכֶם:

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שִׁמְעוּ וְלֹא-הִטּוּ אֶת-אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָהֶם לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲוָר וְלֹא לְפָנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יֵצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁקֶם
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם
וַיַּקְשׁוּ אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיָּךְ וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא
לָקְחוּ מוֹסֵר אֲבֵדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גָּזִי נִזְרְךָ וְהַשְׁלִיכִי וְשָׂאִי עַל־שָׁפִים
קִינָה כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דֹּר
עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינַי
נָאִם־יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית
אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו לְטִמְאָו:

30 For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמִזֵּב הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הֲנֹם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנֹתֵיהֶם
בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה
עַל־לְבִי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נָא־יְהוָה
וְלֹא־יֵאמָר עוֹד הַתֹּפֶת וְגֵיא בֶן־הֲנֹם
כִּי אִם־גֵּיא הַחֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַּתֹּפֶת
מֵאֵין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD, that it shall no more be called Topheth, nor The valley of the son of Hinnom, but The valley of slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of room.

וְהִיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת הָאָרֶץ וְאֵין מַחְרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for the fowls of the heaven, and for the beasts of the earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מֵעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֻצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שְׂשׂוֹן וְקוֹל שִׂמְחָה קוֹל
חַתָּן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרְבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and the voice of gladness, the voice of the bridegroom and the voice of the bride; for the land shall be desolate.

בַּעֲתָה הָיָא נְאֻם־יְהוָה (כ' ויציאו) ק' יוֹצִיאוּן אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־עַצְמוֹת שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

VIII:1

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבוּם וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יִאֲסָפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיוּ:

2

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מוֹת מָחַיִּים לְכָל הַשְּׂאֲרִית הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרַעָה הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחַתִּים שָׁם נְאֻם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

ירמיהו ט':כ"ג-כ"ג

Jeremiah 9:22 – 23

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם בַּחֲכָמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בַּגְּבוּרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֶשְׂרֹו:

IX:22

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמֵּתְהַלָּל הַשֶּׁכֶל וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חִפְצָתִי נְאֻם־יְהוָה: (ס)

23

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

שמואל ב' ו':א'-ז' י"ז

II Samuel 6:1 – 7:17

וַיִּסָּף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בְּחֹור בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שָׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיָּרֻכּוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהּוּ מִבֵּית אַבִּינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וַעֲזָא וְאַחִיו בְּנֵי אַבִּינָדָב נָהֲגִים אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאֲהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הִלֵּךְ לִפְנֵי
הָאֲרוֹן:

4

And they brought it out of the house of
Abinadab, which was in the hill, with the ark of
God, and Ahio went before the ark.

וַדָּוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל־עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת
וּבִנְבָלִים וּבְתַפִּים וּבִמְנועָנָעִים
וּבִצְלִצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played
before the LORD with all manner of instruments
made of cypress-wood, and with harps, and with
psalteries, and with timbrels, and with sistra, and
with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד־גֵּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה
אֶל־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּאָחֵז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of
Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of
God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר־אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכֶּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל־הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against
Uzzah; and God smote him there for his error;
and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל־אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ
בְּעֲזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֲזָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had
broken forth upon Uzzah; and that place was
called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹוא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and
he said: 'How shall the ark of the LORD come
unto me?'

וְלֹא־אַבְּהָה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה עַל־עֵיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בֵּית
עֲבֹד־אֲדָם הַגִּטִּית:

10

So David would not remove the ark of the LORD
unto him into the city of David; but David carried
it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֹד אֲדָם הַגִּטִּית
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֲבֹד
אֲדָם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house
of Obed-edom the Gittite three months; and the
LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת־בֵּית עֲבֹד אֲדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לּוֹ
בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל
אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֲבֹד אֲדָם
עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD
hath blessed the house of Obed-edom, and all that
pertaineth unto him, because of the ark of God.'
And David went and brought up the ark of God
from the house of Obed-edom into the city of
David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of
the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox
and a fatling.

וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה
וַדָּוִד חָגוּר אֶפּוֹד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his
might; and David was girded with a linen ephod.

וַדָּוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מִעֲלִים
אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבִקְוֹל
שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up
the ark of the LORD with shouting, and with the
sound of the horn.

16

16

17

17

18

18

19

19

20

20

21

21

22

22

23

23

VII:1

VII:1

2

2

3

3

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי
דְּבַר-יְהוָה אֶל-נָתָן לֵאמֹר:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס)
כֹּה אָמַר יְהוָה הֵאֵתָה תִבְנֶה-לִּי בַּיִת
לְשִׁבְתִּי:

כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְּבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי
אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם
הַזֶּה וְאֶהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבִמְשָׁכָן:

בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל תִּדְבֹּר דְּבָרָתִי אֶת-אֶחָד
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת
אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה
לֹא-בִנִיתֶם לִי בַיִת אֲרָזִים:

וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי דָּוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ
מִן-הַנֶּזֶח מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן לְהִנֹּחַ נֹגֵיד
עַל-עַמִּי עַל-יִשְׂרָאֵל:

וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלַכְתָּ
וְאֶכְרַתָּה אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ
וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים
אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתוּ
וְשָׁכְנוּ תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא-יִסְיֹפוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים
עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּיחֹתִי לְךָ
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי-בַיִת
יַעֲשֶׂה לְךָ יְהוָה:

כִּי וּמָלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקְיַמְתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּיךָ וְהִכִּנֵּיתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה-בַּיִת לְשֵׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּתַעֲלוּתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים
וּבְגוֹשֵׁי בְנֵי אָדָם:

4 And it came to pass the same night, that the word
of the LORD came unto Nathan, saying:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the
LORD: Shalt thou build Me a house for Me to
dwell in?

6 for I have not dwelt in a house since the day that I
brought up the children of Israel out of Egypt,
even to this day, but have walked in a tent and in a
tabernacle.

7 In all places wherein I have walked among all the
children of Israel, spoke I a word with any of the
tribes of Israel, whom I commanded to feed My
people Israel, saying: Why have ye not built Me a
house of cedar?

8 Now therefore thus shalt thou say unto My
servant David: Thus saith the LORD of hosts: I
took thee from the sheepcote, from following the
sheep, that thou shouldest be prince over My
people, over Israel.

9 And I have been with thee whithersoever thou
didst go, and have cut off all thine enemies from
before thee; and I will make thee a great name, like
unto the name of the great ones that are in the
earth.

10 And I will appoint a place for My people Israel,
and will plant them, that they may dwell in their
own place, and be disquieted no more; neither
shall the children of wickedness afflict them any
more, as at the first,

11 even from the day that I commanded judges to be
over My people Israel; and I will cause thee to rest
from all thine enemies. Moreover the LORD
tellet thee that the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep
with thy fathers, I will set up thy seed after thee,
that shall proceed out of thy body, and I will
establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will
establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me
for a son; if he commit iniquity, I will chasten him
with the rod of men, and with the stripes of the
children of men;

וְחַסְדִּי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שְׂאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְּפָנָיִךְ׃
וְנֶאֱמָן בֵּיתָךְ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם
לְפָנֶיךָ כְּסֶאֱךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃
כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָכָל הַחֲזִיּוֹן
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד׃ (פ)

15 but My mercy shall not depart from him, as I took
it from Saul, whom I put away before thee.
16 And thy house and thy kingdom shall be made
sure for ever before thee; thy throne shall be
established for ever.'
17 According to all these words, and according to all
this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

מלכים ז' מ"ז-ה' י"ט

II Kings 4:42 – 5:19

וַיָּבֹא מִבְּעַל שְׁלִשָּׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים־לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶם לְבָצֵק לָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ׃

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and
brought the man of God bread of the first-fruits,
twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in
his sack. And he said: 'Give unto the people, that
they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֶתֶּן זֶה לְפָנֵי מֶלֶךְ
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתֵר׃

43 And his servant said: 'How should I set this
before a hundred men?' But he said: 'Give the
people, that they may eat; for thus saith the
LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּתְרוּ כַּדְּבַר
יְהוָה׃ (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left
thereof, according to the word of the LORD.

וַנַּעֲמָן שַׂר־צָבָא מִלֶּד־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לְפָנֵי אֲדֹנָיו וּנְשָׂא פָנִים כִּי־בּו
נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חֵיל מְצָרָע׃

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of
Aram, was a great man with his master, and held
in esteem, because by him the LORD had given
victory unto Aram; he was also a mighty man of
valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְרֶץ
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לְפָנֵי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן׃

2 And the Arameans had gone out in bands, and
had brought away captive out of the land of Israel
a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבֵרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לְפָנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזִי יִאֲסֶה אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ׃

3 And she said unto her mistress: 'Would that my
lord were with the prophet that is in Samaria!
then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כְּזָאת וְכִזָּאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus
and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מִלֶּד־אַרָם לֶד־בָּא וְאֶשְׁלַח
סֹפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּשָּׁח
בִּידָיו עֶשֶׂר כֶּכָּר־כֶּסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will
send a letter unto the king of Israel.' And he
departed, and took with him ten talents of silver,
and six thousand pieces of gold, and ten changes
of raiment.

וַיָּבֵא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיְךָ הִנֵּה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיְךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפָּתוּ
מִצָּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֵלַי
לְהַמִּית וּלְחַיֹּת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי
לְאַסֹּף אִישׁ מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעוּ־נָא
וְיָדְאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַעוּ אֶל־יֵשַׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים
כִּי־קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו
וַיִּשְׁלַח אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ
בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
פֶּתַח־הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֶל־יֵשַׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵתָ שִׁבְעַ־פְּעָמִים בִּיְרֵדֹן
וַיֵּשֶׁב בְּשֹׂרֶךָ לָהּ וְטָהָר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אֲמַרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא וַיֵּצֵא וַעֲמֵד וְקֹרָא בְּשֵׁם־יְהוָה
אֶל־הָיוּ וְהִנֵּה יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאִסְפָּה
הַמִּצָּרַע:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) [ק' אַמְנָה]
וּפַרְפָּר נַחְרֹת דְּמִשְׁק מְכֹל מִיַּמֵּי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אַרְתָּן בָּהֶם וְטָהַרְתִּי
וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיָּגִשּׁוּ עַבְדָּיו וַיַּדְּבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנְבִּיא דְּבָר אֵלַיְךָ
הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלַיְךָ רַחֵם
וְטָהָר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּיְרֵדֹן שִׁבְעַ פְּעָמִים
כַּדְּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֵּשֶׁב בְּשֹׂרוֹ
כַּבָּשָׂר נַעַר קָטָן וַיִּטָּהָר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא
וְכָל-מִחְנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי
וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים
בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-בִּישְׂרָאֵל וְעַתָּה
קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עִמָּדָתִי לִפְנֵי
אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֶּן-נָא לְעַבְדְּךָ מִשְׂא
צֶמֶד-פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה
עוֹד עַבְדְּךָ עֲלָה וְנִבַּח לֵאלֹהִים
אַחֲרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
בִּבּוֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעָן עַל-יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
יִסְלַח(כְּתִיב לֹא קָרִי נֹא) יְהוָה
לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
כְּבֶרֶת-אֲרָץ: (ס)

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

מלכים ז'ג'-כ'

II Kings 7:3 – 20

וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצָּרְעִים פֶּתַח
הַשַּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אַנְחֵנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרָנוּ נָבֹא הָעִיר וְהָרָעָב בַּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וְנִפְלָה אֶל-מִחְנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נַחֲיָה וְאִם-יָמִיתָנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בְנֹשֶׁף לָבֹא אֶל-מִחְנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְהָ מִחְנֵה אֲרָם וְהִנֵּה
אֵין-שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֲדָנִי הִשְׁמִיעַ אֶת-מִחְנֵה אֲרָם קוֹל
רֶכֶב קוֹל סוּס קוֹל תֵּיל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל-אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת-מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת-מַלְכֵי
מִצְרַיִם לָבֹא עָלֵינוּ:

6 For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיִּנָּסוּ בְּנֹשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ
אֶת־אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם
וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כְּאִשֶּׁר־הָיָא
וַיִּנָּסוּ אֶל־נַפְשָׁם׃

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמַּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קֶצֶה
הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל
אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשֶּׁם וַיָּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ׃

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כָן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מְחֹשִׁים וְחִפְּנוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹזֵן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה
בֵּית הַמֶּלֶךְ׃

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֶה אֲרָם
וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי
אִם־הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמֹר אָסוּר
וְאֹהֲלִים כְּאִשֶּׁר־הָיָה׃

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
פְּנִימָה׃

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
אֲגִידָה־נָא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רָעִים אֲנַחְנוּ וַיִּצָּאוּ
מִן־הַמַּחֲנֶה לְהַחֲבֶה (כ') בַּהֲשָׁדָה [ק']
בְּשָׂדָה לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר
וְנִתְפָּשׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא׃

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּה כָּכָל־ (כ') הַחֲמוּן [ק']
הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָהּ הֵנָּה
כָּכָל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה׃

13

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָדֵי מַחֲנֶה־אֲרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ׃

14

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהָנָה
כָּל־הַיַּרְדֵּן מְלֵאָה בְּגָדִים וּבְכֵלִים
אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אַרְם (כ' בַּחֲפָזָם) וַיָּשֻׁבוּ
הַמְּלָאכִים וַיִּגְדּוּ לַמֶּלֶךְ:

15 And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְזּוּ אֶת מַחֲנֵה אַרְם וַיְהִי
סָאֵה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאתִים שְׁעָרִים
בְּשֶׁקֶל כַּדְּבַר יְהוָה:

16 And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

וְהַמֶּלֶךְ הַפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ
אֲשֶׁר־נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר
וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כְּאִשֶּׁר
דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרַדְתָּ
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

17 And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

וַיְהִי כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
וְסָאֵה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כְּעַתָּה
מִחֹר בַּשַּׁעַר שְׁמֹרוֹן:

18 And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהָנָה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם
תִּהְיֶה כַּדְּבַר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאֵה
בְּעֵינַי וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

19 and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
(ס) וַיָּמָת:

20 it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

יחזקאל כ"ג:א'-י"ט

Ezekiel 22:1 – 19

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXII:1 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

וְאַתָּה בֶן־אָדָם הַתְּשַׁפֵּט הַתְּשַׁפֵּט
אֶת־עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֵת
כָּל־תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2 'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱדַנִּי יְהוָה עִיר
שֹׁפֶכֶת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבֹא עָתָה וְעֲשֵׂתָה
גְּלוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאַחַּ:

3 And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שָׁפַכְתָּ אֲשָׁמֶת וּבְגִלּוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טִמְאָת וּתְקִרֵיבִי יְמֶיךָ
וּתְבֹא עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְּתִיךָ
תַּרְפָּה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:

הַקְרִבֹת וְהַרְחָקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ-בָּךְ
טִמְאָת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְזֹרְעוֹ הָיוּ בָּךְ
לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם:

אָב וְאִם הִקְלוּ בָּךְ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנִי בָּךְ:

קִדַּשְׁתָּ בְּזִית וְאֶת-שְׁבֻתֹתַי חָלַלְתָּ:

אֲנָשִׁי רַכִּיל הָיוּ בָּךְ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם
וְאֶל-הַהָרִים אָכְלוּ בָּךְ זִמָּה עָשׂוּ
בְּתוֹכְךָ:

עֲרוֹת-אָב גִּלְהָ-בָּךְ טִמְאָת הִנָּדָה
עֲנוּ-בָּךְ:

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה
וְאִישׁ אֶת-כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ
אֶת-אָחִיתוֹ בֶּת-אָבִיו עָנָה-בָּךְ:

שָׁחַד לְקַחוּ-בָּךְ לְמַעַן שָׁפַךְ-דָּם נֶשֶׁךְ
וּתְרַבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֵתִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנָי יְהוָה:

וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

הִיַּעֲמֵד לִבֶּךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ
לְיָמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה
דְּבַרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וּזְרִיתִיךָ
בָּאָרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טִמְאָתְךָ מִמֶּנּוּ:

וְנִחַלְתָּ בָּךְ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַת פִּי-אֲנִי
יְהוָה: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

thou art become guilty in thy blood that thou hast
shed, and art defiled in thine idols which thou
hast made; and thou hast caused thy days to draw
near, and art come even unto thy years; therefore
have I made thee a reproach unto the nations, and
a mocking to all the countries!

Those that are near, and those that are far from
thee, shall mock thee, thou defiled of name and
full of tumult.

Behold, the princes of Israel, every one according
to his might, have been in thee to shed blood.

In thee have they made light of father and mother;
in the midst of thee have they dealt by oppression
with the stranger; in thee have they wronged the
fatherless and the widow.

Thou hast despised My holy things, and hast
profaned My sabbaths.

In thee have been talebearers to shed blood; and in
thee they have eaten upon the mountains; in the
midst of thee they have committed lewdness.

In thee have they uncovered their fathers'
nakedness; in thee have they humbled her that was
unclean in her impurity.

And each hath committed abomination with his
neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his
daughter-in-law; and each in thee hath humbled
his sister, his father's daughter.

In thee have they taken gifts to shed blood; thou
hast taken interest and increase, and thou hast
greedily gained of thy neighbours by oppression,
and hast forgotten Me, saith the Lord God.

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy
dishonest gain which thou hast made, and at thy
blood which hath been in the midst of thee.

Can thy heart endure, or can thy hands be strong,
in the days that I shall deal with thee? I the LORD
have spoken it, and will do it.

And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

And thou shalt be profaned in thyself, in the sight
of the nations; and thou shalt know that I am the
LORD.'

And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הָיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ)
 (לסוג) [ק' לסיג] כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבְדִיל
 וּבְרָזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף
 הָיוּ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross
 unto Me; all of them are brass and tin and iron
 and lead, in the midst of the furnace; they are the
 dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֲדֹנָי יְהוִה יַעַן הָיוּ
 כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם
 אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye
 are all become dross, therefore, behold, I will
 gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

עמוס ט:ז-ט"ו

Amos 9:7 – 15

הֲלוֹא כְבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 נֹאם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֶעֱלִיתִי
 מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר
 וְאַרְם מִקִּיר:

IX:7 Are ye not as the children of the Ethiopians unto
 Me, O children of Israel? saith the LORD. Have
 not I brought up Israel out of the land of Egypt,
 And the Philistines from Caphtor, And Aram
 from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוִה בַּמַּלְכָּה
 הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי
 הָאֲדָמָה אָפֶס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֶשְׁמִיד
 אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נֹאם־יְהוָה:

8 Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the
 sinful kingdom, And I will destroy it from off the
 face of the earth; Saving that I will not utterly
 destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצְוֶה וְהִנֵּעוּתִי
 בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
 יִנּוּעַ בְּכַבְרָה וְלֹא־פֹל צָרוֹר אֶרֶץ:

9 For, lo, I will command, and I will sift the house
 of Israel among all the nations, Like as corn is
 sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall
 upon the earth.

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים
 לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10 All the sinners of My people shall die by the
 sword, That say: 'The evil shall not overtake nor
 confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אֶקְוֶה אֶת־סֶכֶת דָּוִד
 הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתֵי
 אֶקְוֶה וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11 In that day will I raise up The tabernacle of David
 that is fallen, And close up the breaches thereof,
 And I will raise up his ruins, And I will build it as
 in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם
 וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם
 נֹאם־יְהוָה עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12 That they may possess the remnant of Edom, And
 all the nations, upon whom My name is called,
 Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נֹאם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
 בַּקֶּצֶר וְדֹרֵךְ עֹנְבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
 וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֹסִים וְכָל־הַגְּבָעוֹת
 תִּתְמוּגְגְנָה:

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the
 plowman shall overtake the reaper, And the
 treader of grapes him that soweth seed; And the
 mountains shall drop sweet wine, And all the hills
 shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ
 עָרִים נִשְׁמוֹת וַיָּשְׁבוּ וַיִּטְעוּ כְרָמִים
 וַשְּׁתוּ אֶת־יַיִנָּם וַעֲשׂוּ גִזְוֹת וְאָכְלוּ
 אֶת־פְּרִיָּהֶם:

14 And I will turn the captivity of My people Israel,
 And they shall build the waste cities, and inhabit
 them; And they shall plant vineyards, and drink
 the wine thereof; They shall also make gardens,
 and eat the fruit of them.

וְנִשְׁעָתִים עַל-אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵיךָ:

15

And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

יחזקאל מ"ד:ט"ו-ל"ח

Ezekiel 44:15 – 31

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צַדּוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בַּתְּעוֹת
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵעָלַי הֵמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֵלֶב וְדָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord GOD;

הֵמָּה יָבֹאוּ אֶל-מִקְדָּשִׁי וְהֵמָּה
יִקְרְבוּ אֶל-שְׁלֹחֲנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ
אֶת-מִשְׁמֶרֶתִּי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל-שַׁעְרֵי הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים יִלְבָּשׁוּ
וְלֹא-יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר בְּשָׂרָתָם
בְּשַׁעְרֵי הַחֹצֵר הַפְּנִימִית וּבִיתָהּ:

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פְּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֹאשָׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל-מִתְנֵיהֶם לֹא יַחְגְּרוּ
בִּיָּזַע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל-הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה
אֶל-הַחֹצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל-הָעָם יִפְשְׁטוּ
אֶת-בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר-הֵמָּה מְשַׁרְתֵּם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וּלְבָשׁוּ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא-יִקְדָּשׁוּ אֶת-הָעָם
בְּבְגָדֵיהֶם:

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלָחוּ
כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת-רֹאשֵׁיהֶם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וְיֵינן לֹא-יִשְׁתּוּ כָּל-כֹּהֵן בְּבֹאֵם
אֶל-הַחֹצֵר הַפְּנִימִית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאִלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא-יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם-בְּתוּלוֹת מִזֶּרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאִלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אִלְמָנָה
מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22

Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת-עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל
וּבֵין טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23

And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

ועל־רִיב הִמָּה יַעֲמִדוּ (כ' לשפט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' ושפטוהו) [ק'
יִשְׁפֹּטוּהוּ] וְאֶת־תּוֹרֹתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבְּתוֹתִי
יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge;
according to Mine ordinances shall they judge it;
and they shall keep My laws and My statutes in all
My appointed seasons, and they shall hallow My
sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאִחַ וּלְאֶחָת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile
themselves; but for father, or for mother, or for
son, or for daughter, for brother, or for sister that
hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טְהַרְתּוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto
him seven days.

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשִׁרְתָּהּ בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary,
into the inner court, to minister in the sanctuary,
he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם
וְאַחֲזֶה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֶחֱזֶתֶם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am
their inheritance; and ye shall give them no
possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשָׁם הִמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יִהְיֶה:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the
guilt-offering, they, even they, shall eat; and every
devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָל וְכָל־תְּרוּמַת
כָּל מִכְלֵי תְרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהִנִּיחַ בְּרִכָּה אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing,
and every heave-offering of every thing, of all your
offerings, shall be for the priests; ye shall also give
unto the priest the first of your dough, to cause a
blessing to rest on thy house.

כָּל־נִבְלָה וְטֶרֶף מִן־הָעוֹף
וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ
הַכֹּהֲנִים: (פ')

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of
itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפטרות בהר

ירמיהו ל"ז-כ"ז

Jeremiah 32:6 – 27

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הָיָה דְּבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6 And Jeremiah said: 'The word of the LORD came
unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֵּל בֶּן־שָׁלֹם דִּידְךָ בָּא אֵלַיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לְךָ אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר בַּעַנְתּוֹת
כִּי לְךָ מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לַקְּנוֹת:

7 Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle,
shall come unto thee, saying: Buy thee my field
that is in Anathoth; for the right of redemption is
thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי בְּדִבְרֵי יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת־שָׂדִי אֲשֶׁר־בַּעֲנֹתוֹת אֲשֶׁר בְּאַרְץ
בְּנִימִין כִּי־לִי מִשְׁפָּט הִירְשָׁה וְלִי
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לִּי וְאֲדַע כִּי דִבַּר־יְהוָה
הוּא:

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל
בֶּן־דָּדִי אֲשֶׁר בַּעֲנֹתוֹת וָאֲשַׁקְלָה־לוֹ
אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שָׁקִלִים וַעֲשֵׂה
הַכֶּסֶף:

וָאֶכְתַּב בַּסֵּפֶר וָאֶחָתָם וָאָעַד עֵדִים
וָאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בַּמֵּאזְנִים:

וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּמִּים
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּיִ:

וָאֵתָן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ
בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמֶּל
דָּדִי וְלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכּוֹתְבִים בַּסֵּפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים
בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה:

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּמִּים וְאֶת סֵפֶר
הַגְּלוּיִ הַזֶּה וְנָתַתָּם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן
יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וּשְׂדוֹת
וּכְרָמִים בְּאַרְץ הַזֹּאת: (פ)

וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי
אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה
לֵאמֹר:

אֱהִי אֲדֹנָי יְהוָה הַגָּבוֹה אֶתְּהָ עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכֹחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְיָרְעָךְ הַנִּשְׁתַּיָּה לֹא־יִפְלֹא מִמֶּךָ
כָּל־דָּבָר:

So Hanamel mine uncle's son came to me in the
court of the guard according to the word of the
LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray
thee, that is in Anathoth, which is in the land of
Benjamin; for the right of inheritance is thine, and
the redemption is thine; buy it for thyself.' Then I
knew that this was the word of the LORD.

And I bought the field that was in Anathoth of
Hanamel mine uncle's son, and weighed him the
money, even seventeen shekels of silver.

And I subscribed the deed, and sealed it, and
called witnesses, and weighed him the money in
the balances.

So I took the deed of the purchase, both that
which was sealed, containing the terms and
conditions, and that which was open;

and I delivered the deed of the purchase unto
Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in
the presence of Hanamel mine uncle['s son], and
in the presence of the witnesses that subscribed
the deed of the purchase, before all the Jews that
sat in the court of the guard.

And I charged Baruch before them, saying:

'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Take these deeds, this deed of the purchase, both
that which is sealed, and this deed which is open,
and put them in an earthen vessel; that they may
continue many days.

For thus saith the LORD of hosts, the God of
Israel: Houses and fields and vineyards shall yet
again be bought in this land.'

Now after I had delivered the deed of the
purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed
unto the LORD, saying:

'Ah Lord God! behold, Thou hast made the
heaven and the earth by Thy great power and by
Thy outstretched arm; there is nothing too hard
for Thee;

עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֵפִים וּמִשְׁלָם עֲזֹן אָבוֹת
אֶל-חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יִהְיֶה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר-עֵינָיו
פְּקֻחוֹת עַל-כָּל-דַּרְכֵי בְנֵי אָדָם לִתֵּן
לְאִישׁ כְּדַרְכָּיו וּכְפָרֵי מַעֲלָלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

אֲשֶׁר-שָׁמַתָּ אֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּאֶרֶץ-מִצְרַיִם עַד-הַיּוֹם הַזֶּה
וּבְיִשְׂרָאֵל וּבְאָדָם וַתַּעֲשֶׂה-לָּךְ
שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת-עַמְּךָ אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרְוֶה נְשִׁיחָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת-הָאֶרֶץ הַזֹּאת
אֲשֶׁר-נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לִתֵּן לָהֶם
אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא-שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ
(כ' וּבְתוֹרוֹתֶיךָ) [ק'] וּבְתוֹרַתְךָ
לֹא-הִלְכוּ אֹתָם כָּל-אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ
לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם
אֵת כָּל-הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְקַבְּלָהּ
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר
וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהַנֶּהָר רָאָה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנָי יִהְיֶה קִנְיָן-לָךְ
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעִיר עָדִים וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵל-יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל-בָּשָׂר הַמִּמְּנִי
יִפְלֵא כָל-דָּבָר:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפטרות בחקתי

יְהוָה עֲזִי וּמַעֲזִי וּמְנוּסִי בְּיוֹם צָרָה
אֵלֶיךָ גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ
אֶד-שֶׁקֶר נִחַלּוּ אֲבוֹתֵינוּ הַכֹּל וְאִין-בָּם
מוֹעִיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הַיַּעֲשֶׂה-לּוֹ אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֹן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת
אוֹדִיעֵם אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיָּדְעוּ
כִּי-שְׁמִי יְהוָה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בַּרְזֶל
בַּצִּפְרֹן שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִוַח לִבָּם
וּלְקַרְנֹת מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כְּזָכָר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם
עַל-עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבְעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2

Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

הָרָרִי בַשָּׂדֶה חִילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ
לִבִּי אֶתֵּן בְּמַתְּיָךְ בַּחֲטָאת
בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:

3

O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָהּ וּבָךְ מִנַּחֲלָתָךְ אֲשֶׁר נָתַתִּי
לָךְ וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֹיְבֶיךָ בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדְחָתָם בְּאַפִּי
עַד-עוֹלָם תִּנְקַד: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֶרֶוֹר הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר
יִבְטַח בָּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זָרְעוֹ וּמִן-יְהוָה
יִסּוֹר לִבּוֹ:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כַּעֲרַעַר בַּעֲרָבָה וְלֹא יִרְאֶה
כִּי-יָבוֹא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָדִים בַּמִּדְבָּר
אֶרֶץ מְלָחָה וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בָּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֲזָן שָׁתוּל עַל-מַיִם וְעַל-יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יראה]
כִּי-יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת
בַּצֹּרֶת לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּישׁ מַעֲשוֹת
פָּרִי:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאֵנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

9

The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

אֲנִי יְהוָה חָקֵר לֵב בְּתֵן כְּלִיּוֹת וְלִתֵּן
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפָּרִי מֵעֲלָלָיו: (ס)

10 I the LORD search the heart, I try the reins, Even
to give every man according to his ways,
According to the fruit of his doings.

קָרָא דָּגֵר וְלֹא יָלַד עֹשֶׂה עֶשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמוֹ יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרִיתוֹ
יִהְיֶה נָבָל:

11 As the partridge that broodeth over young which
she hath not brought forth, So is he that getteth
riches, and not by right; In the midst of his days he
shall leave them, And at his end he shall be a fool.

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מְרֹאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשְׁנוּ:

12 Thou throne of glory, on high from the
beginning, Thou place of our sanctuary,

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל-עֹזְבֵיהֶּ יִבָּשׁוּ
(כ' יסורי) [ק' וסורי] בְּאֶרֶץ יִכָּתְבוּ כִּי
עֹזְבוּ מְקוֹר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוָה: (פ)

13 Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake
Thee shall be ashamed; They that depart from
Thee shall be written in the earth, Because they
have forsaken the LORD, The fountain of living
waters. .

רְפָאֵנִי יְהוָה וְאַרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאוֹשָׁעַה
כִּי תִהְלֹתִי אֶתָּה:

14 Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me,
and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

צמדצ"ח ט"ו-ט"ז

Numbers 15-28:9

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי-כִבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה
תְּמִימִם וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת מִנְחָה
בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עֹלֹת שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד
וְנִסְכָּה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

וּבִרְאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֲלֶיהָ
לִיהוָה פָּרִים בְּנֵי-בָקָר שְׁנַיִם וְאַיִל
אֶחָד כִּבְשִׁים בְּנֵי-שָׁנָה שֶׁבַע מִנְחָה תְּמִימִם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַפָּר הָאֶחָד וּשְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים סֵלֶת
מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן לְאֵיל הָאֶחָד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

וְעֶשְׂרֹן עֶשְׂרֹן סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה
בַשֶּׁמֶן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד עֲלֶיהָ רֵיחַ נִיחֹחַ
אֲשֶׁה לִיהוָה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

וְנִסְכֵּיהֶם חֲצִי הַהֵין וְהֵינָה לַפָּר
וּשְׁלִישִׁת הַהֵין לְאֵיל וּרְבִיעֵת הַהֵין
לַכֶּבֶשׂ יֵין זֹאת עֹלֹת חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ
לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד לַחֲטָאת לִיהוָה
עַל-עֹלֹת הַתָּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו א'-כ"ד

Isaiah 24-66:1

כֹּה אָמַר יְהוָה הַשָּׁמַיִם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ
תַּחֲמֹד רִגְלִי אֵי-זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנוּ-לִי
וְאֵי-זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

וְאֵת-כָּל-אֱלֹהֵי יָדַי עָשָׂתָה וַיְהִיו
כָּל-אֱלֹהֵי נַאֲם-יְהוָה וְאֵל-זֶה אֲפִישׁ
אֶל-עֵנִי וְנִכַח-רוּחַ וְתַרְדּוּ עַל-דְּבָרִי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שׁוֹחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עֹרָף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דֶם־חֲזִיר
מִזְבִּיר לִבְנֵה מִבְרָךְ אֲנִי גַם־הֵמָּה
בָּחָרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נִפְשָׁם
חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאִין עֲוֹנָה
דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי
וּבְאַשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָחָרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנֵאִיכֶם מִנְדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׂאוֹן מֵעִיר קוֹל מִהִיכָל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֵם גְּמוּל לְאֹיְבָיו:

בְּטָרִם תַּחֲוִיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹוא תִּבֵּל
לָהּ וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיִּיחַל אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם־יִלְדָה גּוֹי
כָּעֵם אַחַת כִּי־תִלָּד גַּם־יִלְדָה צִיּוֹן
אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי אָמַר
אֶל־הָיִד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָהּ
כָּל־אֲהַבֶיהָ שִׂישׁוּ אִתָּהּ מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמֶיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֲלֶיהָ
כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנְקֶתֶם עַל־צֵד תִּשָּׂאוּ וְעַל־כַּרְפִּים
תִּשְׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנוּ כֵּן אֲנִכִּי
אֲנַחֲמָכֶם וּבִירֹשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרָחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדֵּי וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אָפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בַּלְהִיב־אֵשׁ:

כִּי בָאֵשׁ יִהְיֶה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלִי יִהְיֶה:

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגִּזְזוֹת
אֶחָד (כ' אֶחָד) וְק' אֶחָד בְּתוֹךְ אֲכָלִי
בָּשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבָר יִחָדּוּ
יִסָּפוּ נַאֲם־יְהוָה:

וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחֲשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וַיָּבֹאוּ
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד
מִזְכֵּי קֶשֶׁת תִּבְל וַיִּנּוּן הָאֲרָמִים הַרְחָקִים
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שְׁמִעִי וְלֹא־רָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בַּסּוּסִים וּבַרְכָב
וּבַצִּבִּיּוֹת וּבַפָּרָדִים וּבַכֶּרְפוֹת עַל
הַר קָדְשִׁי יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכָלִי
טָהוֹר בֵּית יְהוָה:

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
בְּשַׁבָּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and
your bones shall flourish like young grass; and the
hand of the LORD shall be known toward His
servants, and He will have indignation against His
enemies.

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His
chariots shall be like the whirlwind; to render His
anger with fury, And His rebuke with flames of
fire.

16 For by fire will the LORD contend, And by His
sword with all flesh; And the slain of the LORD
shall be many.

17 They that sanctify themselves and purify
themselves to go unto the gardens, behind one in
the midst, Eating swine's flesh, and the detestable
thing, and the mouse, Shall be consumed
together, saith the LORD.

18 For I [know] their works and their thoughts; [the
time] cometh, that I will gather all nations and
tongues; and they shall come, and shall see My
glory.

19 And I will work a sign among them, and I will
send such as escape of them unto the nations, to
Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to
Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not
heard My fame, neither have seen My glory; and
they shall declare My glory among the nations.

20 And they shall bring all your brethren out of all
the nations for an offering unto the LORD, upon
horses, and in chariots, and in fitters, and upon
mules, and upon swift beasts, to My holy
mountain Jerusalem, saith the LORD, as the
children of Israel bring their offering in a clean
vessel into the house of the LORD.

21 And of them also will I take for the priests and for
the Levites, saith the LORD.

22 For as the new heavens and the new earth, which I
will make, shall remain before Me, saith the
LORD, so shall your seed and your name remain.

23 And it shall come to pass, that from one new
moon to another, and from one sabbath to
another, shall all flesh come to worship before Me,
Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בַּפְּגָרִי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
 בִּי כִּי תוֹלְעֵתָם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
 תִכָּבֵּה וְהָיוּ דְרָאוֹן לְכָל-בָּשָׂר׃ וְהָיָה
 מִדִּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּת
 יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the
 carcasses of the men that have rebelled against Me;
 For their worm shall not die, Neither shall their
 fire be quenched; And they shall be an abhorring
 unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

שמואל א כ: י"ח-מ"ז

I Samuel 42:20:18

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְכַלְדָּתָ
 כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶךָ׃

XX:18

And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
 new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
 be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תִּתְרַד מָאֹד וּבֹאֲתָ אֶל-הַמָּקוֹם
 אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
 וַיֵּשְׁבֶתָ אֵצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל׃

19 And in the third day thou shalt hide thyself well,
 and come to the place where thou didst hide
 thyself in the day of work, and shalt remain by the
 stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶּׁת חֲצִיצִים צִדָּה אוֹרֶה
 לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה׃

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as
 though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת-הַנָּעַר לְךָ מֵצֵא
 אֶת-הַחֲצִיצִים אִם-אָמַרְ אֲמַר לְנָעַר
 הִנֵּה הַחֲצִיצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחְנוּ וּנְכַאֵה
 בִּי-שְׁלוֹם לְךָ וְאִין דְּבָר תִּירֶה׃

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the
 arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
 are on this side of thee; take them, and come; for
 there is peace to thee and no hurt, as the LORD
 liveth.

וְאִם-כָּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה הַחֲצִיצִים
 מִמֶּנִּי וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְךָ יִתְּנָה׃

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
 are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
 sent thee away.

וְהִדְבָּר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
 יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד-עוֹלָם׃ (ס)

23 And as touching the matter which I and thou
 have spoken of, behold, the LORD is between me
 and thee for ever.'

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשֶׁב
 הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל׃

24 So David hid himself in the field; and when the
 new moon was come, the king sat him down to
 the meal to eat.

וַיָּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעַם בְּפַעַם
 אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיָּשֶׁב
 אַבְנֵר מֵצֵד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד׃

25 And the king sat upon his seat, as at other times,
 even upon the seat by the wall; and Jonathan
 stood up, and Abner sat by Saul's side; but
 David's place was empty.

וְלֹא-דִבֶּר שְׂאוּל מְאוּמָּה בְּיוֹם הַהוּא
 כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא
 בִּי-לֹא טָהוֹר׃ (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
 for he thought: 'Something hath befallen him, he
 is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֵת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
 מְקוֹם דָּוִד (פ') וַיֹּאמֶר שְׂאוּל
 אֶל-יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא-בָּא בֶן-יִשִּׁי
 גַם-תָּמוּל גַּם-הַיּוֹם אֶל-הַלֶּחֶם׃

27 And it came to pass on the morrow after the new
 moon, which was the second day, that David's
 place was empty; and Saul said unto Jonathan his
 son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
 the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׂאוּל נִשְׂאָל נִשְׂאָל
 דָּוִד מֵעַמּוּדֵי עַד-בֵּית לָחֶם׃

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly
 asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי נָא כִּי זָבַחַ מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בְּעִיר וְהוּא צְוָה-לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם-מִצָּאֲתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאֶרְאֶה אֶת-אָחִי עַל-כֵּן לֹא-בָא
אֶל-שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר-אַף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לוֹ בֶן-נָעוּת הַמִּרְדּוּת הֲלוֹא יָדַעְתִּי
כִּי-בָחַר אֶתְּהָ לְבֶן-יִשְׁי לְבִשְׁתֹּךָ
וּלְבִשְׁתַּע עֲרוֹת אִמִּי:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל-הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן-יִשְׁי תִּי
עַל-הָאָדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּהָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן-מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת-שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שְׁאוּל אֶת-הַחֲנִית עָלָיו לְהַפְתּוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי-כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת-דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשֻּׁלְחָן בְּחַר־יָאָר
וְלֹא-אָכַל בַּיּוֹם-הַהוּא הַשְּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל-דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעֲרוֹ רֵץ מִצָּא נָא אֶת-הַחֲצִיצִים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא-יִרְהַ
הַחֲצִי לְהַעֲבֵרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד-מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְלָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלוֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֲוֶשֶׁה אֶל-תַּעֲמִד וַיִּלָּקֵט נָעַר יְהוֹנָתָן
אֶת- (כ' הַחֲצִי) [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא
אֶל-אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנָּעַר לֹא-יָדָע מֵאוֹמָה אֵד יְהוֹנָתָן
וְדָוִד יָדָעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-בָּלְיוֹ אֶל-הַנָּעַר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּא הָעִיר:

40

And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנָּעַר בָּא וַדּוֹר קָם מֵאֶצֶל הַגִּבּוֹ וַיִּפֹּל
לְאַפּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דֹּד הַגָּדִיל:

41

And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵנוּ וּבֵינֶךָ וּבֵין זֵרְעִי וּבֵין
זֵרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42

And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה:י"ז-י"ט

Deuteronomy 19-25:17

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17

Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָנִי
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18

how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹךְ
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר
יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָח אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטר פרשת זכור

שמואל א ט"ו:ז'-ל"ד

I Samuel 34-15:2

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּלְקֵתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׂם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֵלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת-עַמְלֶק
וְהִחַרְמֵתָם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מִעֵלָל וְעַד-יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׂה מִגָּמֵל
וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּטָלָאִים מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אַלְפִים אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עַמְלֵק וַיַּרְבּ
בְּנַחֲלָה:

5 And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לְכוּ סְרוּ רְדֹו
מִתּוֹךְ עַמְלֵקִי פֶן-אֶסְכְּףָה עִמּוֹ וְאַתֶּם
עָשִׂיתֶם חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעִלּוֹתְכֶם מִמִּצְרַיִם וַיָּסֶר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֵק:

6 And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עַמְלֵק מִחִוִּלָּה בּוֹאֶנָּה
שׁוּר אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם:

7 And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֶשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמְלֵק חַי
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

8 And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטְבַּ
הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָּר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלֹאכָה נִמְכְּרָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שָׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא עָשָׂה
וַיַּחֲרֹם לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה
כָּל-הַלַּיְלָה:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שָׁאוּל
הַכְּרַמָּלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסַּב
וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:

12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ
שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי
אֶת-דְּבַר יְהוָה:

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאֵן הַזֶּה
בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֶּקָּר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ:

14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעַמְלֵקִי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטְבַּ הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָּר
לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיךָ וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הַחֲרַמְנוּ: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל הֲרָף וְאַנִּידָה לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלֵּילָה (כ) וַיֹּאמְרוּ [ק] וַיֹּאמֶר לֹא דִבֶּר: (ס)</p>	<p>16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אָתָּה בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשְׁחֶךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;</p>
<p>וַיִּשְׁלַחֵךְ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ וַהֲחָרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְלֹק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:</p>	<p>18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.</p>
<p>וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַשׂ אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה: (ס)</p>	<p>19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאַלֶּיךָ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֹק וְאֶת-עַמְלֹק הֲחָרַמְתִּי:</p>	<p>20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.</p>
<p>וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רַאשֵׁי הַחֲרָם לְזִבְחַת לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל: (ס)</p>	<p>21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִיץ לַיהוָה בַּעֲלוֹת וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:</p>	<p>22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.</p>
<p>כִּי חַטָּאת-קִסָּם מְרִי וְאַנּוֹן וּתְרָפִים הַפָּצָר יַעַן מֵאִסְתָּה אֶת-דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)</p>	<p>23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ כִּי יֵרָאֵתִי אֶת-הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:</p>	<p>24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.</p>
<p>וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וַאֲשַׁתְּחֹוה לַיהוָה:</p>	<p>25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'</p>
<p>וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מֵאִסְתָּה אֶת-דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ יְהוָה מִמֶּלְכּוֹת מֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)</p>	<p>26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'</p>
<p>וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק בַּכֶּנֶף-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)</p>	<p>27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.</p>

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קִרְעֵה יְהוָה
אֶת־מַמְלָכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיָךְ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָהּ לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

וְגַם נִצָּח יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטֵאתִי עִתָּה כִּבְדֵּנִי נָא נֶגֶד
זְקֵנֵי־עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שְׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שְׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֶק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֵדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אֲכֵן סֵר מִרְהֻמוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֶרֶףְךָ בֶּן־תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁפֹּר
שְׁמוּאֵל אֶת־אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרְמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת שְׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

צמדנר י"ט:א'—כ"ז

Numbers 22-19:1

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין־בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתֵּן אֹתָהּ אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל־מַחֲוֵץ לְמַחֲנֶה וּשְׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל־נֹכַח פְּנֵי אֹהֶל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרֹשֶׁה
יִשָּׂרָף:

5

And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאֵזוֹב וּשְׂנִי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל-תּוֹךְ שַׂרְפַּת
הַפָּרָה:

6

And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרַחֵץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל-הַמִּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד-הָעֶרֶב:

7

Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרָף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרַחֵץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִשׁ טָהוֹר אֵת אֲפֵר הַפָּרָה
וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר
וְהִיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת
לְמִי נֹדֶה חֲטָאת הָהוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִשָּׁף אֶת-אֲפֵר הַפָּרָה
אֶת-בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיְתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנִּגָּע בְּמָת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוא יתחטא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וְיִטְהַר וְאִם-לֹא יתחטא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמָת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר-יָמוּת וְלֹא יתחטא אֶת-מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נֹדֶה לֹא-זָרַק עָלָיו
טָמֵא יִהְיֶה עוֹד טָמֵאֲתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהָל
כָּל-הַבָּא אֶל-הָאֶהָל וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהָל
יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כֵּל פָּתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמִּיד פָּתוּל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יָנַע עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִל-חֶרֶב אוֹ בְּמָת אוֹ-בַעֲצָם אָדָם
אוֹ בְּקֶבֶר יְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וּלְקַחוּ לַטָּמֵא מֵעֵפֶר שְׂרָפַת הַחַטָּאת
וַנִּתֵּן עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל-כָּלִי:

17 And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֲזֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וַהֲזָה עַל-הָאֹהֶל וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ-שָׁם וְעַל-הַנֶּגֶעַ
בַּעֲצָם אוֹ בַּחֲלָל אוֹ בַּמֵּת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18 And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וַהֲזָה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַחֲטָאוּ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וַכָּבֵס בְּגָדָיו וְרֹחֵץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וַנִּכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקֹּהֵל
כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ יְהוָה טָמָא מִי נִדָּה
לֹא-זָכַק עָלָיו טָמֵא הוּא:

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזָּה
מִי-הִנֵּדָה יַכְבֵּס בְּגָדָיו וְהִנֵּגַל בְּמֵי
הַנִּדָּה יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב:

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל אֲשֶׁר-יַגֵּעַ-בּוֹ הַטָּמֵא וְיִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגְעָה תִּטְמָא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 38-36:16

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16 Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל-אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה
דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17 'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-חַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18 Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפְיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
כְּדַרְכָּם וּכְעִלּוֹתָם שִׁפְטֵיהֶם:

19 and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם
וַיִּתְּלֻוּ אֶת-שֵׁם קְדֹשִׁי בְּאָמַר לָהֶם
עַם-יְהוָה אֱלֹהֵהּ וּמֵאֲרָצוֹ יָצְאוּ:

20 And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחָמֶל עַל־שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר חִלְלֵהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21 But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֶמַּר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קָדְשִׁי אֲשֶׁר
חִלְלֵתֶם בְּגוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל
בְּגוֹיִם אֲשֶׁר חִלְלֵתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נָאִם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּישִׁי בָכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וְקִבְּצֹתִי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אֲדֹמַתְכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְשִׁחַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם
אֶטְהַר אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר־בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתִּיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֶנְכִּי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקִרְאתִי אֶל־הַדָּגָן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וַתִּגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וַיִּזְכְּרֹתֶם אֶת־דַּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וַיִּקְטַּטְתֶּם בְּפְנֵיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי-עֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוֹה
יִדְעֶה לָכֶם בּוֹשׁוּ וְהִפְלִמוּ מַדְרֻכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּיוֹם טַהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאֲרֶץ הַנְּשֻׁמָּה תִּעֲבֹד תַּחַת אִשָּׁר
הָיְתָה שְׁמֹמָה לְעֵינַי כָּל-עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאֲרֶץ הַלֵּזוֹ הַנְּשֻׁמָּה הָיְתָה
כְּגֹן-עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנְּשֻׁמּוֹת
וְהַנְּחָרְסוֹת בְּצִוְרוֹת יִשְׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרֹּם סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי אֲנִי יְהוֹה בְּנִיתִי הַנְּחָרְסוֹת נִטְעֵתִי
הַנְּשֻׁמָּה אֲנִי יְהוֹה דִּבַּרְתִּי וַעֲשִׂיתִי:
(ס)

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה
אֲתָם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קִדְשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כִּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מִלְאוֹת צֹאן אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוֹה:
(פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 20-12:1

וַיֹּאמֶר יְהוֹה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in
the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 "This month shall be unto you the beginning of
months; it shall be the first month of the year to
you.

דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית-אָבִתָּה שֶׂה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel,
saying: In the tenth day of this month they shall
take to them every man a lamb, according to their
fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבֵּית מִהֵנִית מִשֶּׂה וְלָקַח
הוּא וּשְׁכֵנוֹ הִקְרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת
נִפְשַׁת אִישׁ לִפִּי אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׂה:

4 and if the household be too little for a lamb, then
shall he and his neighbour next unto his house
take one according to the number of the souls;
according to every man's eating ye shall make your
count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבָשִׁים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the
first year; ye shall take it from the sheep, or from
the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשַׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עַד־תִּישָׁאֵל בֵּין הָעַרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקְחוּ מִן־הַדָּם וְנָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל־הַמַּשְׁקוֹף עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְיֹאכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי־אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל־מֵרִים יֹאכְלֻהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בַּמַּיִם כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ
עַל־כַּרְעָיו וְעַל־קַרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהַנֶּתֶר
מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה־ תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרַגְלֵיכֶם וּמַקְלֵכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פָּסַח הוּא
לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהִכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵכֶם וְלֹא־יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמִשְׁחִית
בְּהַכֹּתִי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגֹתֶם
אוֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם
תִּחְגְּלוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֵד בֵּינֻם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבֵּיתְכֶם
כִּי כָל־אֹכֵל חֻמֵּץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד־יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וביום הראשון מקרא-קדש וביום
השביעי מקרא-קדש ויהיה לכם
כל-מלאכה לא-יעשה בהם אך אשר
יאכל לכל-נפש הוא לבדו יעשה
לכם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

ושמרתם את-המצות כי בעצם היום
הזה הוצאתי את-צבאותיכם מארץ
מצרים ושמרתם את-היום הזה
לדורותיכם חקת עולם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בראשון בארבעה עשר יום לחדש
בערב תאכלו מצת עד יום האחד
ועשרים לחדש בערב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם
כיו כל-אכל מחמצת ונכרתה הנפש
ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח
הארץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כל-מחמצת לא תאכלו בכל
מושבתיכם תאכלו מצות: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus .20-12,1

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"א

Ezekiel 46:18-45:16

כל העם הארץ יהיו אל-התרומה
הזאת לנשיא בישראל:

XLV:16 All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

ועל-הנשיא יהיה העולות והמנחה
והנסך בחגים ובחדשים ובשבתות
בכל-מועדי בית ישראל הוא-יעשה
את-החטאת ואת-המנחה ואת-העולה
ואת-השלמים לכפר בעד
בית-ישראל: (ס)

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כה-אמר אדני יהוה בראשון באחד
לחדש תקח פר-בן-בקר תמים
וחטאת את-המקדש:

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

ולקח הכהן מדם חטאת ונתן
אל-מזוזת הבית ואל-ארבע פנות
העזרה למזבח ועל-מזוזת שער
החצר הפנימית:

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׁגָה
וּמִפְּתִי וּכְפָרָתָם אֶת־הַבַּיִת:

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרֵאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֵאָכֵל:

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בְּיוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבַעֲד־
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חַטָּאת:

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעֲת יָמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעֲת אֵילִים תְּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחַטָּאת שְׁעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאַיֶּפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה:

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בְּשַׁבְּעֵי בַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחֹג
יַעֲשֶׂה כְּאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחַטָּאת
כְּעוֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנֵי יְהוָה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפָּנָה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת יִפְתָּח וּבְיוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוֹזוֹת הַשַּׁעַר וַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהִשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

וְהִשְׁתַּחֲוּוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר
הַהוּא בְּשַׁבָּתוֹת וּבְחֻדָּשִׁים לִפְנֵי יְהוָה:

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

וְהָעוֹלָה אֲשֶׁר־יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שְׁשֶׁה כְּבָשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תָּמִים:

4 And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וְלִכְבָּשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָה
וּשְׁשֶׁת כְּבָשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

6 And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאִילֵי יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֹג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינִי
לְאֵיפָה:

וּבְכוּא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אֵילָם הַשַּׁעַר יָבוֹא
וּבְדֶרֶכוֹ יֵצֵא:

וּבְכוּא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי
נִכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) (ק' יֵצֵא):

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּבוֹאָם יָבוֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאִילֵי וְלִכְבָּשִׁים
מִתַּת יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינִי לְאֵיפָה: (פ')

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָּה עוֹלָה
אוֹשְׁלָמִים נִדְבָּה לִיהוָה וּפָתַח
לֹא אֶת-הַשַּׁעַר הַפְּנִיָּה קָדִים וַעֲשֶׂה
אֶת-עֹלָתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשַּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

וְכִבֶּשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ תָּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה
לְיוֹם לִיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הַהֵינִי
לָרֶס אֶת-הַסֹּלֶת מִנְחָה לִיהוָה חֲקוּת
עוֹלָם תָּמִיד:

(כ' וַעֲשׂוּ) (ק' יַעֲשׂוּ) אֶת-הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת-הַמִּנְחָה וְאֶת-הַשֶּׁמֶן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי-יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבְּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבְנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

9 But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

10 And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

11 And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

12 And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

14 And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

16 Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנְחָלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂיא אֲדָ נִחְלָתוֹ בְּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his
servants, it shall be his to the year of liberty; then
it shall return to the prince; but as for his
inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנְחָלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת־בְּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18 Moreover the prince shall not take of the people's
inheritance, to thrust them wrongfully out of
their possession; he shall give inheritance to his
sons out of his own possession; that My people be
not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג' ד'-כ"ד

Malachi 24-3:4

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּימֵי עוֹלָם וּכְשָׁנִים קִדְמוֹנִית:

III:4 Then shall the offering of Judah and Jerusalem be
pleasant unto the LORD, as in the days of old, and
as in ancient years.

וְקִרְבֹּתִי אֵלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְמַהֵר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאֲפִים
וּבְנֹשְׁבָעִים לְשָׁקֵר וּבְעֹשֵׂי
שֹׁכֵר־שֹׁכֵר אֶל־מִנְהָ וְיִתּוֹם וּמִטִּי־גֵר
וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5 And I will come near to you to judgment; and I
will be a swift witness against the sorcerers, and
against the adulterers, and against false swearers;
and against those that oppress the hireling in his
wages, The widow, and the fatherless, and that
turn aside the stranger from his right, and fear not
Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִעֲקֹב
לֹא כִלִּיתֶם:

6 For I the LORD change not; and ye, O sons of
Jacob, are not consumed.

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשׁוּבָה אֵלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמִנְהָ
נָשׁוּב:

7 From the days of your fathers ye have turned aside
from Mine ordinances, and have not kept them.
Return unto Me, and I will return unto you, Saith
the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we
return?'

הֲיִקְבֹּעַ אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמִנְהָ קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֵׂה
וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאַתִּי אַתֶּם
קֹבְעִים הִגִּדְתִּי כָלִי:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת־כָּל־הַמַּעֲשֵׂה אֶל־בֵּית
הָאוֹצָר וְיִהְיֶה טֶרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנֵי
נֹא בָזָאת אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אִם־לֹא
אֶפְתַּח לָכֶם אֶת־אֲרֻבוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרְיַקְתִּי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד־בְּלִי־דִי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house, that
there may be food in My house, and try Me now
herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not
open you the windows of heaven, and pour you
out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכַל וְלֹא־יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת־פְּרֵי הָאֲדָמָה וְלֹא־תִשְׁכַּל לָכֶם
הַגֶּפֶן בְּשָׂדֶה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

11 And I will rebuke the devourer for your good, and
he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרוּ אֶתְכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ
אֶתֶם אֶרֶץ חֶפְצִין אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightsome land, Saith the LORD of hosts.

חִזְקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאִמַּרְתֶּם מִה־נִּדְבַרְנוּ עָלַיָּךְ:

13 Your words have been all too strong against Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

אִמַּרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמִה־בְּצַע
כִּי שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמַרְתּוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צְבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֵׁרִים זָדִים גַּם־נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

אֲזַ נְדַבְּרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵיו לִיִּרְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחַמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יַחְמֹל אִישׁ עַל־בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

וּשְׁבַתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

כִּי־הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר פִּתְגּוֹר וְהָיוּ
כָּל־זָדִים וְכָל־עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם תָּבֹא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא־יֵעָזֹב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שְׁמֹשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאוּתָם וּפְשָׁתָם
כַּעֲגֹלֵי מִרְבָּק:

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסּוּתֶם רָשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21 And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרְנוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22 Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שְׁלַח לָכֶם אֶת אֵלֶיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנוֹרָא:

23 Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹתַי עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֵלֶיהָ הַנְּבִיא לִפְנֵי בֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction. [Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]